

u-1-3
DIALECTICA
IOANNIS SETO-
NI CANTABRIGIEN-
SIS, ANNOTATIONIBVS *4. 11. 21.*

Petri Carteri; vt clarissimis, ita
breuissimè explicata.

HVIC ACCESSIT, OB ARTIVM
ingenuarum inter se cognitionem, Gulielmi
Baileij Arithmetica.

HAC VLTIMA EDITIONE, COLLA-
tis varijs optimisque exemplaribus, emen-
datisimè excusa.

Donnet.

LONDINI,
Ex Typographia societatis Stationariorum.
1617.

Cum privilegio.

Ε-1

Ιωάννης Χρῖστος.

Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔστι τὸ ἀγαπῶν,
 οἱ θεοὶ οὗτοι εἰσὶν τῶν Πλάτωνος.
 Ταῦτα ἴστω, ὅτι πᾶσι τοῖς ἀγαπῶσι
 τοὺς φιλοπονοῦντες οὐκ εἰσὶν ἰσχυροί.
 Ἰσχυροὶ εἰσὶν οἱ πᾶσι τοῖς ἀγαπῶσι.
 Ταῦτα γὰρ οὐκ εἰσὶν οἱ ἀγαπῶντες.
 Διὰ τοῦτο οὐκ εἰσὶν οἱ ἀγαπῶντες ἰσχυροί.
 Ἰσχυροὶ εἰσὶν οἱ ἀγαπῶντες ἰσχυροί.

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 καὶ τὴν ἐκκλησίαν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ τὴν ἐκκλησίαν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 τὴν ἐκκλησίαν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου,
 Νάλοντα πᾶσι τοῖς ἀγαπῶσι, ἀγαπῶντες οὐκ εἰσὶν
 Χριστοὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἀγαπῶντες οὐκ εἰσὶν
 ὅτι οὐκ εἰσὶν οἱ ἀγαπῶντες ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
 Ἰσχυροὶ εἰσὶν οἱ ἀγαπῶντες ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου,
 τὴν ἐκκλησίαν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἀγαπῶντες
 ἀγαπῶντες τὴν ἐκκλησίαν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Βυζαντινὴ Ἐκκλησία

Εκκλ. Γ. Ε. Βυζαντινὴ Ἐκκλησία

CLARISSIMO PRÆSVLI
Episcopo Wintoniensi, summo huius
Academix Cancellario.

Reverendam tuam Dominationem (amplissime
præsul) nobis multis nominibus desideratam,
ad Mich. è'is festum avidè expectavimus: fo-
re putantes, te præsentem (quo nihil habet hic
orbis disertius) ut literarum studia, quæ iam
diu defensorum inopia penè emareuerant, iam denuò velut
vere novo, arborum in'lar, reflorescerent. Huic sic exoptato
aduentui tuo, hunc qualemcumq; de re logica libellum, licet
tanto præfule indignum, adoravimus. Cui enim potius
quàm tibi Cancellario nostro honorando dicarem, cuius uni-
us iudicio, quàm mille cæterorum calculis mallei approbari?
Nec quicquam equidem hinc venor aliud, quàm ut gratiam
animi erga dominationem tuam significationem declararem.
Necessitate eram coactus has olim aggredi lucubrationes an-
te septennium, cum in nostris ædibus publici prælectoris offi-
cio præficerer. Nam posteaquàm regio decreto prostrigata fu-
it dialecticorum turba, nullum habui ad manum idoneum
autorem, quem studiosi iuventut (quam instituendam susce-
pissim) prælegerem. Aristoteles licet summus natura inter-
pres, tamen difficili quadam sublimitate teneriores, qui ve-
rens logicam auspicabantur, deterruit: nec quemvis lectorem
desiderat sed acutum, ingeniosum, eruditum, multaq; lectio-
ne imbutum: alioqui si hæc desint, frustra evoluitur. Rodol-
phus ex professo inuentionem, alteram tantum dialectices
partem, tractat: nec is parvulorum ingenis, qui parvos adhuc
in literis progressus fecerunt, facili. Melancthon stylum su-
um non tam ad discentem, quàm docentem, videtur adtem-
perasse. Reliqui verò recentiores, dum rerum flosculos & o-
rationis delicias persequuntur, lectorem nonnunquam ina-
ni potius oblectamento delinire, quàm rem ipsam docere stu-
dent. Aristotelem autem quo nihil subtilius, solidius aut ner-
uosius

A 2

nosua

1044059

uosus is, qui tanta doctrina videbantur capaces, sum inter-
pretatus, interim furtiuus horis hanc operam his lucubrati-
onibus impendens, in hunc præcipue usum, ut Aristotelem
meo studio redderem faciliorem, & adolescentibus magis fa-
miliariorem. Nondum absoluto opere, ceptus est iuuenum
manibus teri hic libellus quinquennium, frustra me interea
loci ad editionem sollicitantibus venerandis viris Medcalfo,
Daio, & Talero, collegij nostri præpositis. Magna erat (fateor)
horum in me auctoritas, non parui pendebar tam insignium
virosum consilium, nec inuidebam iuuentuti suum commo-
dum. Verum necessitas potius quam fame acquirenda gra-
tia, hic à me susceptus erat labor. Tandem ubi cepit hic liber
& aliena intrare collegia, iuuentutisque manibus passim
teri, adeunt me amici mei Chæcus, & Watsonus, viri singu-
lari eruditione, & complures alij peveruditi: mirantur non
deesse, qui me invito hoc opus enulgare & typographis cre-
dere student. Sæpenumero hanc mihi, sed surdo, cecinere can-
tionem. Kexwikus verò, qui mihi in officio successit, vir do-
ctus & prudens, scribentium mendis diu peritus, supra mo-
dum efflagitavit editionem: addens (quod & ipse prius ani-
maduerterem) pulchrè profecisse eos, qui hactenus huic edi-
cendo libello insudauerant, nec dubitare quin longè maiore
cum fructu legeretur, si typis semel excuderetur.

Quid multa? victus tandem tot importunis amicorum ad-
monitionibus & precibus, opus ipsum his Natalitijs ferijs,
non minori profecto diligentia, quam prius in initio fuit edi-
tum recognoui. Quod si tue clarissime Dominationi vlla ex
parte probatum iri intelligam, voto meo abundè erit satisfa-
ctum. Imò verò animos dabis maiora aliquando (Deo vo-
lente) aggrediendi. Interim amplissimam tuam Dominationē
CHRISTVS OPT. MAX. seruet nobis precor, diu in sum-
ma dignitate incolumem. Decimo octavo Kalendas Febru-
arij. Cantabrigiæ ex collegio Diuo Joanni dicato.

Reuerendæ tuæ dignitatis studiosissimus,
Ioannes Setonus, dicti collegij focus.

**HONORATISSIMO ET
CLARISSIMO VIRO AC DO-**

**mino, D. Edouardo, Dorouentanz prouinciez
comiti, Monz insulæ Hebridum celeberrimæ Re-
gulo, nobilissimi Garteriorum ordinis equi-
quiti aurato, &c. literarum Patrons
benignissimo.**

In magno pudore (Honoratissime vir) quo
primùm eram suffusus, dum ad te tam
clarum & illustrem, planè ipse humilis
& serè omnibus ignotus, scribere me-
cum decreuissem, dno ista maximo mihi
solatio fuerunt, quòd & huiusmodi obseruantiz erga
celitudinem tuam officium nequaquam à prudente
quopiam reprehendendum fore sperabam : & quòd te
ipsum, pro more vestrz nationis nobilium, bonarum
artium præcipuo quodam amore flagrare intellige-
rem, vt cùm illarum studia in alijs excitare & erigere,
tùm eadem etiam singulari quodam patrocínio corro-
borare non desistas. Itaque illis magnoperè recreatus,
ab illa prima verecundia, istas ad summam Amplitudi-
nem tuam perbreues literas, quamuis rudi (quod auiam)
& pingui Minerua, scribere sum ausus : quas quidem
confido, te, qua es erga omnes humanitate inprimisq;
benignitate, & fauore erga studiosos, ex animi potiùs
notione intima mensurum esse, quàm ex hac ingenij
mei imbecillitate, quam legendo animaduertere facili-
limè potes, æstimaturum. Feci tamen pro facultate exi-
li, quæ in me est, vt non omni ex parte hæc Epistola,
nedum nihil aliud nisi verba communis officij, & apud
omnes celebrati contineret, inanis & nuda videri pos-
sit. Quare illas etiam lucubrationes, & annotationes

meas in Dialecticam Setoni per triennium iam in-
 grum impensas, & diligenti cum Aristotelis omnium
 Philosophorum iure optimo principis, tum aliorum
 collatione in eo disciplinae genere doctissimorum, ab-
 solutas adiunxi, vt habeat à me Dominatio tui iudici-
 um minimè incertum in se futurae obferuntur, cuius
 specimen aliquod præteriti hi anni dederunt. Quod e-
 go id totum, quicquid in me est, sine futo, sincere, & ex
 animo recipio: Deum optimum maximum rogas, vt
 id indices magis magisque facere possis, vt cum Celsi-
 tudinis tuæ in me, amicis que meos beneficia consequi
 nunquam queam, voluntate tamen, & diligentia al-
 quanto propius accedere videar: à quo etiam per am-
 duas preces efflagitabo, vt tibi tuisque omnibus salutem
 & incolumitatem quàm diutissimè concedat.

Cantabrigiæ, 4. Calendas Ianuarij.

Honori tuo deditissimus P. Carterus, socius
 Collegij S. Ioan. Euangelistæ.

AD LECTOREM, P. CARTERI Hexastichon.

*Candide primitias nostrorum sume laborum,
 Signaque sudantis maxima, lector, habe.
 Hæc sunt de Logica, quam si laudare pararem,
 In pelagus videar fundere stultas aquas.
 At te de Logica si qua damus ista iuuabunt,
 Quæ profin? animos scribere plura dabis.*

IN

IN ANNOTATIONES

Carteri,

THOMAS DRANTA.

Prothodæus Socrates clarus florebat Athenis,
Tradidit & tenero Logices præcepta Platoni.
Ter doctus Plato Socrati dictata magistri
Contulit in melius, melioræque pascua pandit.
Noster Aristoteles voluit sic dicere summa,
Hunc ut summam, non multum dicere dicant.
Namque suos logicos priusuit luce libellos,
Ipsius hunc proprias (fama est) contemnere leges,
Esse hunc exclamant magnum sine vertice truncum:
Non sensum expedies, non si cantum tibi mentes,
Non si tu possis centeno gutture niti.
Sed neque sic satis est tantum calcare magistrum:
Sint tenebræ, sit difficilis, sit non caput, aut pes,
Vtcumque est, certè est Dialecticus ille monarcha.
Namque filix Logices eius mansuescit aratro:
Hoc omnes fassi, cuncti simul ore frememus.
Porphyrus princeps, princeps Dialecticus esset,
Sed vix progressus, verba imperfecta reliquit.
Agricolæ pulchrum est opus immortale Rodolphi:
Assidua versate manu studiosa inuentus.
Aures atque animum complus Perionius opplet,
Res agit, & dictis non deest facundia rebus.
Sturmius ornato format sermone loquentes,
Hic docet, hic discit vero distinguere falsum.
Ammoniusque, & Matihisius, non multa locutus
Psellus, Alexander, Boëthius. Hunnius, Hamo,
Arboreus, Faber, Casarius, Hospinianus,
Valerius, Niphus, Glarianus, Valla, Philippus,
Gasperus, & Crusius, Curio, Trapezuntius edunt.
Quis rectè, quis non per me sub iudice lis sit.
Ciclonius balbus nobis dialectica tradit,

Thomas & Scæna, Tartar, Dorbellâque, Dæusque
 Dicere cum poterunt, maiori iure docebunt.
 Virilis est Ramis, quasi solus fructifer esset,
 Protrudit letos (Phæbo vidente) racemos.
 Hunc exemplorum virtus, hunc finis, & usus,
 Hunc ars & voces ornant & lucidus ordo,
 Fructibus istius Rami, nil dulcius esu.
 Wilsonus nostrâ, nostrati voce locutus,
 Claret adhuc nouitate rei, Musâque Eritanna:
 Nec (SETONE) tuum planè est ignobile factum,
 Nec (CARTERE) tuum: decus est in utroque labore:
 Est aliquid doctis succedere posse merendo,
 Est aliquid superasse diu possi sumera famam,
 Omnia nec tacito simul importare sepulchro:
 Et palma tu dignus, & hic, & quisquis in altam
 (Pluribus ut prosit) gnauius descendit aruam.

THOMAS NEWTONVS,
Cestreshyrinus.

TE iuuenum philomusa probat, Setone, cæterua,
 Euchit & laudæ sidera adutque tuas.
 Te nihil òque nanus, Carrière diserte, fovebunt,
 Qui Logicæ gryphos enucleare doces.
 Plaudite tyrones: lxtare scholastica pubes,
 Et gratum grata concine voce melos.
 Setonum sertis, Carterum ornato corollis:
 Messis ut in vestro luxuriatur agro.

T. N.

DE IUDICIO, ALTERA PARTE DIALECTICES.

Dialectica est scientia probabiliter de quouis themate differendi. Huius munus est rectè diuidere, definire, & ratiocinari: quorum singula maximi sunt momenti, & studio nostro dignissima. In hac autem arte, tria veniunt præcipuè consideranda: nimirum, vox simplex, Propositio, & Argumentatio. De his omnibus ordine, quam poterimus apertissimè, breuissimèque dicemus.

Vox est animantis sonus gutture, aliisque oris partibus editus: vt Deus.

Vox articulata est, quæ syllabicam compositionem recipit: vt Cælum.

Inarticulata vox, quæ literarum notis nequit comprehendi: vt hinnitus equorum.

Vox significatiua est, quæ audientem rem aliquam docet: vt caput, Vrbs.

Non significatiua est, quæ nulli rei significanda destinatur: vt ouium balatus.

Con-

IOANNIS SETONI

Consignificatiuam dicimus eam, quæ non nisi alijs adiuncta significat, vt omnis, nullus.

Vox significans ad placitum, quæ fingentis arbitrium sequitur, vt aurum, sylua.

Naturalis vox est, quæ eandem apud omnes naturalem affectionem præ se fert, vt risus.

Vox incomplexa, est dictio simplex per se elata, vt, iustitia, præceptor.

Complexa, quæ ex duabus, vel pluribus simplicibus constat, vt Æterna virtus, Turpe vitium.

Superior, suam inferiorem & quiddam amplius complectitur, vt animal ad hominem.

Inferior, quædam, sed non omnia, quæ sua superior continet.

Conuertibiles, quæ nec plura nec pauciora significant, appellamus, vt homo, & risibile.

Dissentaneæ sunt, quarum omnino diuersa est significatio, vt, Lapis, & Sol.

Præterea singularis dicitur, quæ vni tantum rei competit, vt Cato, Cantabrigia, Olympos, hæc papyrus.

Communis est, cuius nomen pluribus congruere natum est, vt scientia, vinum.

Dialectica est artificium, docens de quauis materia probabiliter disserere. Hanc in duas secant partes, nimirum inueniendi & iudicandi. De priori diligenter & satis copiose scripsit Rodolphus. De altera vero nos

DIALECTICAE Lib. I.

nos (volente D^{no}) dicere aggrediemur. Huius summa est vtilitas, & ad omnes penè artes necessaria cognitio: quippe quæ tum rectè diuidendi, & definiendi, tum argumentandi modum docet. Tria sunt hîc cognitui præcipua, Vox simplex quæ terminus dicitur: Propositio, & argumentatio. Recipit Vox sex diuisiones, non quod non sint plures, sed quod in initio dignum multis non iunt obuiè diuelli puerorum animi, quibus hæc potissimum scripsimus. Prima Vocis diuisio est in Articulatam & Inarticulatam. Altera est Articulate in significatiuam, Consignificatiuam, & non significatiuam. Significatiuarum, alix ad Placitum, alix Naturaliter significant. Vox Significans, iuxta privati fingentis placitum, diuiditur in Complexam, & Incomplexam. Potest tamen quandoq; eadem dictio voce esse Simplex, & Complexa significatione, vt Polyus, Taurus. Diuiditur Vox in Superiorem, Inferiorem, Conuertibilem, & Dissentaneam, quæ citra relationem quandam non possunt intelligi: eadem enim vox alijs atq; alijs collata, nunc Inferior, nunc Superior existit vt, Equus ad brutum Inferior, ad Bucephalum fit Superior, atque ita etiam equus ad hinnibile conuertibilis, ad bouem Dissentanea vox est. Diuiditur iterum Incomplexa in communem & Singularem. Communis in prædicabilium genera consumitur, vt in proxima tabula apertè liquebit. Iam reuertere, & contemplare tabulam illam de vocis speciebus, illic velut in speculo quodam hæc omnia clarè perspicies ob oculos posita, si nō ipsas definitiones tradideris obliuioni. Multum iuuat considerare, quæ voces, in quas diuidantur, & quæ velut iniuriles ab hac arte reijcianrur. Poterūt & plura vocis membra assignari, vt vniuoca & Æquiuoca, sed volui contextum ipsum breuem esse, nec quicquam præter definitiones, diuisiones, & necessarias regulas continere: quæ desiderabuntur, in his scholijs adijciuntur.

Terminus

IOANNIS SEYONI

Terminus communis, qui & prædicabilis dicitur, omnibus huius artis candidatis summa cura venit adnotandus. Aduerte igitur, lector, dum hic tibi prædicabile definiamus, ac in suas species diuidamus. Nam nomen & verbum, etiam si ab incompleta voce deriuantur, commodior tamen explicandi locus sese offert in proximo libro, qui de propositionibus instituetur, cuius sunt præcipuæ partes.

ANNO

DIALECTICÆ Lib. I.

ANNOTATIONES P. CARTERI,

in primum librum Dialecticæ

Ioannis Setoni.

Dialectica est scientia differendi de quavis re probabili, & Carter.
in utranque partem.

Dialectices partitio.

Dialectices duæ § Inuentio.

sunt partes : § Iudicium.

Inuentio est, quæ certos locos continet, ex quibus argumenta depromuntur, ad quamque rem confirmandam, vel refellendam.

Iudicium est argumentorum, quæ ex locis deprompta sunt, certo ordine collocandorum, scientia.

Quæstio.

Inuentio ordine nature & doctrina prior est & antiquior : iudicium posterius est.

Inuenire, est intellectus agentis : iudicare, intellectus patientis : actio passionis causa est.

Inuentio similis est materia : iudicium forma, ut inquit Ratio. 1. Boëtius. Materia forma prior est.

Inuentio petitur ex locis : iudicium ex cognitione syllogismorum dependet.

Setonus inscripsit librum suum de iudicio, quia precipue eam Dialectices partem tractat.

De materia Dialectices.

Omnis scientia, Rhetorica excepta, habet certam materiam in qua versatur : ut, Arithmetica in numeris, Geometria

IOANNIS SETON?

Geometria in magnitudinibus. Dialectica non habet certam materiam, sed potest & sua, & aliena principia probare. Hæc enim omnibus artibus, & scientijs subseruit, ut testatur Arist. 1. Topicor.

De fine Dialect.

Finis Dialectices, est probabiliter differere de questione probabili.

Ars differendi Dialectica est: ars dicendi Rhetorica est: hæc enim latior est, illa est strictior.

Dialectica offensa est ad Logicam, tanquam pars ad totum. Cælius secundus.

Quomodo Dialect. est scientia, &
quomodo est ars.

Dialectica est scientia respectu materie, ex qua constat: est ars respectu materie quam tractat, & in qua versatur: vel ut apertius dicam; Dialectica est scientia secundum sua principia, quæ semper certa sunt: est ars, ut disputat probabiliter de questione probabili.

Definitio scientiæ communiter
sumptæ.

Scientia est comprehensio quorundam præceptorum, ad aliquem finem utilem.

Probabiliter differere quid.

Probabiliter differere, est aliquid probabili ratione concludere.

Prima diuisio Thematis.

Thema duplex, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Simplex.} \\ \text{Compositum.} \end{array} \right.$

Alia

DIALECTICAR Lib. I.

Alia diuifio Thematis.

Thema triplex est : { Manifestè verum.
Manifestè falſum.
Probabile.

*Manifestè verum, & maniſeſtè falſum, aliena ſunt à Di-
alectica: probabile autem thema eſt materia circa quam ver-
ſatur Dialectica.*

De officijs Dialect.

Tria ſunt munera Dialectices : { Dividere.
Deſinire.
Ratiocinari.

*Dividere, eſt diducere genus in ſuas ſpecies per differen-
tias diuiſiuas. Vt, vocum alia eſt articulata, alia inarticu-
lata.*

*Deſinire, eſt breuiter explicare quid ſit res : vt interro-
gati, Quid ſit homo, Reſpondendum eſt, Eſt animal ratio-
nale, mortale.*

*Ratiocinari, eſt propoſitiones ad notam illatiuam conne-
tere : vt iuſtitia eſt virtus, ergo eſt laudabilis.*

Quando à definitione, & quando à di-
uiſione exordiendum eſt.

*Si obſcurum & multiplex ſit, à diuiſione : ſi obſcurum
tantum, à definitione exordiendum.*

Regula.

*Obſcura deſinienda : vniuerſa diuidenda : argumentis
vera confirmanda, falſa reſellenda ſunt.*

Tria

IOANNIS SATONI.

Tria sunt in Dialect.
 præcipue confide-
 randa: } Vox simplex.
 Propositio.
 Argumentatio.

Vox simplex est dictio simplex per se elata: ut, virtus.

Propositio est oratio verum vel falsum significans.

*Argumentatio est oratio, concludens unam propositionem
 per alteram, per aliquam coniunctionem illatiam.*

~~Vox simplex~~

Ordo istorum librorum.

In primo libro, de voce simplici: quia vox simplex est
 materia propositionis, id est, propositio fit ex vocibus sim-
 plicibus.

In secundo libro, de propositione: quia est materia argu-
 mentationis.

In tertio libro, de argumentatione: quia argumentari est
 finis Dialectices.

DE VOCIBVS.

Differentia inter vocem &
 sonum.

Sonus est quicquid ab auditu percipitur: vox id solum di-
 scendum est, quod nouem illis natura instrumentis editur,
 gutture, lingua, palato, quatuor dentibus prioribus, & duobus
 labijs simul.

Sonus est qualitas, auditu perceptibilis, proueniens ex
 aëris collisione inter bina corpora.

Tria requiruntur ad sonum, } Corpus percutiens,
 Corpus percussum.
 Aër motus.

Cautio.

DIALECTICÆ Lib.I.

Cautio.

Aliquando aër fungitur vice corporis percussæ, simul & medij collisæ. Vt in ruptura panni, duæ partes aeris se mutuo collidentes efficiunt sonum.

Regula.

Omnis sonus fit, vel { Percussione,
Scissione corporum,
Moto aëre.

De diuisione vocum.

Recipit vox sex diuisiones, non quod non plures sunt, ut inquit Setonus, sed quod in initio nimium multis non sunt obruenda tenella puerorum ingenia.

Diuisio vocum.

Vox :

Articulata,

Inarticulata.

Articulata :

Significatiua, non significatiua, consignificatiua.

Significatiua :

Ad placitum,

Naturalis.

Ad placitum :

Incomplexa,

Complexa.

Incomplexa :

Superior, Inferior, Conuertibilis, Dissentanea.

Incomplexa :

Singularis,

Communis.

Communis :

In quinque prædicabilia.

B

Regula.

IOANNIS SETONI

Regula.

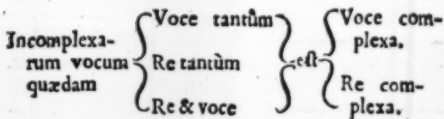
He diuisiones vocum perfecta omnino non sunt, sed docendi gratia adhibentur. Nam vox non significatiua articulata non est: nec omnis vox significans ad placitum significatiua est. Reliquae diuisiones perfectae sunt.

Vox articulata hominis tantum est, inarticulata bruti.

De voce consignificatiua.

Vox consignificatiua, comprehendit in se omnes orationis partes, praeter nomen substantiuum, pronomen substantiuum, & verbum.

De voce complexa & incomplexa.

Re tantum incomplexa, cuius nomina diuersa sunt, res autem una: ut definitio vniuscuiusque rei, ut subiectum per se accidentium.

Voce tantum incomplexa, cuius nomen unum est, diuersae tamen sunt nominis significationes: ut omnes voces aequiuocae, videlicet Canis.

Re & voce incomplexa, cuius nomen simplex est, & eadem nominis significatio, ut Iustitia.

Regula.

DIALECTICÆ Lib. I.

Regula.

Re tantum incomplexa, est voce complexa. Voce tantum incomplexa, est re complexa. Re & voce complexa est, quæ ex duabus vel pluribus simplicibus constat.

De voce inferiori.

Inferior quedam, sed non omnia, quæ sua superior, continet. Hæc definitio non intelligenda est de omni voce inferiore: sed tantum de voce inferiore communi, quæ prædicabile est.

De voce conuertibili.

Voces conuertibiles:

{ Definitio & definitum.
Proprium & species.
Genus & membra diuidentia simul sumpta.
Differentia constitutiuæ, compositæ, & species.
Descriptio & descriptum.
Interpretans & interpretatum, & ea omnia quæ referuntur ad prædicatum definitionis.

Nulla est vox, neque superior, neque inferior, neque conuertibilis, neque dissimilanea per se, nisi respectu alterius.

De voce singulari, siue de indiuiduo.

IOANNIS SEYONI

Individuum quid.

Individuum est, quod constat ex huiusmodi proprietatibus, quarum collectio nunquam in alio quopiam reperitur.

Individuum sive singulare:	{ Determinatum, Vagum, Demonstrativum, Ex Hypothesi. }	> vt <	{ Hector & omnia propria nomina. Quidam homo. Hæc virtus. Æneæ filius ex Creusa.

Individuum determinatum est, quod rem certam significat.

Individuum vagum, dicitur singulare, de quo fit mentio: ut quidam homo.

Individuum ex demonstratione, cum vox communis cum pronomine demonstrativo sumitur, ad aliquam rem certam significandam.

Individuum ex hypothesi est, quod per se communis terminus est: sed facta suppositione, fit ut de uno solo dicatur.

PRÆDI-

DIALECTICÆ Lib.I.

PRÆDICABILE:

Seton.

Genus:

{ Generalissimum, vt substantia, Quantitas,
Subalternum, } vt virtus ad } Iustitiam.
Habitum.

Species:

{ Subalterna.
Ima, vt Tigris.

Differentia:

{ Diuisua.
Constitutiua. } vt sensibile ad } Viuens.
Animal.

Proprium:

¹ { Medicum esse.
² { Bipedem esse.
³ { Canescere in senio. } Homini.

⁴

{ Speciale.
Subalternum. } Hominibile.
Sentire.
Generalissimum. } Per se subsistere.
Transcendens. } Habere essentiam.
Separabile. } vt calor } Aquæ.
Inseparabile. } vt calor } Igni.

B 3

Dc

De prædicabilibus.

Prædicabile est nomen simplex, quod de pluribus enunciari potest.

In quinque membra consumitur; genus, speciem, differentiam, proprium & accidens.

Genus est prædicabile de pluribus differentibus specie in quid: vt flos, virtus, metallum.

Generum a- Generalissimum, superius
liudest Subalternum. inferius

*Plures sub
extinct* Generalissimum est genus capacissimum, quod nunquam queat esse species: vt ipsa prædicamenta, de quibus mox plura accipies.

*illa
species satis* Subalternum genus est, quod potest esse species, vt virtus.

Species est prædicabile de pluribus differentibus numero tantum in quid: vt, Narcissus, fortitudo.

Subalterna species aliquando generis formam induit, à quo sola ratione discrepat.

Imam speciem vocamus, quæ semper species, & nunquam fit genus: vt Leo.

Differentia est prædicabile de pluribus essentialiter in quale: vt Rationale.

Differentia diuisiva est, qua genus in suas species diuiditur.

Con-

DIALECTICÆ Lib. I.

Constitutiuā est, quæ ad speciem suā refertur.

Proprium est prædicabile, quod vni tantum speciei & omni, & semper accidentaliter inest, vt, Rugibile, gannibile.

Accidens est, quod tum adesse, tum detrahi alteri potest, saluo interim subiecto, vt Calor, Frigus.

Quod subiecto adimi licet, separabile dicunt: quod actu nequit adimi, inseparabile.

PRædicabile nihil aliud est, quàm vox communis, vt dictum est: vnde facile liquet, ex quo prioris tabulæ ramo educuntur prædicabilium genera. Superioribus enim ista sunt cognata, id quod etiam in omnibus sequentibus licet animaduerrere. Nam priusquàm de istis quicquam scripsimus, generalem quandam tabulam, fluminis instar in mille riuulos decurrentem, ac singula, quæ in his tribus libris continentur concatenata, complectentem depinximus. Quam rem in primis studiosis vtilem futuram existimo, si ingenij vires teneant, quàm aptè possint omnia in compendium redigere, & inuicem colligare.

Prædicabile, est vox simplex communis, quæ de multis dici potest vniuoce. Quinque sunt prædicabilium genera: Genus, Species, Differentia, Proprium, & Accidens, quæ sunt definiendi materia.

Genus est prædicabile, quod de pluribus speciebus dicitur inquit, vt Arbor, Frumentum. Generum aliud generalissimum, aliud subalternum.

Generalissimum est supremum genus, vt ipsa prædicamenta.

IOANNIS SETONI

dicamenta. Subalternum genus potest esse species, quoties, versa vice, ad superiora confertur.

Species est prædicabile de pluribus in quid, numero tantum differentibus, vt aurum, æquitas.

Subalterna species potest esse genus, si habitudo, vt vocant, mutetur: quantum enim ad rem attinet, cum genere prorsus conspirant, ratione tamen multum inter se distant. Imo species (quam vulgo appellant specialissimam) est, quæ semper species & nunquam genus vlla collatione fit, vt linea, fraxinus.

Differentia est prædicabile de pluribus essentialiter in quale, vt, Sensibile. Differentia diuisiua est, qua diuidimus genus in suas species. Constitutiua est, quæ ad speciem suam, quam cum genere definit, refertur. Ita rationale ad animal diuisiuam, ad hominem constitutiua dicimus. Alij dicunt differentiam in quale quid prædicari, quod idem sonat ac si dicas in quale essentialiter. Notandum est suprema genera constitutiuis carere, & imas species diuisiuis: raro aut nunquam inueniuntur veræ & germanæ differentiz.

Proprium, est prædicabile, quod conuersim, & accidentaliter de sua specie dicitur: vt, rugibile leonibus, gannibile vulpibus, mugibile bobus, id est, posse mugire. Nam huiusmodi verba potentiam potius quàm actum designant. Porphyrius in Isagoge sua quadrariam di idit proprium. At nos hic quartam tantum speciem definimus, quod reliquæ accidentia verius quàm propria sunt censenda. Proprium etiam speciale, subalternum, generalissimum & transcendens, breuitatis causa onutto Quorum singula sunt propria quarto modo, & conuersim prædicantur: vt, Gannibile proprium est speciale, si ad vulpem: sensibile proprium subalternum, si ad animal: per se subsistere, proprium generalissimum, si ab substantiam: habere essentiam propriam

DIALECTICAE Lib. I.

prium transcendens, si ad ens referatur, cum quibus conuersim prædicantur.

Accidens est, quod cum adesse, tum abesse potest, citra subiecti corruptionem. Quædam accidentia ita substantiæ inhaerent, ut inde re expelli nequeant: ut, Calor igni, nigredo coruis: cogitatione tamen, quod factis est, adimuntur, Quod à subiecto adimi licet, separabile dicunt: ut, Candor chartæ. Quod actu nequit adimi, inseparabile dicunt: ut Leuitas igni, humor aquæ. Omne prædicabile, aut in quid, aut in quale prædicatur. Percontanti enim quid sit Plato, aut Socrates, hominem respondemus: roganti autem quid homo, aut bes, animal respondemus. Ita qualis sit homo, interroganti, dicimus rationalem, risibilem, vel clementem esse.

Duplex est ergo interrogatio, qualis; essentialis, & accidentalis: hanc proprium, & accidens, illam verò differentia sibi vendicant.

Individuum, quod dictum est vni tantum rei competere, ijs omnibus quinque vocibus vniuersalibus propriè subiicitur: ut, Bucephalus est equus, est animal, est irrationalis, est hinnibilis, est velox: & tamen Bucephalus non est genus, nec species, nec differentia, proprium, aut accidens; sed ut prædictum est, individuum, & ijs omnibus subijcibile. Attende ergo, quicquid de prædicabili, de prædicamento, de propositione, definitione, argumentatione, & alijs artis vocabulis diximus, aut dicemus, id de rerum vocibus esse intelligendum. Alij primam & secundam intentionem dicunt, quæ nos artium & rerum vocabula appellamus. Exempla omnia per vocabula rerum danda sunt, & quarumcunque regularum verificationes. At præceptiones & ipsæ regulæ, è contrario, per artium voces potissimum traduntur.

De

IOANNIS SETONI

De voce communi.

Carter.

Vox communis diuiditur in quinque species predicabiles.

De predicabilibus.

Predicabile est nomen simplex, quod de pluribus enunciari potest uniuocè: id est, predicabile est vox communis & incomplexa re.

Regula.

Omne predicabile de pluribus predicatur.

Obiectio.

Sol, Luna, Phœnix, non predicantur de pluribus: ergo, Omne predicabile non predicatur de pluribus.

Respons.

Sol, Luna, Phœnix, quoad nomen, predicantur de pluribus, licet ob defectum rei non possunt, quia unum tantum continent.

Regula.

Omne predicabile predicatur uniuocè.

Vniuocè, non æquiuocè.
Vniuoca prædicatio triplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Vniuocè nomine \& ratione.} \\ \text{Vniuocè non secundum magis \& minus.} \end{array} \right.$

Primum genus uniuocæ predicationis intelligitur in definitione predicabilis. Secundum genus non intelligitur, quia genus, species, & differentia tantum predicantur nomine & ratione. Neque tertium intelligitur, quia accidens in concreto predicatur secundum magis & minus.

Eorum quæ sunt, quædam prædicantur.

De pluribus, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Prædicabilia.} \\ \text{vt. } \left\{ \begin{array}{l} \text{Indiuiduum, quod improprie prædicabile est.} \end{array} \right. \end{array} \right.$
De vno solo: $\left\{ \begin{array}{l} \end{array} \right.$

De

felix
DIAGNOSIS

De genere vniuersaliter sumpto.

- Genus triplex: {
1. Primo modo, quod est principium vniuscuiusque generationis, siue à patria, siue à parente, vt Romulus, pater Romanorum.
  2. Secundo modo, genus dicitur multitudo collecta ab vno principio.
  3. Tertio modo, genus Dialecticum dicitur, quod de pluribus speciebus predicatur in quid. De hac generis acceptione loquuntur Dialectici.

Diuisio generis Dialectici.

Genus triplex: {

- Generalissimum.
- Subalternum.
- Quævis vox superior.

Genus generalissimum, est genus capacissimum, quod nunquam queat esse species, scilicet alicuius generis vniuoci: sed æquiuoci generis potest esse species. Vt substantia est res, tamen res non est verum genus substantiæ, sed æquiuocum genus: non enim predicatur de substantia, nomine & ratione.

Regula.

Dicuntur genera generalissima, quia inter vniuoca nihil est superius genere generalissimo.

Genus generalissimum nunquam potest esse species: nec ima species, vnquam genus.

Genera subalterna quæ sunt.

Ea dicuntur genera subalterna, quæ sita sunt inter supremum genus & imam speciem, quæ subalternatim genera & species sunt.

Genus quid?

Genus est predicabile de pluribus differentibus specie in quid. De pluribus, scilicet, quia omne genus est plurium specierum genus.

Disse-

IGANNI SEBONT

Differentibus, scilicet, quia singula species eiusdem generis specie inter se differunt. In quid, quia genus aptè respondet ad questionem factam per quid.

Quæ differunt specie.

Ea dicuntur differre specie, quæ sunt diuersa indiuidua diuersarum specierum, vel diuersæ species generis eiusdem.

Obiectio.

Aliquid redundans ponitur in definitione generis: ergo mala est definitio.

Ratio.

Valla.

Genus est, quod prædicatur de differentibus specie in quid. Ergo, aliquid superfluum ponitur in definitione generis, nimirum, pluribus.

Respons.

Nihil superfluum ponitur in definitione generis, sed unum alterius est expositio.

De specie.

Species duplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Forma vniuscuiusque rei, vt forma hominis, pulchritudo.} \\ \text{Dialectica species, quæ generi proximè subijcitur.} \end{array} \right.$

De specie Dialectica.

Species Dialectica: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Subalterna,} \\ \text{Ima.} \end{array} \right.$

Subalterna respectu superioris est species; respectu inferioris, est genus: Vt animal ad viuens, species; ad hominem relatum, genus est.

Species est prædicabile de pluribus differentibus numero tantum in quid. Hæc definitio intelligenda est de Ima specie tantum.

Quæ

DIALECTICAE Lib. I.

Quæ differunt numero.

Ea dicuntur differre numero, quæ, dum numerantur, sunt inter se diuersa.

Ima species semper est species: nam si referatur ad superiora, est species superiorum: si ad inferiora referatur, est species inferiorum: Ut, Fortitudo respectu virtutis, est species virtutis, tanquam sui generis. Respectu fortitudinis istius, vel illius hominis, est species indiuiduorum suorum.

Dubitationis solutio.

Notio vniuscuiusque speciei, naturæ communis est: propter tamen defectum rei, actu non potest inesse pluribus. Vt Phoenix, &c. quod tribus rationibus effici potest.

1. Cum tota natura & essentia speciei continetur in uno indiuiduo. Ratio.

2. Quando illud unum indiuiduum per se, & sua naturæ sufficiens est, ut Sol, Luna.

3. Quando plura indiuidua non requiruntur quàm vnum, ad generationem & conseruationem speciei. Vt in Phœnice.

Differentia.

Diuisio differentiarum vniuersaliter acceptarum.

Differentia triplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Communis, accidens separabile.} \\ \text{Propria, accidens inseparabile.} \\ \text{Maximè propria, differentia diuisiua, \& constitutiua.} \end{array} \right.$

Differentia maximè propria quid.

Differentia est prædicabile de pluribus essentialiter in quale.

Expositio.

Differentia constitutiua subalterne speciei, prædicatur de vna subalterna specie, proprie, & de pluribus speciebus & indiuiduis, ut sensile.

Differentia constitutiua composita, prædicatur de vna specie, & de pluribus indiuiduis.

Prædicari

IOANNIS SEYONI

Prædicari in qua-
le duplex: } Essentialiter, differentiz tantum
est.
} Accidentaliter, proprii & acci-
dentis.

Diuisio differentiz Dialecticæ.

Differentia du- } Diuisiua.
plex est. } Constitutiua.

*Differentia diuisiua diuidit genus in suas species: ut Ra-
tionale, ad sensu irrationali, diuidit animal in hominem &
brutum.*

*Constitutiua differentia est sue speciei procreatrix: ut ra-
tionale hominis.*

Regula.

*Omnis differentia diuisiua superioris, est constitutiua in-
ferioris: ut, Rationale ad animal, est diuisiua: ad hominem,
est constitutiua.*

De proprio.

Diuisio proprii.

Proprium qua- druplex:	{	1. Soli, sed non omni, ut	} Homini.
		nautam esse.	
		2. Omni, sed non soli, bi-	
		pedem esse.	
		3. Omni soli, sed non sem-	
		per, canescere in senio.	
		4. Omni soli & semper,	
		risibile.	

Diuisio proprii 4. modo.

Imæ speciei, Subalternæ spe- ciei, Generis genera- lii, Transcen.	}	ut	{	Mugibile, bouis.
				Sensibile, animalis.
				Per se subsistere, substan- tiz.
				Habere essentiam, proprium rei.

Sub-

DIALECTICÆ Lib. I.

Subdiuifio proprij 4. modo.

{ Simplex, vt capax disciplinæ.
Compositum, dicitur descriptio : vt, animal natura
mansuetum, proprium hominis.

De accidente.

*Accidens est, quod potest adesse & abesse sine interitu sub-
iecti, vel actus, vel cogitatione.*

*Accidens separabile actu, id est, quod reuera separari po-
test à subiecto : tamen quando separatur, accidens non est.*

*Accidens inseparabile, non reuera, sed tantum cogitatio-
ne separatur à subiecto, quod in accidente satis est.*

Secunda diuifio accidentis.

Accidens duplex : { Vniuersale, } vt { Albedo.
Singulari, } { Hęc Albedo.
Regula.

*Accidens vniuersale prædicabile est : singulare non est,
quoniam de pluribus non prædicatur.*

Tertia diuifio { Prædicabile.

accidentis : { Prædicamentale.

Vniuersale axioma.

*Quicquid est, aut est Substantia, aut accidens prædica-
mentale.*

Prædicabilium proprietates & diffe- rentiæ notiores.

Genus, & species in quid :

Reliqua tria in quale :

Genus, species & differentiæ, essentialiter :

Reliqua duo accidentaliter :

Proprium de specie conuersim :

Cætera non conuersim :

Genus, species & differentia nomine &
ratione :

Reliqua solum nomine :

Sermon.

Prædican-
tur.

Genus

IOANNIS SETONI

Genus, differentia, & proprium, cognata sunt speciei, & eam necessario sequuntur.

Accidens non ita speciem comitatur, ut eam sequi sit necesse.

Genus & differentia ad definitiones conducunt.

Proprium & accidens, ad descriptiones sunt aptiora.

Proprium, præcipue speciebus suis inest, ac deinde specierum indiuiduis.

Accidentia, è regione primum & præcipue competunt indiuiduis, & minus principaliter, deinde speciei & generi.

Omne superius ad suum inferius relatum, faciem generis induit, & eundem ferè locum in argumentando obtinet.

Hæ convenientiæ & differentiæ utilissimæ sunt cognitæ. Aliæ etiam sunt, sed non ita necessariæ.

Quamuis proprium & accidens ad descriptiones sunt aptiora, tamen istdem in definiendo, differentiarum defectu, creberrimè uti cogimur. Rodolphus vocat omne superius, genus, quod à genere & superioribus similiter oriuntur argumenta. Nos tamen ne vtrum pararetur confusio, hic, non abs re genus à specie, & proprium à differentia separauimus. Diligenter enim nauare operam debent Dialecticam auspicaturi, ut statim in initio ipsa vocabula cognoscant ad vnguem, atque ea superstitiosè admodum decernant. Primum ergo de regulis in vtriusque partem pueris est disputandum.

Deinde

DIALECTICÆ Lib. I.

Deinde animaduertendum quo pacto altioribus, hoc est, scribendi dicendiq; vsui obseruiant.

Sed quoniam diu erit (exigente id huius libri ordine) priusquam ad propositionem, & argumentationem ipsam perueniatur, sine quibus haud facillè poterunt reliqua intelligi, hinc visum est, quædam ex secundo & tertio libro desumpta inferere.

Propositio est oratio indicans verum, vel falsum: vt, Deus est author omnium bonorum. Propositio vera est, quæ vt res est, significat: vt, Adamas trahit ad se ferrum. Falsa, quæ aliter quàm res se habet, significat: vt, Omnis senex est liberalis.

Propositio affirmatiua est, vbi principale verbum affirmatur. Negatiua, vbi negatur. Exemplum affirmatiuæ: vt, pueri amant otium. Negatiuæ, vt, Venter non habet aures.

Argumentatio est propositio ad illatiuam notam connexio. Tria sunt in argumentatione notanda, antecedens, copula, & consequens.

Antecedens, est prior pars argumentationis, copulam præcedens.

Copula est nota illatiua, vnde infertur consequens.

Consequens est posterior pars argumentationis, notam subsequens.

Argumentatio bona est, cuius antecedens necessario infert consequens: vt, Cernit, ergo oculos habet.

Mala est, cuius Antecedens potest esse verum, consequente existente falso: vt, Adolescens est, ergo prodigus. Facillè poterit hoc loco præceptor ille, qui hæc dignabitur docere, plures ex secundo & tertio libro propositionis & argumentationis diuisiones colligere, quod cætera citius à tenellis intelligantur, & postea ordinem ipsum contextus seruare.

C

DE

IOANNIS SETONII
DE PROPRIETATIBVS
prædicabilium.

Carter.

Prædicari in quid vel in quale, est respondere ad hanc
quæstionem factam per quid vel quale.

Prædicari in quid duplex : { Completè, definitionis est tantum.
Incompletè, generis & speciei.

*Prædicari in quid completè, est absoluerè totam naturam
rei interrogatæ.*

*Prædicari in quid incompletè, est absoluerè aliquam par-
tem rei interrogatæ.*

*Genus, species, & differentia essentialiter, id est, sunt de
essentia earum rerum de quibus dicuntur, ut genus est de es-
sentia specierum & indiuiduorum. Differentia de essentia
speciei & indiuiduorum: species de essentia indiuiduorum.
Reliqua duo accidentaliter, id est, Proprium primo modo, &
per se, non est de essentia speciei. Accidens nullo modo est de
essentia subiecti.*

*Proprium de specie conuersim, cætera non conuersim, id
est, proprium dicitur conuersim de specie necessariò. Cætera
non conuersim necessariò, sed non necessariò.*

Dubitationis solutio ex distin-
ctione.

Prædicari conuersim { **N**ecessariò.
bisariam dicitur : { **N**on necessariò.

*Proprium necessariò conuertitur cum specie: quia, si
non conuertatur, tollitur nomen proprii.*

*Differentia constitutina simplex (non composita) ex ne-
cessitate non conuertitur; quia obtinet nomen differentia, si
non conuertatur.*

Regulæ.

DIALECTICÆ Lib. I.

Regulæ.

Vnaquæque res habet suam veram differentiam, cum qua conuertitur: sed nobis minimè nota propter imbecillitatem intellectus nostri.

Omnis differentia constitutiva composita conuertitur cum specie, ut rationale & mortale cum homine conuertitur. Differentia simplex non conuertitur, aut saltem non eodem modo quo proprium.

Genus, species, & differentia, nomine & ratione prædicantur, id est, nomen generis, & definitio generis, nomen speciei & definitio speciei, nomen differentie, & definitio differentie prædicantur de his, quorum sunt genus, species, & differentia, ut homo est animal. Animal dicitur nomen, accipienda est definitio nominis, id est, definitio animalis, nimirum, Corpus animatum, viuens, sensile. Eadem est ratio speciei & differentie.

Obiectio.

Genus non prædicatur de differentia, nec est differentia differentie: ergo differentia non prædicatur nomine, & ratione.

Respons.

Quando definitio attribuitur differentie, non accipitur pro vera & genuina definitione, quæ ex genere & differentia constat, sed pro definitione minis perfecta; quæ tamen essentiam rei explicat: Ut, rationale est, quod potest vii ratione.

Reliqua solum nomine, id est proprium & accidens prædicantur solum nomine.

Obiectio.

Accidentia definienda sunt, ut inquit Arist. in 2. Topic. c. 2.

Respons.

Essentialis definitio non attribuitur accidenti, sed descriptioni; quæ qualitatem non essentiam rei explicat. Et eodem modo dicendum est de definitione proprii.

IOANNIS SETONI

Genus, differentia, & proprium, dicuntur sequi speciem, non quod posteriora sunt specie, sed quod posita specie, hæc tria sequuntur: ut posito homine, ponitur animal, ponitur rationale, ponitur visibile.

Accidens non sequitur ex necessitate speciem, quia omne accidens, vel actu, vel cogitatione potest separari a subiecto, quod in accidente sufficit.

Regula.

Præintelligendum est, semper subiectum existere priusquam id quod subiecto accidat.

Genus & differentia ad definitiones conducunt, id est, ad explicandum quid sit res. Conducunt, quia omnis definitio vera constat ex genere & differentia.

Proprium & accidens ad descriptiones sunt aptiora.

Proprium enim descriptionis est ostendere qualis sit res, non quid sit res.

Proprium præcipue conuenit speciei; gratia speciei indiuiduis: accidentia contrario modo.

Regula.

Proprium secundum intellectum primum conuenit speciei: secundum nostram cognitionem, primum conuenit indiuiduis: nam nostra cognitio oritur ex sensibus externis.

Accidentia primum conueniunt indiuiduis, quia hæc sensibus externis proxima sunt.

Omne superius in eodem ordine predicamenti est genus inferioris, secundum inuentionem.

QVÆDAM PROPRIETATES, & conuenientiæ generis & cætero- rum prædicabilium.

Omnino genus notius est naturâ suis speciebus: species nobis notiores sunt.

Genus prius est specie, natura, non tempore: quia sunt relativa

DIALECTICÆ Lib. I.

relatiua actû : unum relatiuorum neque prius, neque posterius est altero.

3 *Genus prædicatur tantum de speciebus, & indiuiduis.*

4 *Genus primam partem definitionis sibi vendicat : differentia constitutiua secundam.*

5 *Genus simile est materia, differentia forma, species corpori compositio.*

6 *Quicquid diuiditur, est genus : quicquid definitur, est species.*

7 *Quicquid aptum est ad diuidendum, aptum est ad definiendum : quicquid enim diuiditur, diuiditur per differentias : quicquid definitur per differentias definitur.*

8 *Differentia constitutiua prior & notior est sua specie.*

9 *Nulla prædicatio sumitur de differentia diuisiua.*

10 *Species habet unam differentiam actû : genus nullam habet actû, sed potentia.*

11 *Genus, species, differentia & proprium prædicantur æqualiter.*

12 *Speciei plura propria esse possunt.*

13 *Omne proprium est vnius speciei proprium.*

14 *Omne proprium notius est specie.*

15 *Subiectum prius est tempore accidente, etsi inseparabile sit : quia quod accidit alicui, posterius est eo.*

16 *Accidentia continent subiecta, & continentur. Continent, quia in pluribus insunt : Continentur, quia subiectum non est vnius, sed plurium accidentium susceptibile.*

17 *Solum accidens dicitur secundum magis & minus, idq. in concretis.*

18 *Accidens vniuersale non conuertitur cum subiecto : accidens singulare potest.*

19 *Accidentia quedam in concretis prædicantur nomine & ratione : quedam verò minimè.*

20 *Eadem est ratio in accidentium descriptione, quæ est differentia constitutiua in definitione.*

DE PRÆDICAMENTIS.

Seton.

Prædicamentum, est simplicium terminorum pariter ac rerum certa quædam series. Decem sunt huiusmodi: Substantia, Quantitas, Qualitas, Ad aliquid, Actio, Passio, Quando, Vbi, Situs, Habitus.

Nulla est vox, siue singularis, siue communis, quin in aliquo prædicamentorum inueniri possit, modò non sit inter nouem illa genera, quæ his versiculis complexi sumus;

*Vox artis, consignificans, priuatio, fictum,
Pars, Deus, excedens, complexum, vel polysemus,
Ista Categorijs haud possunt verba locari.*

Nunc est, ut simili compendio Prædicamenta perstringamus: quæ sunt, substantia, quantitas, &c. Hæc summa genera & capita idè dicuntur, quòd nullum habent superius vniuocum: In his elementis, seu classibus res omnes & vocabula eò reponuntur, ut inter definiendum, & ratiocinandum, habeas in promptu, unde velut è quodam penu, quibus opus est, depromas. Prædicamenta subiiciuntur transcendentibus, sic appellantur Dialectici vocabula illa, quorum significatio ad rem quamque se extendit, qualia sunt ens, res, aliquid, & vnum. Ens ergo, siue res æquiuocè prædicamenta complectitur. Sed hic opportunum videtur, ut quid sunt vniuoca, æquiuocæque dicamus.

Vniuoca dicuntur, quorum nomen commune est, & secundum illud nomen eadem ratio substantiæ, ut Animal, Saxum, Arbor.

Æqui.

DIALECTICÆ Lib. I.

Æquiuoca verò dicuntur, quorum nomen commune est, & secundum illud nomen substantiæ ratio diuersa, vt Sagitta, piscis, capra. Hæc à logicis reijciuntur. Quatuor sunt tantum prædicamenta, re pariter & ratione distincta. Substantia, quantitas, qualitas, & vbi. Reliqua rerum relationes magis quam res significant.

Expositio carminum.

Vox artis) de qua superius præbuimus exemplum à prædicamentorum consideratione reijcitur: vt, prædicabile, prædicamentum, propositio, & cætera. Casus, numerus, verbum, coniugatio, &c. Exordium, narratio, Epilogus & cætera in alijs scientijs: quæ quidam in relatione, alij in nulla locant classe.

Consignificans) omnia significat syntegoreumata, qualia sunt, vel, &, ac, omnis, nullus. Adde etiam & non significatiua: vt, Latratum, hincitum, & similia, quæ eduntur à bestiis.

Prinatio) quæ nullam rem, sed potius rei absentiam significat, propriè in nulla est categoria, nisi fortè per accidens, in ea, in qua res illa, cuius est priuatio, contineatur: vt, Tenebræ, foramen, cæcitas, ignorantia, obliuio, umbra.

Fictum) verba commentitia designat, qualia sunt Gorgon, Chymæra, Styx, Cerberus, Sphinx, Syrenes, Cyclops, Acheron, Aleô, Tisiphonæ, Megæra, Lamia, & cætera.

Pars) totius membra, aut qualescunque totius rei partes designat: vt, manus, caput, oculi, cor, pulmo, vena, cutis, fundamentum, paries, tectum, radix, ramus, caulis, culmus, gluma, geniculus, &c.

Deus) creditur à multis non esse in prædicamento, vt alia quæ sunt actu infinita: vt, Deitas, creator, nomen, æternum, & cætera. Deus tamen rectius (opinor) ab alijs diciatur esse perfectissima substantia.

IOANNIS SETONI

Excedens, id est transcendens, ut ena, res, unum, aliquid, opinabile, & si quæ sunt alia, quæ nil certi sed omnia indiscriminatim (v. dictum est) significant.

Complexum) ut, Homo iustus, irrationale animal, quæ nõ sub vno aliquo, sed in diuersis cõtinentur prædicamentis. Veruntamen si voce solùm sit complexu, ut corpus animatum, hæc modestia, & talia (quibus vocum inopia vtimur) non debet à prædicamento videri alienum.

Polysemus) id est æquiuoca: ut acutum, virgo, liber, leue, & cætera, quorum incerta est significatio, & idcirco distinguenda, priusquam in categorijs repõnantur. Sed de ijs nimis fortasse multa.

De prædicamentis.

De diuersa ratione collocandarum vocum in prædicamentis, & prædicabilibus.

Carter.

Voces collocantur in prædicabilibus, quemadmodum cum alijs considerantur. Ut, virtus respectu hominis, accidens est: respectu habitus, species: respectu temperantiae, genus. Voces collocantur in prædicamentis, quemadmodum per se considerantur: ut, virtus sine alterius respectu est in qualitate.

Prædicamentum quid?

Prædicamentum est certus & distinctus quidam ordo vocum simplicium pariter ac rerum.

Diuisio eorum, quæ ponuntur in prædicamentis.

Eorum quæ ponuntur in prædicamentis, quædam	{	Per se: Genus, species indin-
		dua.
	{	Per accidens, reliqua omnia.
		Regula.

DIALECTICAE Lib. I.

Regula.

Definitio est in prædicamento secundum partes, non secundum totum.

De numero prædicamentorum.

Quatuor sunt prædicamenta re
pariter & ratione.

} Substantia.
} Quantitas.
} Qualitas.
} Vbi.

Cetera prædicamenta, rerum relationes, potius quam res significant.

Discrimen inter prædicabile, & prædicamentum.

*Prædicamentum est receptaculum vocum communium
& singularium: prædicabile vocum communium tantum.*

De vocibus, quæ reijciuntur à prædicamentis.

Vox artis quid?

Vox artis est verbum, quo aliqua ars utitur in suis regulis explicandis: ut, prædicabile.

Cautio.

Vox artis reijcitur ab omnibus prædicamentis, excepta relatione. Ut omne genus est speciei genus: Genus & species relativa actu sunt.

De voce consignificante.

Consignificans sub se complectitur omnes orationis partes, præter nomen substantivum, pronomen substantivum, & verbum. Et comprehendit etiam omnes voces quæ à beatis eduntur, ut Latratus.

Cautio

Concretum ponitur in prædicamento, non per se, sed gratia abstracti.

De

IOANNIS SETONI

De priuatione.

Priuatio est absentia rei naturalis, & per se reijcitur à predicamento, (priuatio enim rei, res non est) ponitur in predicamento, gratiâ eius rei, cuius est priuatio.

De ficto.

Ficta sunt verba commentitia, qualia per plurima à poëti finguntur, ut Achates. Ficta res, res non est.

De parte.

Partium, alia sunt

Uniuersales,	{	vt {	Temperantia respectu virtutis.
Integrales,			Caput pars corporis.
Essentiales,			Forma pars rei naturalis.
Definitiuæ,			Genus pars definitionis speciei.

Regulæ.

Partes uniuersales, essentielles, & definitiuæ, per se in predicamento sunt: pars integralis non per se, sed gratiâ totius, cuius est pars.

Partes essentielles & definitiuæ priores sunt toto.

De Deo.

Deus non est in predicamento, quia nihil quod est actus infinitum, reperitur in aliquo predicamento, ut, Deus, Creator, numen.

De excedente.

Excedentia sunt ipsa transcendentia, quæ nihil certi significanti, sed omnia sine aliqua differentia: & ea de causa aliena sunt à predicamentis, ut res, unum, &c.

Regula.

Non est aliquis certus & definitus numerus transcendentium, sed per plurima sunt, ut traditur ab Arist. in Metaphys.

De Complexo.

Complexum hoc in voce tantum, loco duplex est: { Re & voce,

Regula.

DIALECTICÆ Lib. I.

Regula.

Complexum voce tantum secundum partes est in prædicamento, non secundum totum, ut animal rationale.

Dubitationis solutio.

Tertium membrum complexi omittitur in hac divisione, ne complexum & polyssemus inter se confunderentur.

De Polyssemo.

Polyssemus est vox æquivoca.

Æquivoca sunt, quorum nomen commune est, definitio nominis alia atque alia.

Univoca sunt, quorum nomen commune est, & eadem nomini attributa nature definitio.

Divisio æquivoci.

Æquivocum ꝑ Æquivocans, ut canis.

duplex: ꝑ Æquivocatum.

Æquivoca æquivocata, sunt significationes æquivoci æquivocantis: ut animal larrabile, piscis marinus, sidus celeste.

Æquivocum æquivocans locum non habet in categoriis: Æquivoca æquivocata habent, nam reipsa univoca sunt.

Illa Categorijs haud possunt ver. &c. Scilicet per se, per accidens tamen quadam possunt.

De Substantia.

Substantia est res, qua suffulciuntur, acci- Seton.
dentia. Prima Secunda.

Substantia prima, est individuum substantiæ, unum aliquod designans: ut, Virgilius, hic lapis.

Secunda, est primæ genus, aut species, multa representans. Ut arbor cerasus.

Pro-

IOANNIS SETONI

Proprietates sex.

- 1 Nulla substantia est in aliquo subiecto.
- 2 Secunda substantia & eius differentia vniuocè, & propriè de primis prædicantur.
- 3 Prima hoc aliquid significat: Secunda verò, quale quid.
- 4 Substantiæ nihil est contrarium.
- 5 Non suscipit magis aut minùs.
- 6 Prima substantia proprijsimè contrariorum est susceptibilis.

Completa substantiæ genera, cœli, elementa, vegetabilia animalia, fossilia, imperfectè mista, &c.

Incompleta species sunt, angelus, spiritus, manes, dæmon, anima separata, materia, forma, partes, & si quæ sunt huiusmodi.

Substantia:

Corporea, Incorporata,

 Corpus:

Compositum, Simplex.

Compositum:

Viuens, Inanime.

Viuens:

Sensile, Insensile.

Animal,

Rationale, Irrationale.

Homo:

Plato, Socrates.

Maro:

Substantia,

DIALECTICAE Lib. II.

Substantia, ut planissime dicatur, res est solida, cui cetera quoque accidentia obducuntur. Est enim quasi sustentaculum, ac basis reliquorum, ut saxum, ut ignis: illi crassities, huic raritas, veluti suo susceptibili innititur, & inest.

Prima substantia singularis est, & infima, quæ de vna tantum re enunciat: ut repere, Demosthenes, hic psittacus; quorum natura (quo minus de plurimis dicantur) repugnat. Secunda vero, genus, seu species est prima, hoc est, communior quædam & amplior, quam ut ad unum aliquod significandum astringatur: ut Demosthenes, species homo, genus animal. Ita ad hunc psittacum species est psittacus, genus vero avis.

Nulla substantia est in subiecto: quia ipsa est potius ceterorum prædicamentorum subiectum, ut ex definitione eius patet. Nam licet vinum in cada sit, non tamen ut in suo subiecto, sed inest ut in loco. Dicitur aliquid inesse novem modis: veluti in loco, vase, toto, partibus, genere, specie, fine, efficiente, forma.

Differentiæ & partes substantiæ, quoniam incomplete sunt, non putantur proprie in prædicamento locari. De primis tamen proprie, & vniuscæ prædicantur, ut latius dicetur, ubi ventum est ad prædicationem.

Quale designat qualitatem circa substantiam: ut cum dico animal, ostendo talem esse substantiam, qualis de pluribus prædicari potest.

Substantia non agnoscit contrarium, quamvis iuxta eius qualitates & formas nonnunquam contrariatur. Ut ignis, & aqua, quæ ob mutuum pugnam à physicis contraria appellantur. At complete substantiæ nec inuicem contrariantur, nec quicquam aliud ijs alienum.

Non incenditur, nec remittitur, sed omnis substantia æquæ est substantia: ut, bos, brutum, ignis, æs, corpus,

IOANNIS SETONI

pus, ex æquo sunt substantiæ. Vna tamen alijs magis vel minùs dici potest, secundum angustiam aut amplitudinem: vt species magis quam genus est substantia, & indiuiduum maxima dicitur, quòd plurimis substat, sed nec magis nec minùs est, secundum prædicamenti essentiam.

Prima substantia, cùm singularis sit, proprijsimè per suam ipsius variationem contrariorum est susceptibilis. Nam etsi opinio, & enunciatio, suscipiant contraria, verum & falsum, nulla tamen in ipsis, sed ipsa re positùs, permutatio existit. Semper enim eadem permanet hæc propositio, Cæsar pugnat, quicquid agat Cæsar: veram tamen, nisi eo pugnante, non dicimus.

Secunda autem substantia, gratia primarum, contrarijs subijcitur. Dicitur homo diues, quia Croesus & Atæalus, & alij fuere diuites: pauper, quia Cædus & alij rerum inopia laborabant. Longè igitur aliud est contraria habere, & contraria suscipere. Pueris dialecticam auspicantibus, non solum enitendum censeo, vt voces quascunque in suas classes reducere, ac collocare discant, verum etiam vt gradus vocum inter se cognatarum perfectè cognoscant, quò ab imis ad suprema, velut per gradus quosdam ascendere & contrà ad ima usque, inde descendere possint, vt sciant quousque sit progrediendum: nempe ab omni indiuiduo cuiuscunque sit categoriæ, tanquam à primo gradu, per intermedia ad summa usque genera licet progredi, vbi oportet sistere, vt, Cicero, homo, animal, viuens, corpus, substantia: hæc sistendum est. Similis est à generalissimo in quoduis suum indiuiduum descensus, vt substantia, corpus, compositum, viuens, animal, brutum, terrestre, gressibile, quadrupes, equus, Bucephalus: nihil est infra Bucephalum, nec supra substantiam, quod sub huius categoriæ ambitu contineatur. Nam ens reijci à Prædicamenti, superius ostensum est, quòd res omnes

DIALECTICÆ Lib. I.

nes quæ sunt, indiscriminatim significat, & ultra ens, opinabile, dictio amplissima, ea omnia quæ sunt, fictitiaque, mostra, quæ non sunt, sed imaginantur, significans. Hic vocum gradus, rem quampiam definieturos iuvabit plurimum.

Recitantur à quibusdam hæc completæ substantiæ genera, cœli, elementa, animalia, vegetabilia, fossilia, imperfectè mista. Mihi videntur vix satis integrè huius prædicamenti seriem complere. Pannus enim, cadaver & lac, & talia vocabula non possunt apud prædictis generibus comprehendere. Incompletæ substantiæ species sunt, Angelus, spiritus, manes, demon, anima separata, materia, forma, partes substantiæ, & si quæ sunt huiusmodi. Discant pueri, quod genera sub se continent vegetabile, & fossile, ut huius prædicamenti intelligant immensitatem.

De substantiâ.

(Secundum rem tantum, ut rationale & Carter.
singulæ differentiæ constitutivæ specierum.

Substantia
triplex :

Secundum modum prædicandi ut universalis accidentia, ut Color.

Secundum rem & modum prædicandi, ut secundæ substantiæ.

Regula.

Substantia primum locum sibi vendicat, quia quæ continentur in cæteris prædicamentis referuntur ad substantiam, tanquam ad proprium subiectum.

Substantia quid?

Substantia est subiectum per se accidentium.

Subiectum triplex :

In quo,

De quo,

Circa quod,

{ In quo accidentia inhereant.

{ Subiectum in propositione.

{ Materia circa quam res versatur.

Sub-

IOANNIS SETONI

Subiectum in { Per se,
quo duplex } Per accidens.

*Subiectum esse accidentium per se, substantia tantum est :
subiectum esse accidentium per accidens, id est improprie, ca-
teris predicamentis conuenit, ut superficiei.*

Diuisio Substantiæ.

Corporea. } alia { Prima.
Incorporea. } Secunda.
Obiectio.

*Secunda substantia dicitur de prima: ergo, mala est diui-
sio substantiæ.*

Respons.

*Secunda non dicitur de prima, quemadmodum sunt mem-
bra diuidentia substantiæ: sed si ipsas res respiciamus, secun-
da predicatur de prima.*

DE PROPRIETATIBVS Substantiæ.

*Proprietates conuenientie sunt, quæ neque solis, neque
omnibus insunt.*

*Proprium & proprietas non confunduntur: sed proprie-
tas latius sumitur quàm proprium.*

*Nulla substantia est in aliquo subiecto, scilicet ut acci-
dens in subiecto.*

Inesse in subiecto } Substantiale in substantiali: ut a-
duplex: } nima in corpore hominis.
Accidens in subiecto.

Inesse ut accidens, quid?

*Inesse ut accidens est, quod neque est pars subiecti, neque
ab eodem subiecto separatur.*

Regula.

Omne accidens, quatenus est accidens, inest subiecto.

Aliquid

DIALECTICA Lib. I.

Aliquid dicitur inesse 9. modis.

In loco,	Cicero in senatu.
In vase,	Vinum in cado.
In toto,	Caput in corpore.
In partibus,	Omnis humana vis in animo & corpore.
In genere,	Aurum in metallo.
In specie,	Metallum in auro.
In efficiente,	Fœlicitas in virtute.
In fine,	Virtus in fœlicitate.
In materia,	Forma in materia.

2 Secunda substantia & eius differentia constitutiva prædicantur de primis uniuocè, id est, nomine & definitione.

3 Prima hoc aliquid significat, i. rem singularem.

Obiectio.

Hic homo est Ioannes, & ille homo est Ioannes: ergo prima substantia de pluribus dicitur.

Responsi.

Prima substantia non prædicatur de pluribus propter communem in ea speciem, sed propter nominis similitudinem.

Secunda verò, quale quid: id est, omnis secunda substantia sibi innatam hanc qualitatem habet, ut de pluribus possit prædicari.

Dubitationis solutio.

Quale, hic non sumitur quædammodum in prædicamento Qualitatis, pro qualitate accidentaria, sed pro communi notionem essentiali. Non enim idem est significari quale quid, & prædicari in quale quid.

4 Substantie nihil est contrarium, id est, una substantia non est contraria alteri secundum essentiam prædicamenti, sed aliquando secundum qualitates, quæ physica contraria sunt, ut, Ignis, & aqua.

5 Non suscipit magis & minus, secundum prædicamenti essentiam.

D

Obiectio.

IOANNIS SETONI

Obiectio.

Individuum est magis substantia quàm species, species quàm genus: ergo, Vna substantia est magis quàm altera.

Respons.

Vnum individuum non est magis substantia quàm alterum individuum: nec una ima species est magis quàm altera: nec unum genus magis quàm alterum genus, neque secundum essentiam predicamenti, neque secundum rationem suscipiendi accidentia.

Regula.

Omnis comparatio est eorum, quæ sunt generis eiusdem.

6 Prima substantia propriissimè contrariorum accidentium est susceptibilis.

Suscipere contraria quid?

Suscipere contraria, est subiectum esse contrariorum accidentium.

Obiectio.

Oratio dicitur vera, vel falsa: ergo, Non est proprium substantiæ, suscipere contraria.

Respons. 1.

Oratio dicitur vera vel falsa, non per se: sed quia res est, vel non est, dicitur esse oratio vera vel falsa. Vt, Hector pugnat. Hæc oratio est vera, Hectore pugnante: falsa est quando non pugnat.

Respons. 2.

Proprium est substantiæ suscipere contraria, sui ipsius mutatione: orationi conuenit, non sui ipsius mutatione (quia eadem oratio semper manet) sed mutatione substantiæ.

Completa substantia quid?

Completa substantia, siue corporea est, quæ cerni tangiue potest. Incompleta, quæ nec cerni, nec tangi potest: sed solummodo cogitatione comprehenditur. Vt Deus.

Do

DIALECTICÆ Lib. I.

De numero cœlorum.

	1	Luna.
	2	Mercurij.
	3	Veneris.
	4	Solis.
Cœli siue spheræ 8. sunt secundum Arist.	5	Martis.
	6	Iouis.
	7	Saturni.
	8	Firmamenti, siue primi mobi- lis.

Cœlum quid?

Cœlum est corpus simplex, æthereum & sphericum, perpetuò mobile actu, stellis & astris insignitum.

Elementa quatuor.

Ignis.
Aër. } Et omnia cœlestia corpora simplicia
Aqua. } sunt.
Terra, }

Corpus compositum quid?

Corpus compositum est, quod componitur ex quatuor elementis, & ipsa quatuor elementa & omnia cœlestia corpora, respectu primæ materiæ & primæ formæ, corpora composita sunt.

DIVISIO VITÆ.

Vita triplex.

Vegetativa, } attribui- } Plâtis, brutis, & hominib.
Sensitiva, } tur. } Brutis, et hominibus. (bus.
Rationalis, } Homini tantum.

Fossilia sunt quæ è terris effodiuntur, ut Metalla.

De imperfectè mistis.

Meteoron est corpus compositum imperfectum, ex vapore, vel exhalatione effectum, in aëre vel terra apparere solitum, ut Grando, draco volans,

IOANNIS SETONII

Regula.

Dicitur imperfectum, propter subitam meteori generationem.

De materia meteororum.

Materia meteororum sunt fumi, qui à terra & aqua oriuntur.

Diuisio meteororum.

Duo sunt genera } Exhalatio.
meteororum : } Vapor.

Materia & forma, sunt prima principia rerum naturalium,

Axima separata, scilicet à corpore. Partes, id est, substantia.

Regula.

Duo sunt extrema } Genus generaliss.
in omni prædi- }
camento : } Species specialiss.

Quaecunque comprehenduntur inter genus generalissimum, & speciem specialissimam, sunt genera & species : genera respectu inferiorum, species respectu superiorum : ut corpus, ad substantiam species, ad compositum corpus, genus.

Dubitationis solutio.

In omni diuisione, proximum genus intelligendum est : ut in diuisione corporis compositi in viuens & inanime, in inanime intelligendum est genus suum proximum : nec pro alijs sumi potest, quam pro inanimatis compositis. Ut, omne corpus inanime compositum, est corpus compositum.

De quantitate.

Seton.

Quantitas, est cuius gratia diuisibile sectionem participat, ut linea, sex.

Continua discreta.

Continua, est cuius partes in communi termino

DIALECTICÆ Lib. I.

nimo connectuntur. Eius quinque sunt species, linea, superficies, corpus, tempus, & locus.

Communis terminus:	{	Lineæ,	{	est	{	Punctum.
		Superficieï,				Linea.
		Corporis,				Superficies.
		Temporis,				Iam nunc, &c.
		Loci,				Linea.

Punctum, est infecabile quoddam, quo so- lam longitudinem diuidimus.

Linea, est longitudo, latitudine & profundo carens.

Superficies, est longitudo & latitudo, sine profundo.

Corpus, est longitudo, latitudo, & profunditas.

Tempus, est primi motus per successionem numerus.

Locus, est concaua superficies corporis concaui.

Quantitas discreta est, quæ discretas, & minime continuas habet partes, vt numerus.

Numerus est vnitatum collectio, vt viginti.

Vnitas est quiddam, non quantum, vnde quemuis numerum licet procreare.

Binariùs est numerorum minimus. Maximus autem numerus non potest assignari.

Quantitas est suapte natura in partes diuisibilis. Huius gratiã diuiduntur, substantia, qualitas, &

IOANNIS SETONI

quæcunque participant sectionem. Nam omne quantum, & solum quantum, est diuisibile, si (vt hîc sumitur) diuisionem realem intelligas. Quantitatum, alia continua, alia discreta: Hoc est, magnitudo & multitudo.

Continua, est quantitas diuisibilis in semper diuisibilia, vt Linea, superficies, & ceteræ species, Eius partes in termino aliquo communi connectuntur.

Terminus communis est principium vnius partis, & finis alterius: vt communis terminus lineæ est punctum, superficiei lineæ, corporis superficies: temporis, iam, nunc, præsens, instans: loci lineæ, quia locus est superficies: & hîc pro re ipsa, hoc est, pro mensura loci sumitur.

Punctum est quiddam non quantum, insecabile, quod sola longitudo diuiditur. Duo sunt actu puncta in omni lineæ, principium & finis: potestate verò infinita sunt, vel, in minima lineæ. Porro, vt lineæ diuiditur per puncta: ita superficies per lineas, corpus per superficies, tempus per præsens, & locus per lineas diuiduntur. Lineæ nuda est longitudo reliquis carens dimensionibus. Talem autem cogitatione oportet fingere, quod omnis lineæ ducta secum trahit latitudinem. Quin etiam mente concipienda est & superficies, vt hîc definita est, quod omne planum in rebus, profundum habet sibi adnexum.

Corpus, vt hîc capitur (abutimur enim hac voce aliarum defectu) omnem dimensionem designat. Atque ob hanc dimensionis trinitatem, habetur corpus perfectissima quantitas.

Tempus est numerus primi motus, hoc est, primum mobile, dum solem & alios planetas rapit motu suo, & continua reuolutione tempus numerat, & æquis spatijs mensurat. Aduerte temporis partes, licet sint continuæ inuicem, non esse permanentes, nec vt partes lineæ in continuo positionem habent: quæ de re plura te docebit

DIALECTICÆ Lib. I.

docebit Aristoteles. Quantitas discreta est, cuius partes nullo communi termino adnectuntur, sed separatè inuicem existunt, ut numerus, vel oratio ad nullum litem communem copulantur numeri, aut orationis partes. Ut quantitas continua perpetuo minui, ita discreta semper augeri potest; hic maximum, illic minimum ignoramus. Quod de numero dictum est, de numero numerante, quo res numeramus, intellige, ut quinque, decem, centum, &c. quod numeratur, est aut substantia, aut qualitas, aut aliquid aliud. Tempus non numerat motum supremæ sphere, sed ab eo numeratur, ut prædictum est, & idè non numerans numerus, & discretum, sed numeratus numerus, & continuum habetur.

Oratio pro tenore vocis, hoc est, pro syllabarum mensura, quantitas potest dici, quanquam nec oratio, nec locus, propriè quantitates censentur: quandoquidem locus (si eius rationem contempleris) ut ad locatum refertur, in relatione locatur. Oratio autem rectius in tertia specie qualitatis, cum sit vox, reponitur

De Quantitate.

Quantitas primum locum obtinet post substantiam, quia Cartes.
 ut quantitatè cetera in substantia inhereant.

Quantitas quid?

Quantitas est diuisibilis in semper diuisibilia.

Ratio.

Quantitas continua semper diminui potest: quantitas discreta semper augeri potest.

Diuisio simplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Logicalis.} \\ \text{Realis.} \end{array} \right.$

Logicalis diuisio est generis in species per differentias accommodata deductio.

IOANNIS SETONI

Realis diuisio (quæ partitio vocatur) est totius integralis in suas partes. De hac diuisione loquitur Setonius.

Quantitatis diuisio.

Quantitatis duæ sunt species.

Continua, } dicitur } Magnitudo.
Discreta, } Multitudo.

Terminus communis quid?

Terminus communis est finis unius partis, & initium alterius.

Linea duplex: { Communis.
Mathematica.

Mathematica linea (de qua Setonius loquitur) mente tantum & cogitatione comprehenditur. Eadem est ratio in cæteris.

Dubitationis solutio,

Omnis linea diuiditur, per puncta: nulla tamen linea fit ex punctis, iuxta Aristotelem in 6. Physicorum.

Rationes duæ.

1 Nullum continuum compositum est ex impartibilibus, punctum insecabile quiddam est.

2 Ex non quantis, nulla assurgit quantitas: punctum quantitas non est.

De corpore.

Corpus duplex: } Substantiale, } Substantia.
Mathematicum. } Quantitas.

Dimensiones tres sunt: } Longitudo.
Latitudo,
Profunditas.

Regula.

Hæ dimensiones respectu substantiæ, accidentiæ sunt: respectu quantitatis, differentiæ sunt.

Tempus

DIALECTICAR Lib. I.

Tempus quid?

Tempus est numerus primi motus, id est, mensura primi motus celestis: per successionem, id est, secundum prius & posterius.

Numerus duplex: { Numerans.
Numeratus.

Numerus numerans, est numerus quo res numerantur, ut duo, tria,

Numerus numeratus, est numerus rebus applicatus, ut duo homines.

Tempus est numerus numeratus, respectu motus primi mobilis: respectu sui subiecti mobilis, est numerus numerans.

Omnis numerus numerans est in predicamento quantitatis: numerus numeratus in omnibus predicamentis est.

Tempus aliquando dicitur esse quantitas per se, & aliquando quantitas per accidens. Per se, quemadmodum quantitas sumitur secundum rationem mensuræ. Est quantitas per accidens, quemadmodum quantitas sumitur secundum esse.

Locus quid?

Locus est concava superficies corporis continentis immobilis prima.

Obiectio.

Locus & superficies sunt species quantitatis continuæ: ergo locus superficies non est.

Respons.

Locus & superficies re ipsa omnino eadem sunt, sed ratione differunt. Nam dicitur locus respectu corporis contenti, superficies verò respectu corporis continentis.

Diuisio loci.

Locus quadruplex: { Proprius.
Communis.
Naturalis.
Violentus.

Locus

IOANNIS SETONI

*Locus proprius, neque maior, neque minor corpore locato:
locus communis est maior.*

Aliquid dicitur esse in loco trifariam.

Per se: } Omnia corpora inferiora.
Per accidens: } ^{ut} Animus.
Per partem: } Primum mobile.

*Primum mobile dicitur esse in loco, non secundum totum,
sed secundum partem, partem dico, quia centrum eius est in
loco.*

Regula.

*Omne corpus est in loco, vel secundum totum, vel secun-
dum partem.*

De quantitate discreta.

*Quantitas discreta, & numerus numerans, idem sunt
omnino.*

De oratione.

*Oratio est in quantitate, iuxta mensuram syllabarum:
est in qualitate, ut infert passionem auditui: est in substan-
tia, quatenus scripta est.*

*Maximus numerus non potest assignari, quia maximum
ignoratur in quantitate discreta, quemadmodum minimum
in quantitate continua.*

*Punctum & unitas non sunt in predicamento per se, sed
gratia lineæ & numeri, quorum sunt principia.*

Proprietates. III.

Seton.

- 1 **Q**uantitas non habet contrarium.
- 2 **Q**uantitas non suscipit magis aut minus.
- 3 **Q**uantitas est, quâ res æqualis, vel inæ-
qualis censetur alteri.

*Sub hoc predicamento continentur omnia
magnitudinis, numerorum, & mensurarum
nomina.*

Quantitas.

DIALECTICÆ Lib. I.

	Quantitas.	
Continua.		Discreta.
	Continua.	
Permanens.		Disfluens,
	Permanens.	
Superficies.		Linea.
	Superficies.	
Concaua.		Conuexa.
	Concaua.	
		

Hæc & illa concaua superficies.

Prima & secunda proprietas faciliè ex substantiæ proprietatibus cognoscuntur. Tertia huic prædicamento est peculiaris. Nam ex quantitate dicitur res esse alteri æqualis, vel secus, nempe tum res æquales dicimus, cum illarum quantitates sunt æquales. Continer sub se quantitas nomina, id est, species magnitudinis, mensurarum, & numerorum. Nomina magnitudinis, longitudo, latitudo, profunditas, altitudo, planum, granum, digitus, spithama, dichas, cubitum, vna, pes, sesquipes, gradus, passus, pertica, stadium, milliære, leuca, parasanga, &c.

Mensurarum, pinta, sextarius, congius, cotyla, dyaulus, modius, amphora, vncia, libra, semis, triens, sextans, chænix, dolichus, dondo, talentum, bilibris, & alia huius generis sexcenta, quæ studiosi pueri sedulo conscribent.

Numerorum, decem, viginti, quadraginta, centum, sexcenta, mille, myrias, & reliqua infinita.

De proprietatibus Quantitatis.

Quantitati nihil est contrarium.

Dubitationis solutio.

Carter.

Sursum, deorsum, & cætera non sunt contraria, quia non repugnant

IOANNIS SETONI

repugnant secundum pugnantiam formæ, sed secundum distantiam loci.

Omnia contraria insunt eidem subiecto, & eidem parti subiecti diuersis temporibus, nisi alterum sit à natura, quod minimè congruit positionibus loci.

Regulę.

1 Omnia contraria opponuntur secundum pugnantiam formæ.

2 Diuersa nunquam possunt competere eidem subiecto.

3 Magnum & paruum non sunt contraria, quia nihil est magnum aut paruum per se, sed tantum comparatione.

Quantitas non dicitur secundum magis & minus, id est, omnia que sunt in predicamento Quantitatis, a quæ sunt quantitates, quoad genus.

A quantitate res solum dicuntur æquales, & inæquales: quia equalitas & inæqualitas cernuntur in magnitudine, vel in multitudine. Magnitudo, quantitas continua est: multitudo, quantitas discreta est. Tamen æquale & inæquale non tam quantitates sunt, quàm qualitates, & passionēs qualitatis.

Æqualitas est rerum differentium eadem quantitas.

Inæqualitas est rerum differentium diuersa quantitas.

DE RELATIONE.

Seton.

AD aliquid dicitur, cuius essentia ea alio dependet: vt, Pater. Relatiua actu ea dicuntur, quæ aptè inuicem referuntur in obliquis, vt, Pater est filij pater.

Relatiua potentiā sunt, quorum existente vno, non necessariò sequitur alterum: vt, Sensibile & sensus.

Pre-

DIALECTICAR Lib. I.

Proprietates. II II.

- 1 Ad aliquid habet contraria.
- 2 Suscipit intentionem & remissionem.
- 3 Relatiua propria necessario sese mutuo consequuntur : vt Præceptor, & discipulus.
- 4 Propria Relatiua sunt simul naturâ : hoc est, sese ponunt & auferunt : vt, loquitur ille.

Ad aliquid.

Magistratus,

~ Cognatio, etatum nomina, &c.

Magistratus.

Prætor,

~ Rex, Consul, &c.

Prætor.

Urbanus,

~ Peregrinus.

Urbanus.

~
Hic Prætor urbanus, & ille.

Ad aliquid dicitur, cuius essentia non ex se, sed ex alio pendet : vt, pater & dominus, ex, suis correlatiuis filio & seruo. Relatiua actu, ea sunt quæ apte inuicem, & mutuo sese in obliquis sequuntur : vt, duplum est dimidij duplum, & contra dimidium est dupli dimidium.

Relatiua potentiâ, non necessario sese consequuntur. Nam quamuis sequitur, si sensus sit, sensibile esse : tamen è contrario non sequitur : quia potest esse sensibile absque sensu, si sensibile passiuè sumatur.

Suscipit contraria : vt, virtus contraria est vitio, non quod virtus referatur ad vitium. Virtus enim studiosi est virtus, & non vitij virtus, sunt tamen inuicem contraria.

Intenditur & remittitur : vt, simile & æquale magis & minus dicuntur.

Necessaria

IOANNIS SETONI

Necessaria est consecutio in proprijs relatiuis, vt præceptor est discipuli præceptor, & discipulus præceptoris discipulus,

Relatiua actu sunt simul natura, nam ponunt se: vt si dominus est, seruus est, & auferant, vt si non sit dominus, non est seruus, si non est seruus nec dominus est. Relatiua propria & relatiua actu, & secundum esse, sunt idem: sic & idem sunt relatiua potentiâ, impropria, & secundum dici, vt loquuntur. Hæc omnia prædicamenta penè complectuntur, nec sunt ita multum necessaria. Ad hanc classẽ referendæ sunt, iuxta quosdam, omnes voces quæ non possunt in alijs collocari: verum quàmuis hoc prædicamentum adeò sit capax, vt videatur multis omnia penè reliqua ambitu suo complecti, difficile tamen est, vocabulorum inopia, eius intermedia genera inuenire, etiam si sexcentæ eius species vltro sese querenti offerunt.

Si ceritò vnum relatiuorum cognoscas, & alterum scias oportet: vt si scias Bacchum esse Iouis filium, scis Iouem esse Baccho patrem. Ad hæc, si relatiuum definias, eius correlatiui facienda est mentio. Denique, Ad aliquid, quoniam sola est relatio rerum, non vt cætera accidentia sensui obijciuntur, sed solo intellectus obtutu apprehenditur. Huius ergo Categoriz sunt, quæcunq; non rem, sed rei designant collationem: vt omnia cognitionis, affinitatis, magistratus, & ætatis nomina.

De Relatione.

Carter.

AD aliquid dicitur, cuius essentiz consequentia non ex se dependet, sed ex alio, id est suo correlatiuo.

Relatiuorum dux } Relatiua actu,
sunt species: } Relatiua potentiâ.

Relatiua actu sunt propria relatiua, quæ aptè inuicem referuntur in casibus obliquis, vel quomodolibet alterum ad aliud.

Rela-

DIALÉCTICÆ Lib. I.

Relatiuorum actu, { In casu } Referun-
quidam { Absque casu } tur.

Quæ referuntur in ea-
sibus, referuntur in {
Genitiuo, vt, regnum est re-
gis regnum.
Datiuo, vt simile est simili si-
mile.
Ablatiuo, vt maius est mino-
re maius.

*Absque casu referuntur, vt mons magnus ad montem
paruum. Dicitur esse absque casu, quia vis istius relationis
non dependet ex casu, sed ex propositione.*

Relatiua potentiâ quæ?

*Relatiua potentiâ sunt, quæ mutatis casibus referuntur,
ita vt vnum alterum minimè sequatur : vt, Scientia est sci-
bilis scientia, & scibile est scientia scibile.*

Regulæ.

- 1 Omnis relatio est vocum relatio, non rerum : nam re-
latio potius designat rei collationem, quàm rem ipsam.
- 2 Omnia relatiua conuertuntur, vel secundum actum, vel
secundum potentiâ.
- 3 Omnia relatiua sunt accidentia.

De proprietatibus relati- uorum.

- 1 Ad aliquid habet contrarium, non per se, sed ratione
qualitatum, & eodem modo dicitur secundum magis &
minus : vt, Virtus vitio contraria est.
- 2 Et ad aliquid dicitur magis vel minùs simile.
- 3 Relatiua propria, id est, relatiua actû, conuertuntur se-
cundum conuersionem relatiuorum.
- 4 Relatiua actû sunt, quæ sese ponunt & auferunt, id
est, posito relatiuo, ponitur & correlatiuum : & sublato re-
latiui, tollitur correlatiuum : vt, posito seruo, ponitur &
dominus : & sublato domino, tollitur nomen serui : nam sub-
stantia

IOANNIS SETONI

*stantia ipsa potest remanere, non tamen seruus est dicendus,
sed homo, ut loquitur ille Aristoteles.*

DE QUALITATE.

Seton.

Qualitas est forma accidentalis, qua res qualis appellatur, ut fortitudo.

Hæc in quatuor partes consumitur: habitum, potentiam, passibile, & formam.

Addunt authores habitui affectionem: potentia impotentiam: passibili passionem, & formæ figuram.

Habitus est qualitas sensim acquisita, sensimque à subiecto mobilis, ut Dialectica.

Affectio est brevis inclinatio ad aliquid, unde habitus initium sumit & gignitur, ut Desiderium discendi Græca.

Potentia est donum naturæ innatum, quod quid firmitus & magis possumus, ut Visus.

Impotentia est illius naturalis vis absentia, vel potius naturalis quædam imbecillitas, quod quid minus audemus, ut timiditas.

Passibile est qualitas permanens, quæ sensui passionem incurrit, ut dulcedo, albedo.

Passio est moimentanea qualitas ex affectione excitata.

Forma est ex numeri proportionem proueniens qualitas.

Figura similiter ex continui terminatione assurgit.

Qualitas

DIALLECTICA Lib. I.

Qualitas est secundum quam aliquid dicitur esse quale, vt à fortitudine dicitur homo fortis, à sapientia sapiens: addunt authores habitui affectionem, potentie impotentiam, passibili passionem, & forme figuram: ita habitus & affectio primam speciem, potentia & impotentia secundam complent, atque ita de reliquis. Habitus est qualitas, non naturâ, sed studio sensim parata, & sensim à susceptibili separabilis, vt doctrina: sub hac specie virtutes, vitia, scientiæ, artésque omnes continentur.

De Qualitate.

Diuisio qualitatis.

Qualitas duplex.

Essentialis, } vt { Rationale.
Accidentalis, } { Virtus.

Regula.

Forma essentialis, secundum rem, substantia est : secundum modum prædicandi, qualitas est.

Qualitas est, secundum quam res qualis appellatur, vel aliquo alio modo.

Regula.

Hec postrema particula ponitur in definitione qualitatis, gratia potentie.

Quale dupliciter dicitur.

Largè, } vt } Concretum vniuscuiusque abstracti.
Strictè, } } Concretum tantum accidentis, quod
reperitur in hoc predicamento.

Regula.

Quale strictè sumendum est, non largè.

Quale du- } Quod est in qualitate solum.

plex: { Quod est in ceteris predicamentis.

Id dicitur quale in predicamento qualitatis, à quo res

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

Don't forget to send
me the proof of the
the sale

IOANNIS SETONY

simpliciter denominatur qualis, vi qualitatis, ut à inflata di-
citur iusti.

Quale, in ceteris predicamentis, à quo res non simpliciter denominatur qualis, vi qualitatis, sed secundum aliquem alium modum: ut dicimur felices à felicitate, secundum quid agentes.

Divisio qualitatis.

Qualitatis quatuor sunt species non imæ, sed subalternæ.

<p>Qualitatis quatuor sunt species non imæ, sed subalternæ.</p>	<p>{</p>	1. Habitus, & affectio.
		2. Potentia & impotentia.
		3. Passibile & passio.
		4. Forma & figura.

Habitus quid.

*Habitus est qualitas, non à natura data, difficulter à sub-
iecto mobilis.*

Divisio habitus.

Habitus duplex: { Animi.
Corporis.

Habitus animi est qualitas inherens in animo hominis tantum : quæ vel intelligendi, vel deliberandi facultate perficitur. Intelligendi, virtutes intellectivæ: deliberandi, virtutes morales.

Habitus corporis est qui corporis actionibus comparatur.

Affectio quid.

Affectio est qualitas, quæ facile à subiecto dimouetur.

Divisio affectionis.

Affectio duplex: { Propria.
                              { Communis.

*Propria affectio est qualitas non naturâ data, facile à sub-
iecto mobilis.*

Affectio communis, est qualitas non natura insita, sed industria acquisita, ad bene malæue agendum, siue facili, siue difficulter à subiecto mobilis, ut Faber.

Regula.

*Omnis habitus est affectio communis: sed non omnis af-
fectio*

DIALECTICÆ Lib. I.

fectio in genere habitus est. Qui enim habitum habent, dispositi sunt : sed omnes, qui dispositi sunt, habitum non habent.

Regula.

Propria affectio non differt ab habitu, neque genere, neque specie, sed numero : habitus enim est qualitas firma : dispositio propria, qualitas infirma.

Potentia quid.

Naturalis potentia est facultas à natura data, vel animo, vel corpori, ut Mens, Robur.

Naturalis impotentia est relaxatio nature, ut velocitas asino, obliuio homini.

Regula.

Nihil dicitur tale à potentia, vel impotentia, quia iam tale est, sed quòd tale esse potest : ut lignum fragile dicitur, non quòd fractum est, sed quia facile frangi potest.

Passibilis qualitas quid.

Passibilis qualitas est, quæ permanet in subiecto, sensum mouens, cui passionem insert : Ut albedo, qualitas permanens in cygno, & insert passionem visui.

Diuisio passibilis qualitatis.

Passibilis qualitas.

Corporis, } ut { Insania ex tristitia.
Animi, } { Pallor ex morbo.

Passio quid.

Passio est momentanea qualitas, quæ oritur ex aliquo affectu, vel in animo, vel in corpore.

Regula.

Passibiles qualitates sunt obiecta sensuum, non subiecta.

Dicuntur passibiles qualitates, non quòd subiecta, vel qualitates ipsæ aliquid patiantur, sed quòd inferunt passionem sensibus.

IOANNIS SETONI

De forma, & figura.

Forma est ex numeri proportionem proueniens qualitas, id est, oritur ex discreta quantitate,

Figura similiter, &c. id est, figura oritur ex ratione quantitatis continue.

Qualitatum diuifio.

Qualitatum aliarum sunt.

Sensibiles, } vt { Passibile & forma.
Insensibiles, } vt { Habitus & potentia.

*Discrimen inter habitum
& potentiam.*

Omnis potentia à natura est. Habitus à natura non est, sed industria acquisitus.

Discrimen inter patibilem qualitatem, & habitum.

Patibilis qualitas, est qualitas sensibilis, sensum mouens : habitus est qualitas insensibilis, in subiecto permanens.

Discrimen inter passibile & passionem.

Passibile, est qualitas diuturna & stabilis : passio est temporaria, & facile mobilis.

Discrimen inter formam & figuram,

Forma considerat quantitatem discretam : figura quantitatem continuam : Ut, statua forma est, si consideremus aptam & conuenientem proportionem lineamentorum : figura est, si consideremus lineamentorum diductionem tantum, quia hunc vel illum representamus.

Regula.

Affectio, impotentia, & passio non sunt proprie qualitates : sed gratia habitus, potentia, & passibilis.

Proprietates III.

Seton.

- 1 **Q**ualitati aliquid est contrarium.
- 2 **Q**ualia intenduntur & reuertuntur.
3. Quali-

DIALECTICÆ Lib.I.

3 Qualitatis est, quòd res similes & dissimiles dicuntur.

Similia sunt, quæcunque simili imbuuntur qualitate.

Dissimilia verò, quæ diuersa.

Denominatiua, sunt substantiuum & adiectiuum, partim nomine, partim re cògruentia.

Substantiuum appellant logici abstractum, adiectiuum concretum.

Quædam sunt voce tantum, quædam re tantum, quædam re & voce simul denominatiua.

	Qualitas.	
<i>Anime,</i>		<i>Corporis.</i>
	Animæ.	
<i>Acquisita,</i>		<i>Naturalis.</i>
	Acquisita.	
<i>Permanens,</i>		<i>Transiens.</i>
	Permanens.	
<i>Moralis,</i>		<i>Intellectualis.</i>
	Moralis.	
<i>Virtus,</i>		<i>Vitium.</i>
	Virtus.	
<i>Principalis,</i>		<i>Minus principalis.</i>
	Principalis.	
<i>Iustitia,</i>		<i>Fortitudo, &c.</i>
	Iustitia.	
		
	<i>Ciceronis Iustitia.</i>	

Qualitates inuicem contrariantur, vt bonum & malum, calidum & frigidum, albam & nigram,

IOANNIS SETONI

vel frigiditas & caliditas, albedo & nigredo, &c. Secunda proprietas potius de qualibus intelligitur, quàm de ipsis qualitatibus: ut doctus, iustus, albus, alter altero magis & minus dicitur. Albedo, iustitia, & cætera abstracta, propriè nec intenduntur, nec emittuntur: quod concretis, hoc est qualibus, creberrimum est. Iste voces, simile & dissimile, qualitates non sunt, sed in prædicamento relationis. Res tamen secundum earum qualitates similes vel dissimiles appellantur, non aliter, ac secundum quantitatem dicitur quoduis æquale, aut inæquale. Insuper infinita denominatiua ex hac classe sumuntur: itaq; hic visum est, quid sint explicare. Denominatiua, partim nomine, similiter enim incipiunt, partim re, hoc est significatione congruunt: ut sapientia, sapiens: prodigalitas, prodigus. Intelligenda est igitur definitio de ijs, quæ nomine pariter & significatione sunt denominatiua: atq; ad huius definitionis analogiam facile aptari potest eorum definitio, quæ re aut nomine tantum sunt denominatiua. Virtus & studiosus re solum, pater & paternitas tantum voce sunt denominatiua. Marmoreum autem, ligneum & lapideum, opinor propriè non esse denominatiua, quoniam substantiam, veriùs quàm accidens. significant; quando idem prorsus est marmorea columna & marmor, lignea mensa & lignum: intellige ergo substantiuum & adiectiuum in accidentibus potius quàm in substantia, ut iustitia & iustus, non autem homo & humanus. Longior essem, si conarer recensere ea quæ sub huius prædicamenti ambitu continentur, tã innumera ac diuersa sunt: possunt, qui volunt Murmelium consulere, cui multum debemus ob suam in prædicamenti operam, quanquam & alibi & in hoc prædicamento non semel (me iudice) sit lapsus. Nec hominem taxo, cui potius agendas esse gratias censeo, quòd in re ardua, quod potuit præstiterit.

DE

DIALECTICÆ. Lib. I. DE PROPRIETATIBVS

Qualitatis.

Qualitati aliquid est contrarium, id est, omnis contrarietas quæ est in qualitate, est inter habitum & habitum, & passibile & passibile: ut iniustitia iniustitie, frigiditas caliditati. Carter.

Secunda species, & quarta non habent contraria, neque tamen tertia semper habet aliquid sibi contrarium. Vt medij colores, & medij sapes contrarij non sunt, sed diuersi, quia unum uni non repugnat.

2 Qualia suscipiunt magis & minus, non qualitates ipse.

Qualia quæ sunt.

Qualia sunt, quæ denominatiuè dicuntur secundum qualitates, vel quomodo libet aliter ab ijs. Hæc postrema particula additur propter potentiam. Vt cursor non dicitur qualis ab aliqua qualitate, sed secundum naturalem potentiam.

Regula.

Qualitates respectu subiecti dicuntur secundum magis & minus: respectu generis non dicuntur secundum magis & minus.

3 Qualitatis est, quod res similes & dissimiles dicuntur: id est, proprium est qualitatis, ut res cuiuscunque generis fuerint, ab eisdem similes, vel dissimiles dicantur. Vt, Hector & Achilles similes sunt, quia simili qualitate præditi sunt: Dissimiles, ut Memnon & Paris: Memnon fortis, Paris timidus.

Similitudo est rerum differentium eadem qualitas.

Dissimilitudo est rerum differentium diuersa qualitas.

Diuisio denominatiuorum.

Denominatiua quædam.

Re tantum,	}	vt	{	Somnus, dormiens.
Voce tantum,				Vinum, vinolentus.
Re & voce,				Temperantia, temperans.

E 4

Regula.

IOANNIS SETONT

Regula.

Coniugata sunt ipsa abstracta.

Casus, sunt concreta, & aduerbia que derivantur ab abstractis.

Argumentum sequitur affirmatiue & negatiue ab illis coniugatis, que sunt re tantum, & re & voce. Ab his que sunt voce tantum minimè sequitur, ut vinum habet, ergo est vinolentus, non sequitur.

De Actione.

Seton.

Actio est vis ab agente in passum proueniens, ut secare.

Diuiditur multifariam, ut in tabula sequenti
Omnis actio est in motu. (leges.)

Omnis actio infert passionem.

Proprietates. II.

1. Contrarietas reperitur in actione.

2. Actio recipit plus & minus.

Actio.

Perdurans,

~~~~~

Subitanea.

Perdurans.

Animati,

~~~~~

Inanimati.

Animati.

Sensilis,

~~~~~

Insensilis.

Sensilis.

Voluntaria,

~~~~~

Non voluntaria.

Voluntaria.

Ambulare

~~~~~

Studere.

Ambulare.

~~~~~

Ambulatio Sacerdotum.

Nihil

DIALECTICAR Lib. I.

Nihil est in hac categoria, quod interprete egeat, Nemo, qui regulas gustavit grammatices, ignorat quid sint actio & passio. Verum hic largius aliquantò sumitur actio, quam apud grammaticos. Nam proficisci, insidiari, loqui, licet non voce, significatione tamen sunt actiua.

Contrarietas est in actione, vt calefacere, frigefacere. Intenditur ac remittitur actio, vt, siccare, frigefacere, plus aut minus dicimus. Nec omnis, nec sola actio habet contraria: vnde habere contrarium, nec primo, secundo, tertio, aut quarto modo conuenit actioni. Non est itaque proprium actioni, sed potius quædam conuenientia. Ad idem de secunda proprietate huius capitis, & aliorum prædicamentorum penè omnibus proprietatibus est dicendum.

De Actione. (P)

Actio est forma accidentalis, secundum quam res aliqua Carter. dicitur agere in id, quod subiicitur.

De proprietatibus Actionis.

1 Contrarietas est in actione, non per se, sed per accidens, videlicet ratione contrariarum qualitatum, que per actionem agentis suscipiuntur in patiente.

2 Actio suscipit magis & minus, non vi actionis, sed ratione qualitatum in subiecto patiente: vt Ignis igni magis calefacit vel minus.

Regula.

- 1 Omnis actio est ab aliquo: Omnis passio est in aliquo.
- 2 Actio & passio unum matum constituunt.
- 3 Omnia ferè verba, que habent actiuam significationem, sunt in prædicamento actionis, vt proficiscor.
- 4 Quædam verba passiuæ referuntur ad prædicamentum actionis: vt intelligitur, &c.
- 5 Per plura sunt verba, que neque sub prædicamento actionis

IOANNIS SETONI

actionis, nec passionis continentur, ut calco, frigeo: tamen sub passibili qualitate continentur. Idem, iaces, flo, sedeo, species situs sunt, licet non tam proprie, quam statio, sessio,

De Passione.

Seton.

Passio, est actionis in aliquo effectus, & illatio, ut secari, percuti.

Diuidi potest in animæ & corporis passion-
es, ac deinde in varias species, ut postea erit
manifestum.

Proprietates.

Passio participat contraria, ut Calefieri, fri-
gesceri.

Præterea recipit passio plus & minus, ut, A-
liud alio magis secatur & minus.

	Passio.	
<i>Animæ,</i>		<i>Corporis.</i>
	Animæ.	
<i>Brutæ partis</i>		<i>Intellectus.</i>
	Brutæ partis.	
<i>Sensitiuæ,</i>		<i>Appetitiuæ.</i>
	Sensitiuæ.	
<i>Externi,</i>		<i>Interni.</i>
	Externi.	
<i>Visio,</i>		<i>Auditus, gustus, &c.</i>
	Visio.	
		

Socratis visio, & hæc & illa.

Docet Aristoteles in physicis, nihil esse re ipsa in-
ter actionem & passionem, quæ tamen ratione
adco

DIALLECTICA Lib. I.

ad eod idem non sunt, vt inuicem opponantur. Nemo nescit actionem & passionem esse relatiua, veluti situm & habitum, quæ sequuntur: quæ, ne esset magna relatiuorum cõfusio discenribus, non immeritò à Philosopho separarim traduntur: vt omnis actio ab aliquo, sic omnis passio est in aliquo. Ad hæc, quemadmodum in actione passioz vocis aliquot verba recitantur: ita hic contra in passione, quædam actioz vocis ponuntur, vt Timere, mœrere, intelligere, videre, audire, tangere, & huiusmodi. Nam superiùs monuimus omnem sensum patiēdo suam exercere operationem, non agendo. Nec emittunt quippiam oculi, vel aures inter sentiendum, sed aliquid recipiunt potiùs: nimirum sensibilium species & similitudines ad ipsa organa pertinentes. Non sumitur hic passio, vt illa quæ est in tertia specie qualitatis: hic enim est, vt definitur, vis ab agente illata, illic verò vt ex passione excitata qualitas.

DE PASSIONE.

De Proprietatibus Passionis.

Passio participat contraria. Dicitur plus & minus, non per se, sed gratia contrariarum qualitatum.

Regula.

1 Omnia ferè verba, quæ passioz significationis sunt, ad hoc predicamentum pertinent.

2 Verba ad sensus pertinentia, sunt in predicamento passionis, vt intelligo, video, audio. Nam quod intelligit, non agit, sed patitur, recipiens species sensibilium.

3 Actio & passio sunt relatiua actui, quia eadem est omninò ratio actionis & passionis. Dicitur actio, vt prouenit ab agente: dicitur passio, vt recipitur in passum.

Quando.

IOANNIS SETONI

Quando.

Seton.

QVando, est rerum affectio ex tempore relicta : vt hodiè, cras, olim.

Multum cum tempore conspirat, sed omnino idem non est.

Proprietates. II.

1 Quando non habet contrarium.

2 Non dicitur plus aut minus. Eius partes semper fluunt, vt temporis.

Quando.

Circumstans,

Præsens.

Circumstans.

Præteritum,

Futurum.

Præteritum.

Olim,

Nuper.

Olim.

Seculum,

Lustrum.

Sæculum.

Hoc & illud sæculum.

TEmpus, vt priùs docuimus, est numerus primi motus, nullo ad alias res respectu : at quando rerum actiones & euenta respicit. Quando igitur non est tempus simpliciter, nam tum esset quantitas, sed est applicatio temporis ad personam, rem, vel factum, ideò dicitur affectio relicta ex tempore : vt heri, olim, nuper. Quando est & ipsum prædicamentum, & interrogatio eiusdem, veluti & vbi, proximum prædicamentum. Est ergo in hac classe quicquid aptè ad interrogationem quando, responderetur. Non intenditur hoc prædicamentum. Videtur tamen incrementum sumere, quando dicimus serò, serilis, id est, magis serò. Eius partes nunquam

DIALECTICAE Lib. I.

quan non fluunt, vt partes temporis.

Circumstans continet præteritum & futurum, non quidem simpliciter, sic enim sunt partes temporis, sed vt euenta rerum respiciunt.

De Quando.

Quando, est applicatio temporis ad rem, personam, vel facta. Carter.

Regula.

Quando est ipsum prædicamentum, & interrogatio eiusdē.

De Proprietatibus.

Quando non habet contrarium propriē. *Sæculum* est spatium centum annorum.

Lustrum spatium est quinque annorum.

Regula.

Circumstans non continet præteritum & futurum simpliciter, sed vt respiciunt euenta rerum.

De Vbi.

Vbi est, quæ à loci circumscriptione procedit, corporis locatio: vt, Londini, vel in foro esse.

Respicit personam, rem, & facta.

Proprietates. II.

- 1 Non est capax contrariorum propriē.
- 2 Nec admittit intentionē, & remissionem.

Vbi.

In aëre,

Extra aërem.

In aëre.

Extra urbem.

In urbe,

In vrbe.

Sub dio.

Sub tecto,

Sub tecto.

Publico,

IOANNIS SETONI

Publico,

Publico.

Privato.

Sacro,

Sacro.

Profano.

In templo,

In templo.

In Curia.

In templo Petri, & Pauli.

Vbi, est ipsa corporis in loco circumscriptio. Est enim applicatio loci ad rem aliquam: ut, Romæ, in Templo, in gymnasio; non est tamen nuda rerum relatio, ut Quando & reliqua quæ sequuntur prædicamenta, sed vnum est è quatuor rerum generibus. Quando & Vbi multum ponderis habent in omni controuersia, & rethoribus cum primis in vsu: Logices negotio parum admodum subseruiunt. Non suscipit contraria, nec plus aut minus, nisi verumque improprie secundum distantiam locorum intelligas: ut, Sursum, deorsum; oriens, & occidens. Est Vbi prædicamentum pariter & interrogatio: vnde quicquid ad quæstionem Vbi proprie respondetur, sub hac classe locatur, ut Vbi crescit iun-
cus? in loco palustri: Vbi capitur scarus? in mari.

Carter.

Vbi, est circumscriptio corporis locati, quod procedit à loci circumscriptio: vel, Vbi, est applicatio loci ad rem, personam, & facta.

Regula.

Vbi non est nuda rerum relatio, sed est vnum ex quatuor prædicamentis, quæ sunt re pariter & ratione distincta.

De Proprietatibus.

Vbi non est capax contrariorum proprie, sed improprie: nam sursum & deorsum contraria sunt, secundum physicam considerationem: nam motus sursum, & motus deorsum,

DIALECTICÆ Lib. I.

deorsum, secundum naturalem philosophiam, sibi inuicem
consentunt contrarij.

2 Ubi non dicitur secundum plus & minus: nam in tem-
plo esse, non dicitur magis Vbi, quàm in domo esse: tametsi
frequentius sit, vel diutius.

De Situ :

Situs est partium rei positio, vt Sessio, sta- Seton.
tio.

Proprietates. II.

1. Nihil est situi contrarium.

2 Non suscipit incrementum, nec decre-
mentum.

	Situs.	
Naturalis,		Violentus.
	Naturalis.	
Mutabilis,		Immutabilis.
	Mutabilis.	
Continuò,		Aliquando.
	Continuò.	
Cœli,		Ignis.
	Cœli.	
		
	Sôlis vel Lunæ Sphæræ.	
		

Videtur Situs multis esse qualitas : vt acutum, ob-
tusum. Sed id verum non est, nempe obtusitas
gladij non vlla qualitas est in gladio. sed potius par-
tium gladij positio. Scindit enim scamnum cùm eius
extremum in tenuem aciem acuitur : alioqui, si densa
sit acies ferri non equè scindit præ obtusitate, hoc
est præ spissitudine situs partium. Sedere & stare
non

IOANNIS SETONI

non propriè positiones, sed ab ijs (ut à Philosopho in Relatione dictum est) denominatiua sumuntur. Nichil est situi contrarium, licet stare & sedere videantur esse contraria. Præterea dicimus aliud alio magis & minus supinum, pronum & declinum : quæ tamen omnia ex æquo arbitror situs iudicanda. Huius categoriæ sunt sessio, statio, accubitus, raritas, spissitudo, asperitas, leuitas, acclinitas, inflectio, inclinatio, obstructitas, nouitas, & si quæ sunt aliz partium reipositiones.

Contendunt quidam, quod de supino & prono, & alijs concretis diximus, de abstractis potius esse intelligendum: quod quàm supinum & supinitas, declinum & declinitas ad idem prædicamentum pertinere computantur, veluti cætera quæcunque denominatiua. Huius interrogatio est, quo modo struatur? respondetur, iacet, sedet, recumbit, pendet, erigitur, & cætera positionum varietates.

De situ, siue positione.

Carter.

Situs esse, est quod positionem habet quoquo modo ad partes corporis, vel sic se habentis.

Regula.

Quæ denominatiuè dicuntur à positione, prædicamentum Situs præcipuè non constituunt: ut, sessio est situs, non sedere neque stare est situs.

Quæ denominatiuè dicuntur à positione, non tam propriè situs sunt, quàm positiones ipsæ.

Situs tres sunt species: { Sedere.
Stare.
Iacere.

Sedere, partim erecto corpore, partim incuruo esse.

Stare, est erecto omnino corpore esse.

Iacere, est in toto esse corpore prostrato,

Eorum

DIALECTICÆ Lib. I.

Eorum quæ situm habent, quæ-
dam secundum

Naturam, } vt { Elementa.
Artem, } { Columnæ.

De habitu.

HAbitus est alicuius circa aliquid applica- Seron.
tio : vt, Annulatum, Ocreatum, vel peta-
satum esse.

Proprietates. II.

- 1 Nihil habitui contrariatur.
- 2 Non dicitur habitus plus & minus.

Habitus.

Domesticus.

Peregrinus.

Decorus.

Domesticus.

Indecorus.

Decoris.

Virilis.

Muliebris.

Virilis.

Ocreatum esse.

Armatum esse.

Ocreatum esse.

His & illis ocreis ocreatum esse.

HAbitus est vestium, aut armorum, in corpore vesti-
endo, ornando, vel defendendo, vel alicuius alte-
rius circa corpus applicatio. Nec tam ad vestium
materiam aut formam in habitu, quam ad vestiendi
rationem & usum circa corpus, est respiciendum. Tuni-
ca enim, si ipsum pannum contempleris, substantia est.
At tunicatum esse, hoc est, modus ipse vestiendi corpus
tunicis, habitus est. Fingendaque sunt nomina quoties
desunt, vt calceatura, armatura, & similia. Nihil est simi-

F

litudinis

IOANNIS SETONI

Itudinis inter hoc prædicamentum & primam speciem
qualitatis, licet nomine omnino conueniant. Quando,
Vbi, Situs, Habitus, easdem prorsus habent propieta-
tes; vel, vt rectius dicam, easdem conuenientias. De
ijs fufius scripsit quidam, sed tanta cum difficultate, vt
iuuentutis non multum interfit eum euoluere. Facile
poterit Morus quispiam qui nihil vnquam candidè in-
terpretari didicit, omnes, quas his in tabulis assigna-
uimus, diuisiones reprehendere: sed studiosæ, & obse-
quenti iuuenturi, potius quàm præfractis, & omnia ca-
uillaturis, hanc operam infumamus. Scio enim om-
nem virilem habitum non esse decorum, nec omnem
decorum habitum esse domesticum. Sic obiecturis er-
go dicendum est, quod quemadmodum vnum mem-
brorum diuiditur, ita nonnunquam & reliquum diuidi
posse. Insuper in membris diuidentibus proximum ge-
nus intelligendum est, ne nimis latè se extendat mem-
brum diuidens: sed hæc adhuc planiora faciamus.

In primi prædicamenti tabula, compositum corpus
in viuens & inanime secimus. Iam si quis cauillabitur,
malam esse hanc diuisionem, quia latius se extendit
compositum (nam terra inanime est, & aqua, nec ta-
men composita corpora) huic facillimè responderi po-
test, in inanime intelligendum esse genus suum, nec pro
alijs sumi posse, quàm pro inanimatis compositis. Hoc
qui non admittit, inter diuidendum, vix vllum prædi-
camentum à summis ad infima exactè diuidere potest.
Id quod videre est in plerisque alijs prædicamentorum
tabulis, hæc breuiter & rudi Minerva prædicamenta
tradidimus, præsertim sex posteriora, quæ Aristoteles
siccò pede præterijt; quod non ita multum ad Diale-
cticam, aut philosophiam conducerent: sunt tamen (si-
cuti prædiximus) indies, dum ista ediscuntur, exer-
cendi pueri, vt cum condiscipulis suis in regulis peri-
culum faciant, questionibus & interrogacionibus ma-
tulis

DIALLECTICÆ Lib. I.

tuis assueſcant, adeh vt nulla ſit vox omnino quæ
non poſſunt facile in ſua categoria, atque ad id in ſua
propria ſpecie locare, vel ſaltem rationem reddere cur
non ſit ei in prædicamentis locus: nec ad cætera prius
progredi debeant, quàm iſta ad amuſſim calleant.

Habitus eſt modus corporis veſtiendi.

Carter.

Regula.

*In habitu non eſt conſideranda materia, vel forma rei, ſed
modus corporis veſtiendi: vt, pileus ſubſtantia eſt: at pilea-
tum eſſe, habitus eſt.*

Diuiſio habitus.

Habitus triplex.

Habitus eſt prædicamentum.

Habitus, prima ſpecies qualitatis.

Habitus, naturalis potentia.

De proprietatibus.

*Nihil eſt habitui contrarium: vt habitus decorus & inde-
corus contraria non ſunt, ſed priuatiua.*

De Poſtprædicamentis.

Oppoſita ſunt, quæ non poſſunt eidem ſi- Seton.
mul ſimili reſpectu congruere.

Relatiua ſunt, quæ non poſſunt ſine collati-
one intelligi: vt, præceptor, & Diſcipulus.

Priuatiua ſunt habitus, & priuatio eiufdem,
quæ ſucceſſiuè eidem nata ſunt aduenire: vt,
viſus, cæcitas.

Contraria ſunt ſub eodem genere poſita,
quæ ob maximam diſtantiã ſe mutuò à ſuo

F 2

ſuſcepti-

IOANNIS SEYONI

susceptibili expellunt, nisi alterum eorum sit inseparabile.

Contraria immediata sunt, quorum alterum non potest non inesse suo susceptibili: ut sanum vel ægrum, animali.

Media simul possunt à susceptibili abesse: ut, Album & nigrum à lapide.

Bonum semper malo contrarium est: malum nunc bono nunc malo.

Non necesse est, si vnum contrariorum actu sit, alterum quoque actu esse: ut Calidum potest esse, etsi non sit frigidum.

Necesse est contraria in eodem esse prædicamento.

Impossibile est, ea simul eidem, seruato eodem respectu, competere.

Contradictoria (quæ vocant simplicia) sunt voces, quæ affirmationi & negationi subiaccēt: ut, Sedit, non sedet: sapientia, non sapientia.

Iam sese offert occasio de Oppositis reliquisque Postprædicamentis dicendi, quæ idè in nullo certo prædicamento recensentur, quod varia sit eorum acceptio, hoc est, scilicet secundum partes in prædicamentis locantur, non tamen ipsa summa capita, ut opposita prius, & motus.

Postprædicamenta vocat Aristoteles quasdam diuisiones & definitiones, & regulas aliquot, non alio (opinor) nomine, quàm quod ea post suam de prædicamentis introductionem tradiderit, atque eodem modo de Antepædicamentis iudicandum putamus.

Opposita

DIALECTICÆ Lib.I.

Opposita non possunt eidem simul inesse, id est, non simul competunt eidem singulari. Additum est, simili respectu, ob relatiua: nam potest vnus idemque vir simul esse & pater, & filius, sed non eodem respectu, id est, non eiusdem. Priuatiua sunt habitus, & priuatio eiusdem. Habitus hoc loco est qualitas certo tempore alicui inesse destinata: vt gustus, lumen. Priuatio eiusdem defectus, quæ quandoq; solum actum, vt tenebræ, quandoque & actum & potentiam priuat, vt cæcitas. Contraria sunt in eodem prædicamento, quæ maximè inter se repugnant, & sese mutuò à suo susceptibili expellunt, vt, album, & nigrum: nisi alterum sit inseparabile, hoc est, innatum, vt igni calor: quæ licet per frigus non separatur ab igni, frigori tamen est contrarius & aduenienti frigore separatur ab aëre, aqua, & alijs suis subiectis. Susceptibile est, quòd potest esse subiectum, & accidentia recipere.

Ad contrariorum definitionem, analogicè reducuntur cætera, quæ minus sunt contraria, vt fuscum & album, flavum & nigrum: nam propriè de extremis tantum intelligitur superius data definitio. Contradictoria vocant, terminum finitum & infinitum, vt sanatur, nō sanatur. Valla verba tantum, & non nomina infinitari posse existimat. At, Cicero, bonum & non bonum pro contradictorijs vtitur. Horum alterum de omni re verè enunciatur: vt Plato studet, Plato non studet, vnde cōtradictorijs hoc peculiare videtur, quòd in altera contradictionis parte, addito verbo inuenitur verum vel fallum, siue res existat, siue secus: vt Socrates est, Socrates non est, alterum verum est, siue sit Socrates, siue non sit, quod non in reliquis oppositionibus inuenitur: nam quod non existit, nec sanum, nec ægrum est: nec videns, nec cæcum: nec pater, nec filius. Filius enim non omnino erit, si non sit qui genuit.

De Differentijs, hoc est, de dissentaneis, satis est dictum.

IOANNIS SETONI

atum: quæ propriè non opponuntur, licèt sint oppositis
similima.

Obiectiones.

Dixerit aliquis, Non possunt homo & brutum simul
eidem congruere: ergo aut mala est oppositorum de-
finitio aut homini & bruto convenit.

Sic occurrendum est, ubi dicitur non posse opposita
simul eidem convenire, intelligendum est, illa diversis
temporibus eidem rei singulari congruere: ut idem ho-
mo nunc sanus, nunc arger, hoc in dissimilaneis est im-
possibile.

At iterum obijcies, dissimilaneorum definitionem
quibusdam oppositis convenire. Nam calidi & frigidi
omnino diversa est significatio, quid nì ergo dissimila-
nea? Quia nimirum illa sunt dissimilaneæ propriæ, quo-
rum omnino diversa est significatio, & quæ nullo alio
oppositorum modo repugnant: nam tale quiddam in
definitione illa est intelligendum. Rursum si quis obie-
cerit, relictis opposita eidem simul posse congruere;
Ut, Apollo idem pater & filius fuit: patam est hìc non
eundem servari ordinem, & respectum; non enim uni-
us & eiusdem pater & filius erat Apollo, sed filius Iovis
& Phaërontis pater. Assuescant pueri ad hunc modum
singulas regularum, sed potissimum definitionum par-
ticulas examinare, & ex ijs solutiones obiectionum e-
ruere.

DE POSTPRÆDICAMENTIS.

Cur dicuntur postprædicamenta.

Carter.

Dicuntur postprædicamenta, quia summa genera eorum
(ut, opposita, prius, simul, idem, & motus) non possunt
in prædicamentis collocari. Vel dicuntur post prædicamenta,
quia eadem ratione non ponuntur in prædicamentis: Ut
virtus, per se considerata, est in qualitate, ut verò opponi-
tur vitio est in oppositis.

112

Repug-

DIALECTICÆ Lib. I.

Repugnantia quæ sunt.

Repugnantia, est dissidens per se verum habitudo : qua fit, ut nec alterum de altero, nec ambo de tertio dici possint.

Repugnantium diuifio.

Repugnantium duo sunt genera.

Opposita,	}	vt	{	Vnum vni, Vnum pluribus, vel pluravni,	}	Repugnant.
Diuerfa,	}		{	Obiectio.	}	

Auaria repugnat liberalitati, & prodigalitati: ergo vnum duobus.

Respons.

Vnum oppositorum potest repugnare pluribus, non eadem ratione : nam prodigalitas opponitur liberalitati secundum excessum, auaritia autem secundum defectum.

Opposita quæ sunt,

Opposita sunt repugnãtia, quæ non possunt eidem, scilicet subiecto & eidem parti subiecti, simul, id est, eodem tempore, simili respectu, id est, eadem comparatione competere.

Regula.

Omnia opposita sunt accidentia, præter voces contradicentes.

Omnia opposita debent eisdem subiectis competere diuersis temporibus, nisi alterum eorum sit accidens inseparabile.

Omnia opposita repugnant, ut vnum vni.

Diuifio oppositorum.

Oppositorum quatuor sunt species :	{	Relatiua. Priuatua. Contraria. Conradicentia.
---------------------------------------	---	--

Relatiua quæ sunt.

Relatiua sunt, quæ non possunt intelligi sine mutua relatione vnius ad alterum.

IOANNIS SETONI

Dubitationis Solutio.

*Relatiua sunt in predicamento relationis, quemadmo-
dum essentia consequentia unius dependet ex essentia alte-
rius: sunt uero in oppositis, quemadmodum opponuntur:
ut, unum uni: ut, pater filio.*

Priuatia quæ sunt.

*Priuatia sunt habitus, id est, naturalis potentia destina-
tatem, uel definito alicui subiecto inesse, & priuatio eius-
dem defectus.*

Diuisio priuatiuorum.

Priuatiuorum quædam.

$\left\{ \begin{array}{l} \text{Actum tantum,} \\ \text{Potentiam & actum,} \end{array} \right\} \text{Tollunt.}$

Regula.

*A priuatione in habitum nulla est regressio, si sint priua-
tiua potentia: sin actu priuatiua sunt, est regressio, ut à te-
nebris in lucem.*

De contrarijs.

Diuisio contrariorum.

Contrariorum & Mediata.

quædam: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Immediata.} \end{array} \right.$

*Contraria immediata sunt, quorum necesse est alterum
semper esse in subiecto. Ut, omne animal (secundum Dialecti-
cos, non uero secundum medicos) est uel sanum, uel ægrum.*

Corpus secundum Medicos triplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Sanum.} \\ \text{Ægrum.} \\ \text{Neutrum.} \end{array} \right.$

*Mediata contraria sunt, quorum non est necesse alterum
semper esse in subiecto, sed ambo possunt abesse, ut dulcedo
& amaritudo.*

Diuisio medij.

Medium duplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Ex subiecto.} \\ \text{Ex negatione.} \end{array} \right.$

Medium

DIALECTICAE Lib. I.

Medium ex subiecto dicitur, quando aliquod medium exprimitur inter duo extrema contraria: ut inter albedinem & nigredinem, flauus color.

Medium ex negatione, dicitur ex negatione vtriusque extremi: ut, quod neque est bonum, neque malum.

Dubitationis solutio.

Par & impar contraria non sunt, sed differentia numeri: licet pro contrarijs sæpe ponuntur.

Regula.

Veritas in exemplis Aristotelis non est inquirenda, sed expositio.

Discrimen inter Relatiua & contraria.

Relatiua ad inuicem dicuntur: Contraria sibi inuicem opponuntur.

Discrimen inter Priuatiua & contraria.

Priuatiua & contraria mediata præcipue in hoc differunt, quod necesse est alterum priuatiuorum (post tempus definitum) inesse subiecto: Ut, canis post nouem dies est vel cæcus, vel videns: ante nouem dies, neque cæcus, neque videns; sed non videns; verum ambo contraria mediata possunt abesse post tempus definitum.

Priuatiua & immediata contraria in hoc differunt, quod necesse est alterum contrariorum immediatorum semper inesse subiecto: sed ambo priuatiua possunt abesse à subiecto ante tempus definitum: ut canis, ante nouem dies, neque cæcus, neque videns.

Bonum semper malo contrarium est, scilicet si versantur circa easdem res: Ut, iniustitia iniustitiæ contraria est: iniustitia prodigalitati nunquam.

Malum, nunc bono, nunc malo contrarium est, quia vnaquæque virtus habet duo extrema: Et extremum extremo contrarium est, & vtræque medio: Ut, audacia timiditati contrariatur; & ambo fortitudini aduersantur.

Non

IOANNIS SETONI

Non necesse est, si unum contrariorum actu sit, alterum quoque actu esse.

Obiectio

Afferit Arist. in 3. cap. de celo & mundo, Si unum contrariorum sit, alterum esse necesse est: ut, si terra sit, ignem esse, &c. necesse.

Respons.

Verum semper est in contrariis elementorum, si unum sit, alterum quoque esse: quia elementa semper in se inuicem agunt, & à se mutuo patiuntur.

Necesse est contraria in eodem esse predicamento, id est, si fini in predicamento omnino. Nam illa suprema contraria quae sunt transcendentia non sunt in aliquo certo, & definito genere, sed in omnibus predicamentis, ut bonum & malum in substantia, quantitate, &c. Sed haec moralia, non logica contraria sunt.

Impossibile est ea, id est, contraria, &c.

Regula.

Alterum priuatiuorum expellit alterum; alterum contrariorum expellit alterum: alterum contradicentium expellit alterum à subiecto: & relativa simul eidem, seruato eodem respectu, non possunt competere.

De contradictorijs.

Contradictoria (quae vocantur simplicia) &c.

Diuisio contradict.

Contradicentium & Simplicia.

quaedam sunt: { Composita.

Simplicia contradictoria, sunt voces simplices, quae subiacent affirmationi & negationi: id est, non sunt affirmationes & negationes, sed subiacent affirmationi & negationi. Si subiectum copulae, vel copula subiecto addatur, sunt affirmationes & negationes.

Contradictoria composita sunt propositiones contradicentes, quarum altera est vniuersalis, altera particularis: & duae quoque singulares secundum legem oppositionis, contra-

DIALECTICÆ Lib. I.

contradicientes propositiones sunt. De quibus dicitur in secundo libro.

Regula simplicium contradic.

1 *Altera pars simplicis contradictionis est finita, altera infinita.*

2 *Altera pars contradictionis dicitur de omni re.*

TEmpore, natura, ordine, honore prius. Seton.

Prius, primo modo est, quod alterum tempore præcessit: ut senex iuvene prior.

Secundo modo, cum essentia consequentiæ non conuertitur: ut, Vnum duobus prius.

Tertio modo, quod ordine præcessit: ut, littera syllabis.

Quarto modo, quod perfectione præstat: ut, Sol Luna.

Simul itidem ea propriissimè dicuntur, quæ in eodem tempore habent originem, ut Gemelli.

Secundo modo, cum consequentiæ essentia conuertitur, & neutrum est alterius causa, ut duplum & dimidium.

Tertio modo, simul ea dicuntur, quæ ex aduerso idem genus condiuidunt: ut, volatile, gressibile, aquatile.

Porro idem tripliciter diuiditur, nempe, idem genere, specie & numero.

Idem genere sunt, quæ sub eodem genere continentur, ut homo & brutum.

Idem specie sunt, eiusdem speciei indiuidua, ut, Socrates, Plato.

Idem

IOANNIS SEYONI.

Idem numero sunt, quæ rem eandem singularem designant, vt, Stratimocles, & Aristotelis pater.

Quæcunque sunt specie idem, genere sunt idem, non contrà.

Quæcunque sunt idem numero, sunt specie & genere idem, non è diuerso.

Quid diuersum sit, & quot modis dicatur, facile per hæc potes colligere.

PRIUS, primo modo, vt, lenex puero. Secundo, vt vnum duobus. Nam si sint duo, sequitur vnum esse, sed non conuertitur sequela. Nam existente vno, non statim necessarium est dup esse. Tercio modo, prius est, quod ordine præcedit, vt præmium narratione, protasis Catastrophe. Quarto modo dicitur prius, quod perfectius, melius, honorabilius est: vt, Sol Luna: præceptor discipulo: anima corpore: rex subdito, &c. Et è regione per omnia intellige posterius. Simul tempore, vt gemelli. Secundo modo, vt duplum & dimidiũ, nam firma in ijs est consecutio: vt, si duplum sit, est & dimidium: si dimidium, & duplum, horum neutrum est alterius causa. Tercio modo, simul sunt omnia eiusdem diuisionis membra diuidentia, vt iustitia, fortitudo, &c. Idem genere, vt grammatica, rhetorica. Specie idem, vt Basilii, Ambrosii. Idem numero, vt Romulus & conditor Romæ. Nihil est in ijs, quod magno perè eget expositione. Ex his intellige diuersum.

De quinque modis prioris.

Aliquid dicitur altero prius modis quinque,	{	Tempore.
		Natura.
		Ordine.
		Honore.
		Causa causato.

1 Prima

DIALECTICAR Lib. I.

1 Prius tempore, quod est antiquius vel vetustius altero, tempore. ut, Academia Cantabrigiensis prior Oxoniensi.

2 Prius natura est, cum essentia consequentia non conuertitur, id est, cum id quod ex necessitate aliquam rem sequitur, minimè tamen cum eadem potest conuerti.

Regula.

Omnis vox superior, prior est natura inferiore: nam posita inferiore voce, sequitur superiorem esse, sed non è contra.

Prius ordine est, quod alterum ordine præcedit: ut, Exordium prius narratione est.

Prius ordine bis-   § Ordine naturæ.
riam dicitur: § Ordine doctrinæ.

Regula.

3 Vniuersalia priora sunt particularibus, ordine nature.

Particularia priora sunt vniuersalibus, ordine doctrine. Nam, nostra cognitio oritur ex sensibus: sensus verò singularium, non vniuersalium sunt.

4 Prius honore dicitur, quod est honorabilius & præstantius altero: ut, iustitia mansuetudine prior est.

5 Prius causa causato est, quod secundum subsistendi consequentiam conuertitur, quod nimirum est alterius causa & principium, ut Res oratione prior.

De tribus modis eorum quæ sunt simul.

Simul itidem propriissime dicuntur, quæ in eodem tempore habeant originem, id est, quemadmodum id propriissime dicitur prius, quod est tempore prius: sic et propriissime dicuntur simul, quorum generatio eodem fit tempore.

Simul natura quæ sunt.

Simul natura ea sunt, quæcunq; ad inuicem conuertitur, & neutrum est alterius subsistendi causa, ut pater & filius.

Diuisio causæ.

Causa du-   § Subsistendi.
plex: § Denominandi.

Pater

IOHANNIS SEYONI

Pater est causa denominandi filij, scilicet ut dicatur filius : homo est subsistendi, id est, ut sit.

Simul tertio modo, sunt species diuersae generis eiusdem, vel differentiae diuinae eiusdem generis.

Respons.

Unum membrum diuidens respectu diuisi, neque prius, neque posterius est altero : sin respectus sit vnius ad alterum, è contra sit.

De eodem.

Idem triplex: {
 Genere.
 Specie.
 Numero.

Idem genere sunt species diuersae eiusdem generis, ut substantia prima & secunda.

Idem specie, sunt diuersa indiuidua eiusdem speciei, vel diuersa species generis eiusdem.

Idem specie dupli- & Strictè.
 citer dicitur : { Large.

Si strictè sumatur, ea tantùm idem specie sunt, quae sunt diuersa indiuidua eiusdem speciei. Si largè sumatur, idem specie sunt, vel diuersa indiuidua eiusdem speciei, vel diuersa species generis eiusdem.

Idem numero sunt, quae rem eandem singularè designant.

Idem numero.

Definitione, Nomine, Proprio, Accidente :	}	vt	{ Definitio & definitum. Proprium & species. Plura nomina eandem rem significantia. Subiectum singulare, & accidens quo subiectum significamus.
--	---	----	---

Regula.

1 Quaecunque sunt idem definitione, vel nomine, propriissime sunt idem, quia sunt idem primo modo, & per se.

2 Deinde proprium & species, quia sunt idem per se: sed

DIALLECTICA Lib. I.

sed non primo modo, sed secundo. 3. Postremo subiectum & accidens: atque hic alienissimus modus est, quia accidis ut eadem significant.

Quaecumque sunt idem specie, genere sunt idem, quia species sub genere continetur, ut omne inferius sub superiore. Non contra: id est, quaecumque sunt idem genere, non sunt specie idem: ut, hominis & bruti non sunt eadem individua.

Quaecumque sunt idem numero, sunt genere & specie idem, non contra.

Expositio.

Hec Regula non intelligitur de his individuis quae sunt eadem numero: nam ea quae sunt idem proprio, vel descendente, continentur in diversis predicamentis.

Quid diversum sit, &c.

{

 Genere.
 Specie.
 Numero.

Ea genere differunt, quae sunt diversa species diversorum generum, ut virtus & homo.

Diversa specie sunt, diversa individua diversarum specierum, vel diversa species diversorum generum. Et eodem modo dicendum est de reliquis.

De Motu.

Motus sex habet species, generationem, Sætionem, corruptionem, augmentationem, diminutionem, alterationem, & lationem.

Generatio est non existentis in essentiam productio, ut cum ex semine fit arbor.

Corruptio existentis est desitio: ut, quando lignum comburitur.

Augmentatio est in toto maioris quantitatis acquisitio.

Dimi-

IOANNIS SETONI

Diminutio verò est quantitatis in toto decrementum.

Alteratio est qualitatis in aliquo productio vel destructio.

Eius sex sunt modi.

Alteratio fit.

Ab extremo,	} in {	Extremum.
Ab extremo,		Medium.
A medio,		Extremum.
A medio,		Medium.
Ab habitu,		Privationem.
A privatione,		Habitu.

Latio est localis permutatio, vt Soli motus ab oriente in occidentem, & rursùm hinc in orientem.

Quies motui per omnia ex opposito respondet. Hic septem habendi modos, & alia post-prædicamenta, ne sim prolixior, omitto. Hæc igitur de voce simplici hætenus.

DE MOTV.

Generatio, vt ex semine fit arbor, herba aut frumentum. Corruptio, vt quando lignum comburitur. Augmentatio & diminutio, quando quantitas rei in toto augetur & minuitur: vt, Puerorum corpora usque ad periodum quandam ætatis augentur: Senum verò corpora diminuantur, præteritum quomodo sint decrepiti. Alteratio est mutatio qualitatis, vt quomodo ex albo fit nigrum aut fuscum: aut est corruptio quantitatis, vt vbi ex docto fit indoctus, ex leuiuolo fit tenebrosus. Motus localis est in loco vel circa locum mutatio. In loco, vt motus maris, vel lapidis: circa locum

vt

DIALECTICÆ Lib.I.

ut motus primæ sphaeræ, quæ nullo loco circumscribitur, sed omnia intra se comprehendit. Motus, ut has sex species complectitur, largissimè sumitur. Aristoteles negat, in quinto Physicorum, generationem & corruptionem esse motus, quod eo in libro solum accidentalem motum considerat. In tertio verò Physicorū libro, ubi applicat motū prædicamenti, dicit tot esse tantum motus species, quot sunt entis. Generationem & corruptionem, quæ sunt circa substantiam, pro prima specie, computans: augmentationem & diminutionem, quæ respiciunt quantitatem, pro secunda: alterationem & lationem, pro tertia & quarta: quarum hæc circa prædicamentum Vbi illa circa Qualitatem versatur. Motus motui opponitur ut forma, vel actus, Quies autem motui opponitur, ut priuatio vel finis. Tot modis dicitur quies, quot motus, ut quies à generatione, corruptione, augmentatione, & sic deinceps: facile per motum intelligi potest quies, quia oppositorum eadem esse disciplina solet. De simplici themate quærimus, quid sit & quod simplex? ut, quid virtus, quotq; sunt eius species? De composito themate quærimus, verumne, an falsum? necessarium, an contingens? & alia multa. Sed à rudimentarijs, qui paruos adhuc progressus in dialectica fecerunt, nec secundum librum, aut tertium attingerunt, satis erit quærere, qualis vox sit virtus? qualis vox sit auritio, aut triticum? articulata an inarticulata? complexa ne, an incomplexa? Superior an inferior? atque ita usq; ad prædicabilia. Rursum, quale prædicabile? verum genus, species, differentia, proprium, an accidens? num in quid an in quale, num essentialiter, an accidentaliter prædicatur? Si genus sit, quas habet species? & contrà, si species, quod proximum genus, quæ inferiora & superiora? ab imis ad suprema usque in quo reponitur prædicamento? Si substantia, quæ habeat in se accidentia? quas proprietates?

IOANNIS SETONI

Si qualitas, quod habeat subiectum? Postremo, sit ne
publicas acquisita, an innata? permanens, an fluxa: Si
passibilis, cui sensui inferat passionem? quæ organa?
quæ obiecta illius sensus? quæ sentiendi media, quæ
media & extrema obiectorum: Denique quæ ei cogna-
ta, quæ opposita, quæ dissimilanea, perutile mihi in initio
videtur, ad hunc modum puerilis ingenij vires experiri.

DE MOTU.

Motus quid.

Carter.

Motus est actus entis in potentia, quatenus est in poten-
tia: ut generatio est actus generabilis, in quantum est
generabile: vel Motus est acquisitio, vel amissio alicuius in
aliquo.

Motus species sex.

Generatio	}	Circa substan-	}	Versatur.
Corruptio		siam.		
Augmentatio		Circa quanti		
Diminutio		tatem.		
Alteratio circa qualitatem.				
Latio, circa vbi.				

Dubitationis solutio.

Motus si stricte sumatur, eius species sunt tantum qua-
tuor: si sumatur pro mutatione (quemadmodum à Setono)
tum sex sunt species motus. Nam Arist. negat in 5. Physica-
rum, generationem & corruptionem esse motus: quod ve-
rum est, si consideremus motum accidentalem, de quo loqui-
tur Arist. eo in libro.

Regula.

Quinque in motu consideranda sunt:	}	Mouens,	{	à quo, ad quem.
		Mobile,		
		Tempus,		
		Locus,		
		Terminus,		

Omni

DIALECTICÆ Lib. I.

Omne corpus compositum ex materia & forma mouetur, vel secundum totum, vel secundum partem.

Generatio quid.

Generatio est rei non existentis actu, sed potentia, in rem actu existentem, ut ex ovo fit pullus.

Corruptio est rei actu existentis desitio, ut quando frangitur ouum.

Regula.

1 *Res corrupta non statim euascescit in primam materiam, sed gradatim.*

2 *Generatio unius est corruptio alterius, & è contra.*

Augmentatio dicitur, ubi singule partes alicuius totius maiorem quantitatem suscipiunt: diminutio è contra, ut corpora puerorum, corpora senum.

Alteratio est acquisitio vel deperditio alicuius qualitatis in aliquo subiecto, ut cum ex iniusto fit iustus.

Diuisio Lationis.

Latio triplex.

Recta,	{	vt {	Elementorum.
Circularis,			Orbium cœlestium.
Mixta,			Volatus auium.

Quies motui per omnia ex opposito respondet, id est, quies opponitur singulis speciebus motus.

Obiectio.

Quies opponitur motui, & motus motui: ergo duo opponuntur uni.

Respons.

Quies opponitur motui, quemadmodum est finis vel priuatio motus: Motus opponitur motui, ut forma vel actus.

IOANNIS SEYONICI

De septem habendi modis.
Habere, septem modis dicitur.

Qualitatem,	} vt {	Scientiam.	} Habere.
Quantitatem,		Bicub. quantit.	
Vestimentum,		Pallium.	
In parte,		Annulum in digito.	
Partem,		Pedem.	
In vase,		Triticum.	
Possessionem.		Agros.	

Finis libri primi.

LIBER SECVNDVS.

De Propositione.

Seien.

Inito tandem libro primo, de simplice voce, restat vt aliquid de composita, id est, de integra oratione, quam Logici propositionem appellant, dicamus.

Sed prius dicendum est (vt pollicitus sum) quid sit nomen, & verbum, vnde conflatur propositio.

Est igitur nomen, definitore Aristotele, vox ad placitum significans sine tempore, cuius partes nihil repræsentant seiunctæ, vt arbor.

Verbum, vox est ad placitum consignificans tempus, cuius partes separatim nihil designant, vt Scribo.

Propo-

DIALECTICÆ Lib.2.

Propositio, est oratio indicatiua verum vel falsum significans: vt, Auaritia est radix omnium malorum.

Eius tres sunt partes, duo termini, hoc est, subiectum, & prædicatum, & copula.

Subiectum dicitur, quod præcedit copulam: Prædicatum verò quod eam sequitur.

Copula, verbum principale extrema connectens: vt, Apelles fuit elegantissimus pictor. Apelles, subiectum est: fuit, copula: elegantissimus pictor, prædicatum.

Explicanda est propositio, si fuerit implicita, & verbum adiectiuum in substantiuum soluendum, eodem prorsus sensu remanente: vt, Cæsar pugnat, id est Cæsar est pugnans.

Relicta tandem incomplexa voce, de composita aliquid est dicendum. Ea autem complexa vox, quæ appellatur terminus, facile ex incomplexa deprehenditur, quando (vt diximus) nihil aliud est, quàm duæ simplices pariter elatæ: vt, acutus ensis, fuluum aurum, & cætera, cum quibus nihil commercij habebimus in hoc libro. Hæc ab illa composita voce nobis auspiciandum est, quæ nominibus verba coniungit; atq; hæc etiam bisariam sumitur, vel vt oratio imperfecta suspensam habens sensum: vt, Sacerdos in templo, Deum contemni, Si rescripseris, Qui non operatur, & cætera; vel vt perfecta, cuius expletus & absolutus est sensus, in qua nihil amplius desideratur: vt, nulla virtus senescit vnquam. Perfecta vox, hoc est, perfecta oratio, vel sententia consumitur in indicatiuam, imperatiuam, optatiuam, subiunctiuam, & infinitiuam: ex quibus logici tan-

IOANNIS SETONI

cum indicatiuam (quam propositionem vocant) recipiunt, reliquas poetis rhetoribusq; (quibus subseruiunt) relinquentes. Propositio & quæ illi accidunt, huius secundi libri sunt argumentum. Partes nominis separatae nihil significant, licet aliquando videatur designare, vt in hac voce forex, rex nil designat. Verba cōsignificant tempus, id est, præter significationes, temporis differētiā inducunt: vt puta præteritum, præsens, vel futurum, & est verbum semper eorum quæ de alio dicuntur, nota, vt Scribo. Ex ijs propriè omnis constat sententia: cætera orationis supplementa, Dialectici, veritatem in primis spectantes, pro partibus nolunt computari. Propositio est oratio indicatiua, hoc est, ex verbo indicatiuo constans. Subiunctiua quoque oratio, & aliæ cum pro indicatiua ponuntur, propositionem cōstituunt: vt, Vellem vinum gustare, id est, volo.

Propositionem	{	Aristoteles	} Appellat	Pronunciationē.
		Cicero		Effatum.
		Viues		Enunciationem.
		Stoici		Axioma.
		Alij.		Pronunciatū, & Proloquium.

Eius partes sunt tres, subiectum, & prædicatum, (quæ sunt propositionum materia) & copula: quam alij sub prædicato copulam intelligunt. Grammatici dicunt subiectum & prædicatum, suppositum & appositum: Viues obiectum, & dictum. In hac, tanquam in simplices partes, soluitur propositio. Omnis virtus est habitus bonus: virtus hic est subiectum, est copula, habitus bonus, prædicatum. Signa non sunt partes subiecti, nec negationes. Explicanda est propositio quæ fuerit implicita: & verbum adiectiuum in substantiuum conuertendum: vt, Plato disputat, Plato est disputans. Quod non semper oportet. Nam non est idem, Hic puer suauiter canit, &, hic puer est. suauiter canens.

DIALECTICÆ Lib. 1.

canens. Nec idem sonant, Nescit aliquis mortem, & aliquis est nesciens mortem. Aut igitur non soluenda sunt huiusmodi pronunciata, aut sic soluenda, ut prorsus idem sensus remaneat: ut, Nescit aliquis mortem, id est, nemo scit mortem. Afferit quidam posse pronunciatum ex sola prima, aut secunda, nonnunquam ex tertia persona constare, ubi certa possit intelligi, ut Pluit, ningit: sed grammaticorum est hæc docere.

ANNOTATIONES P. CARTERI

In secundum librum Dialecticæ

Ioannis Setoni.

De propositione.

OMnis propositio conflat ex vocibus simplicibus. *His Carter.*
igitur explicatis, aliquid de Propositione dicendum erit.

Sed prius dicendum est, &c.

Omne totum ex suis partibus cognoscitur. Propositio totum est, nomen & verbum partes sunt.

Diuisio Nominis.

Nomen triplex.

Rectum,	}	ut	Iustitia.
Casus nominis,			Iustitiæ.
Infinitum.			Non iustitia.

Eadem est verbi diuisio.

Hæc diuisio nominis, est nominis tantum diuisio, non rei.

Regula.

Casus nominis, & nomen infinitum, ad dialecticos non pertinent.

Nomen quid?

Nomen est vox ad placitum significans sine tempore: id est, importans nullam temporis differentiam, neque temporis præsentis, neque præteriti, neque futuri.

G 4

Diuisio

IOANNIS SETONT

Diuisio nominis.

Nomen duplex.

Simplex, } vt { Arbor.
Compositum, } Domus.

Regula.

Partes nominis simplicis neque videntur aliquid significare, nec aliquid significant omnino. Partes nominis compositi videntur aliquid significare, nihil tamen significant: vt in hac dictione, Domus, mus, nihil significat, quemadmodum est pars huius nominis Domus.

Discrimen inter nomen & verbum.

Nomen & verbum in hoc tantum differunt, quod verbum consignificat tempus, id est, præter suam significationem, aliquam temporis differentiam importat: Nomen vero significat aliquando tempus, sed nullam temporis differentiam, vt dies, mensis.

Propositio quid?

Propositio est oratio indicatiua, verum vel falsum significans, id est, Dialectica propositio constat ex verbo indicatiui modi, & temporis presentis. Nam orationes cæterorum modorum, nisi ponantur, pro indicatiua oratione (vt, Vellem esse iustus, id est, volo) non dicuntur dialecticæ propositiones, quia, neque verum, neque falsum significant.

Veritas & falsitas in tribus reperitur.

Intellectu, } vt in { Subiecto.
Voce aut scriptis, } Significatione.
Rebus ipsis: } Causa.

Discrimen

DIALECTICAR Lib. 2.

Discrimen inter verbum, &
casum verbi.

*Dicitur verbum, quod est indicatini modi & temporis
presentis: casus verbi, alterius modo & alterius temporis.*

De oratione.

*Oratio est vox significatiua secundum placitum, non si-
cut instrumentum, cuius partes separatim aliquid signifi-
cant, ut dictio, non ut affirmatio & negatio.*

Dubitationis solutio.

Instrumentum duplex: { Proximum.
Secundarium.

*Oratio est vox, instrumentum secundarium & remotum
non proximum: nam omne proximum instrumentum natu-
raliter significat.*

Oratio duplex: { Simplex.
Composita.

1 *Partes simplicis orationis significant ut dictio, non ut
affirmatio vel negatio: partes orationis composita signifi-
cant, ut affirmatio & negatio, ut partes syllogismi.*

2 *Si loquamur de simplici oratione, partes vicina accipi-
enda sunt: si de composita, partes remote intelliguntur.*

Regula.

*Partes remote composita orationis, sunt litera, syllaba,
dictiones: partes vicina, ut affirmatio & negatio significat.*

Explicanda est propositio si fuerit implicita, &c.

Propositionum, aliz sunt, { Implicita.
Explicita.

*Explicita est propositio, in qua explicantur subiectum,
predicatum, & copula. Implicita vero propositio est, quan-
do aliquid horum deest.*

Regula

IOANNIS SETONI

Regula.

Verba substantiua sunt, Sum, forem, fio, existo: cetera omnia verba sunt adiectiua.

Propositio potest constare ex verbo tantum prime vel secunde personae, & aliquando tertie, quoties certa persona verbo intelligitur, ut, Pluit, nimirum vel Deus, vel natura.

Seton.

Propositionum alia Categorica, alia Hypo-
thetica: illa simplex, hæc composita.

De hypothetica postea suo loco est dicen-
dum.

Categorica est simplex propositio vno tan-
tum principali verbo contenta: ut, inscitia est
loquax,

Categoricam quadrupliciter diuidunt: pri-
mo in vniuersalem, particularem, indefinitam,
& singularem: iterum in affirmatiuam, & ne-
gatiuam: deinde in veram, & falsam: postre-
mò in necessariam, contingentem, & impossi-
bilem.

Vniuersalis propositio est, quando vniuer-
sale signum subiecto præponitur: ut, Omnis
potestas est à Deo. Nulla turpitudine est cum
honestate coniuncta,

Particularis est, quando subiecto præponi-
tur nota particularis: ut, Aliqua mulier lin-
guam refranat. Quidam Monachus non est
indoctus.

Indefinitam dicimus, quando nullum fig-
lum

*agros valis aut pastura habet
vnde huiusmodi vnde*

DIALECTICÆ Lib. 2.

num antecedit subiectum : vt, Labor improbus omnia vincit. Hæc de communi subiecto sunt intelligenda.

Singularis enunciatio est, quando subiectum est vox singularis : vt, Londinum est vrbium præclarissima. Hoc falernum non est dulce.

Signa vniuersalia sunt omnis, quisque, vnusquisque, totus, vniuersus, singulus, cunctus, vterque, quis non, nullus, nemo, & neuter.

Signa particularia sunt, vnus, alter, aliquis, quidam, quilibet, quiuis, quispiam, quisquis, quicumque, &c.

Affirmatiua dicitur, vbi principale verbum affirmatur : vt, Forma est inconstans.

Negatiua verò, vbi principale verbum negatur : vt, Charitas non est suspiciosa.

Propositio vera est, quæ cum significatione sua re consentit : vt, Deus est omnipotens.

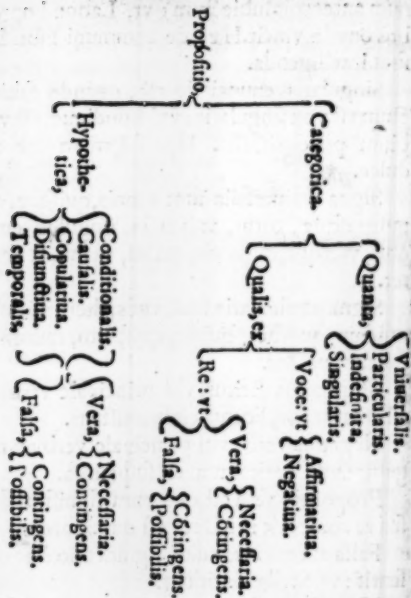
Falsa autem est, cuius significatio à re dissentit : vt, Stellæ decidunt.

Necessaria est, vbi prædicatum necessario conuenit subiecto : vt Smaragdus est lapis.

Contingens dicitur, cuius extrema nulla necessitate coherent : vt, Philosophus est diues.

Impossibile est, cuius significatio ex natura rei repugnat veritati : vt, lapis sentit.

Propo-

Q Vinque modis diuiditur propositio. Primò secundum substantiam (vt dictum est) in categoricam & hypotheticam, quæ latinè sonant Simplicem & Compositam. Categorica ergo est simplex propositio, vno tantum principali verbo contenta: vt, Magistratus virum arguit, Vultus indicat iram. De hypothetica in fine huius libri dicetur. Categorica in vniuersalem, particularem, infinitam & singularem diuiditur, Vniuersalis

DIALECTICAE Lib. 2.

salis est, in qua vniuersalis nota præponitur toti subiecto : vt, Omnis potestas impatiens consortis erit: Nulla tyrannis diu durat. Particularis itidem, in qua nota particularis subiectum præcedit : vt, aliqua culpa est inexcusabilis : Aliquis senex non est morosus. Signa vniuersalia sunt, omnis, quisque, unusquisque, totus, vniuersus, singulus, cunctus, vterque, quis, nonnullus, nemo, neuter, &c.

Signa particularia sunt, vnus, alter, aliquis, quidam, quilibet, quiuis, quispiam, quisquis, quicumq;. Quidam tamen fit frequentius singularitatis nota, nec vnquam aliter sumitur, si Vallæ credas. Sunt qui vniuersalibus adiungunt aduerbia quædam, vt semper, nunquam ; Ex particularibus, aliquando, quandoque, interdum : sed sequentem vocem potius quam integram propositionem distribuunt. Quod facile deprehendas, si ipsa aduerbia dissolueris : vt, Nunquam crescit lapis, id est, lapis nullo tempore crescit: Semper ridet Democritus, id est, Democritus omni tempore ridet. Hæ propositiones non sunt vniuersales. Infinita dicimus, in qua subiectum signo vacat : vt, Pax bello optator. Hæc, iuxta Vallæ sententiam, fere semper cum vniuersali cõspirat.

Censet Lodouicus infinitam ex sensu, nunc in Vniuersalem nunc in particularem, quandoq; in singularem transire : vt, Virtus est præponenda opibus, vniuersalis est : Animal respirat, particularis : Homo adest, singularis, si prius de aliquo fueris loquutus. Hæc de communi subiecto sunt intelligenda. Nam si subiectum singulare fuerit : qualecunq; signum præcedat, singularis est propositio. Propositio singularis est, cuius subiectum est terminus singularis : vt, Thamesis fluit, & r. fluit, Nec refert, quæ negatio aut quod signum præcedat, nihil enim virium habent in voces singulares. Huius species est collectiua propositio, licet vniuersalitem præseferat : vt, Omnes sapientes Græci fuere septem, id est,

IOANNIS SETONI

est, hi omnes pariter fuere septem: & ut ad Papyrium dixit Fabius: Omnes magistratus, & populus Romanus, maiorem habent potestatem quam Dictator, id est, non Consul, non Prætor, non Quæstor, non Edilis per se singulatim, sed omnes vnâ iuncti. Aduerte igitur cum signum vniuersale nunc diuisiuè, nunc collectiuè sumatur, nullam esse propositionem vniuersalem, nisi diuisiuè sumatur nota vniuersalis. Viues, inter vniuersalem, & singularem, mistam facit: ut Socrates semper deambulat in Academia. Idem recenset vniuersales conuenientias & reflexas: ut, Omnia tua causa volo, id est, omnia quæ conueniunt. Aristoteles omnia diligenter scripsit, id est, omnia quæ scripsit: quas ego omnes singulares dixerim. Quantitas enim propositionis ex subiecto potissimum est æstimanda: ut, Sole eleuat vapores singulis diebus, particularis est. Cicero omnes Romanos anteibat eloquentia, singularis est. Nec tamen vniuersalis nota in istis caret sua vi, sed eam in sequentem dictionem imprimit: efficitque, ut ea vniuersaliter supponat, & copulatiuè descendat, de quo suo loco plura dicentur.

Ad hæc, categoricam diuidit Tullius in aientem & negantem, id est, in affirmatiuam & negatiuam. Alij vocant affirmationem, & negationem, quæ in connexionem verbi incumbunt: ut, Auaritia est insatiabilis: Sol non est calidus. Affirmatiua est, vbi principale verbum affirmatur: ut, Pueri sunt futiles. Negatiua, vbi principale verbum negatur: ut, virtus non est caduca. Mistâ hic fortasse locum habebit, ut Socrates aliter disputat quam Plato: Tu omnibus præterquam pecunia abundas. Negatio vim suam amittit, si principali copulâ addatur. Hæ enim sunt affirmatiuæ: Odi sapientem, qui sibi non sapit: Pater qui non castigat liberos, eoi indulgentia corrumpit. Nec semper necessum est negationem exprimi: ut, Arrogans est alius sapiente bonoque,

DIALECTICÆ Lib. 2.

nōque, &c. De negatione infinita nihil hoc loco mihi dicendum est, de qua & alijs non paucis, plura subtilius quā vilius à quibusdam præcipiuntur. Præterea Categorica in veram & falsam, vt ex eius definitione liquet, dirimitur. Quarum gratiâ hæc omnia hæcenus docuimus. Frustrâ enim (vt prædiximus) cætera cognoscis, si nescias veram propositionē à falsa discernere, Propositio vera est, quæ vt res se habent significat: vt, Christus piorum preces exaudit. Troia olim diruta fuit: Deus impietatem punit. Falsa, quæ aliter quā res est, designat: vt, Deus non respicit mortales: Opes reddunt hominem scilicet. Valla semiueram & semifalsam addit, in qua re eum nemo, quod sciam, dignatur imitari. Postremò vltima enunciationis diuisio, quæ est in necessariam, contingentem, & impossibilem, ex vera & falsa gignitur. Nam vt vera in necessariam & contingentem, ita falsa in impossibilem, & contingentem secatur. Necessaria est, vbi extrema simpliciter perpetua necessitate cohererent: vt, Fortitudo est virtus. Id fit quoties definitio aut eius pars definitio tribuitur: vt, Virtus est habitus voluntatis bonus: Mendacium est vitium: Leo est rugibilis. Huius certa & perpetua est veritas, nec temporis fluxu mutatur. Contingens dicitur, cuius prædicatum contingentem coheret subiecto: vt, Iuuenis est studiosus: Mercator est cupidus. Harum non est necessaria veritas, sed ex æquo veræ vel falsæ possunt esse. Nam et si quod præterit, nequit inuari, & quæ sunt, cum sint, auctore philosopho, necesse sit esse: Tamen hæc non simpliciter, sed necessariò ex hypothesi, id est, suppositione dicuntur. Quod illorum materia sit contingens, id fit quoties accidens adijcitur subiecto, nisi fortè & abstracta subiecto conueniant: vt, Deus est iustitia, veritas, sapientia, bonitas, quæ in abstractis soli Deo congruunt. Subiectum, vt hic definitur, dicitur,

IOANNIS SETONI

dicatur, cui accidentia insunt: vt, Timiditatis subiectum est lepus, Virtutis anima, Albēdinis paries, &c. Impossibilis est, quæ nunquam potest esse vera: vt, Saxum cernit, homo est immortalis. Hoc etiam de impossibili per se, & simpliciter dictum volo, & non per accidens: quod, ne molestus sim discētibz, veluti multa alia prudens prætereo.

Divisio propositionis.

Propositio diuiditur secundum.

Substantiam,	} in {	Categoricā & hypotheticā
Quantitatem,		Vniuersalem, particularē.
Qualitatem ex voce,		Affirmatiuā & negatiuā.
Qualitatem ex re,		Veram & falsam.
Qualitatem ex ma- teria subiecta,		Necessariam. Conting. & impossib.
Regula.		

Propositio & questio eadem sunt secundum rem ipsam. Discrimen inter problema dialecti & propositionem siue questionem dialecticam.

Duplex est eorum } Ex parte rei,
differentia: } Ex modo proferendi.

Dialectica propositio est interrogatio alterius tantum partis. Problema dialecticum est utriusq; partis interrogatio: ut, an oppositorum eadem sit disciplina: questio est dialectica: An oppositorum eadem sit disciplina, an non, problema est.

Hypothetica propositio quid.

Hypothetica propositio est conjunctio duarum categoricarum propositionum, vel plurium, cum aliqua conjunctione vel adverbio equivalente: ut, si dies est, lux est.

Categorica propositio quid.

Categorica propositio est pura propositio, constans ex uno subiecto, uno predicato & una copula.

Divisio

DIALECTICA Lib.2.

Diuisio categor. propositionis.

Categorica propositio alia : $\left\{ \begin{array}{l} \text{Pura.} \\ \text{Impura.} \end{array} \right.$

Solutio tacitæ obiectionis.

Modales propositiones continentur sub categoricis propositionibus dicuntur enim categoricæ impuræ.

Vniuersalis Propositio quid.

Vniuersalis propositio est, quando vniuersale signum vniuersali subiecto præponitur : ut omnis virtus est laudabilis.

Particularis propositio est, quando particulare signum præponitur vniuersali subiecto, ut, Aliquis est doctus.

Indefinita propositio est, quando nec nota vniuersalis, nec particularis antecedit subiectum : ut, mala vituperantur.

Regula.

Indefinita propositio ex sensu aliquando sumitur ut vniuersalis, aliquando ut particularis, quandoque ut singularis.

Hæc de communi subiecto, &c. id est, nulla propositio est vniuersalis, particularis, vel indefinita, nisi subiectum fuerit vox vniuersalis.

Regula.

Omnis collectiua propositio est singularis.

Dicitur collectiua propositio quando vel subiectum, vel prædicatum sit numerus : ut omnes sapientes Græciæ fuerunt septem : Omnes digiti huius manus sunt quinque.

Signum vniuersale dupli

citer sumitur :

$\left\{ \begin{array}{l} \text{Disiunctiue.} \\ \text{Copulatiue.} \end{array} \right.$

Nulla propositio vniuersalis est, nisi signum disiunctiue, siue disiunctiue sumatur.

Omnis affirmatio est alicuius de aliquo : Omnis item negatio est alicuius de aliquo.

H

Diuisio

IOANNIS SEYONI

Divisio negationis.

Negatio triplex est.

Simplex, }
 Prius, } vt
 Infinitus, }

Homo non est iustus.
 Homo est iniustus.
 Homo est non iustus.
 Regula.

Negatio primans non est negatio re ipsa, sed affirmatio, ut Homo est indoctus, propositio affirmativa est, quia principale verbum affirmatur. Eadem est ratio negationis infinitan-
di.

Materia propositionum triplex : $\left\{ \begin{array}{l} \text{Necessaria.} \\ \text{Contingens.} \\ \text{Impossibilis.} \end{array} \right.$

Dicitur propositio necessaria, in qua genus predicatur de specie: species de individuo: differentia de specie & individuo: proprium de specie: accidens inseparabile de subiecto: definitio de definito: interpretans de interpretato, &c.

De Quaestione.

Scion.

EAsdem omnino cū propositione diuisiones recipit & quæstio. Alia enim est simplex, alia composita: simplex in vniuersalem, particularem, indefinitam, singularem, in veram & falsam, in affirmatiuam, & negatiuam, in necessariam, contingentem & impossibilem dirimitur. Nec mirum, quum quæstio nihil sit aliud, quàm propositio cum interrogatione elata: vt, An oppositorum eadem sit disciplina? An non sint Antipodes?

De interrogationibus.

Tres sunt interrogationes propositionis,
quæ, quanta, qualis: quibus interrogamus
naturas

DIALECTICÆ Lib. 2.

naturas pronuntiatorum, & quæ illis accidunt omnia: vt si quærere velles, quæ, quanta, qualis, sit hæc propositio, Quisque homo auaritiæ studet: respondemus esse categoricam, vniuersalem, affirmatiuam, falsam & contingentem. Quæ, quanta, qualis: Non est aliquod brutum insensibile: respondemus esse categoricam, particularem negatiuam, veram, & necessariam, & ita de similibus.

Questio, dempta interrogationis notæ, propositio est, ita mirum videri non debet, si eandem cum propositione diuisiones recipiat. Sed quia in quæstione nihil est obscurum, tria illa interrogationum genera aggrediar. Habet enim propositio, iuxta suas diuisiones, aliquot interrogationes, quas vulgo vocant quæ sitiva: quæ? quanta? qualis? quæ quærit, sit ne propositio categorica, an hypothetica: quanta quærit, sit ne vniuersalis, particularis, indefinita, an singularis: Qualis, affirmatiuæ an negatiuæ. Vt percontanti, quæ? quanta? qualis? sit hæc: Vfus in naturam vertitur. Respondemus esse categoricam, indefinitam & affirmatiuam. Deinde si iterum roges qualis affirmatiua, adijcimus esse affirmatiuam veram. Postremo si qualis vera interroges, affirmatiua esse veram contingentem. Arque hoc modo de vnaquaque propositione licet interrogare, donec absoluta fuerit responsio. Quod si prima interrogatione perfecta sit responsio, non vltra quærendum est: vt, quæ? quanta? qualis est? Quisquis homo est bipes. Huic interrogationi satisfactum erit, si dixeris esse categoricam, vniuersalem, affirmatiuam, veram. Alioqui donec plenè satisfecerit aduersarius, vltra per postremam illam interrogatiuam licet sciscitari: nampe vt prima propositionis diuisio secundum

H a

Substan-

IOANNIS SEYONI

substantiam, id est essentiam, & secunda secundum quantitatem, ita tres reliquæ secundum qualitatem dantur. Vnde interrogatio quæ? substantiam quærit: quanta, quantitatem. Denique qualis? propositionis qualitatem quærit, hoc est, num affirmatur, num vera sit, num necessariò vera, an secus?

Tres sunt interrogationes Propositionis.

Verficulus.

Carter.

Quæ? ca, vel hyp. qualis? ne vel aff. vn. quanta? per in, su.

Expositio verficuli.

Quæ, quærit utrùm propositio sit categorica, vel hypothetica: quanta, utrùm sit vniuersalis, particularis, indefinita, vel singularis: qualis, utrùm affirmatiua, vel negatiua: qualis affirmatiua, vel negatiua: vera, vel falsa: qualis vera vel falsa: contingens, vel necessaria.

De suppositione.

Saton.

Suppositio est significationis terminorum in propositione acceptio: plurimum momenti habet ad inquirendam veritatem.

Veritas autem pronuntiati ex quantitate, qualitate, verbo & affectionibus est inquirenda: sed præcipuè ex quantitate, vt, patebit ex regulis.

1 Subiectum semper capitur in vniuersali, vniuersaliter: in particulari, particulariter.

2 Prædicatum verò in vniuersali affirmatiua immobiliter supponit, & confuse capitur.

DIALECTICÆ Lib.2.

In particulari & singulari affirmatiuis, particulariter.

In vniuersali, particulari, & singulari negatiuis, vniuersaliter, nisi fuerit singulare.

3 Vera est igitur vniuersalis affirmatiua, cum prædicatum omnibus & singulis sui subiecti singularibus congruit. Negatiua quando nullis.

4 Particularis est vera, quando prædicatum verè affirmatur de aliquo, vel aliquibus eorum quæ in subiecto continentur: aut negatur si sit negatiua.

5 Singularis nullā habet dubitationē, quod vnum & non amplius respicit. Quare, vera est singularis affirmatiua, quando extrema conueniunt: negatiua, quando disconueniunt.

Exempla hæc sunt: Omnis homo equitat, non erit hæc vera nisi vnusquisque hominum equitet: falsa, si Cæsar, vel vllus alius non equitet. Et hæc, Aliquis homo pingit: vera erit si Zeuxis solus, aut vllus pingat: falsa, quando nemo pingit.

Notandum est maiorem esse vim in nota vniuersali quàm particulari, & negatione, quàm in affirmatione. Denique vniuersalia pronuntiata, tum in ascensu tum in descensu, coniunctionem copulatiuam assumunt, quemadmodum & particularia disiunctiuam.

IOANNIS SEYONI

Verficuli.

- A** *A, prius extremum reddit generale, sed alitum Semper confundit.*
- E** *Generale, E, reddit utrumque.*
- I** *Particulariter, I, quicquid sibi sumit habebit.*
- O** *Particulare prius facit, O, generale secundum.*
- V** *Pro solo & certo discretum sumitur uno.*

IAm quoniam res est valde, & in primis necessaria, noscere, quid verum & quid falsum, plura adhuc pueros docere oportet, de veritate dignoscenda, quæ præcipue in suppositione elucescit. Suppositio est significatiui termini in propositione acceptio. Termini proprie dicuntur in propositione duo, subiectum & prædicatum, qui varie pro quantitatis ratione sumuntur. Nunc enim latior, nunc angustior est extremorum significatio. Subiectum in vniuersali largissime significat, in singulari parcissime, in particulari medio quodam modo: ut, Hic homo est medicus, Subiectum, id est, hæc vox, hic homo, solum vnum certum hominem, & non amplius signat. Aliquis homo est medicus, Homo in hac propositione Galenū, vel Hippocratem, vel quemuis alium medicum significat. Omnis homo est medicus. Hic vero homo, pariter pro vnoquoque homine sumitur, nec minus diuersitatis in negatiuis reperitur. Atque hoc est quod dictum est in prima regula, Subiectū in vniuersali vniuersaliter, in particulari particulariter, in singulari singulariter capitur. Vniuersaliter, hoc est, pro vniuersis, & singulis suis significatiuis, particulariter, hoc est, pro vno aliquo, sed non pariter, pro vnoquoque significatiuo: Singulariter, hoc est, pro vno tantum singulari, & eo certo: nec potest (opinor) planius & manifestius de his dici, quam in textu explicimus. Ascensus sit ab inferioribus ad communiora, ut Iustitia est amplectenda, & fortitudo, & temperantia, & prudentia:

DIALLECTICA Lib.2.

prudencia: ergo omnis virtus est amplectenda. Hoc oppidum est expugnabile, vel hoc, vel hoc, vel istud, & ita de cæteris, ergo aliquod oppidum est expugnabile. Descensus fit è regione à superiori ad inferiora, vt, Omnis ciuitas mœnijs est munita, ergo Londinum, & Roma & singulæ sunt mœnijs munitæ: Aliqua quadrupes est mutila: ergo vel hæc, vel hæc, vel ista est murila, & sic de singulis. Signa & negationes alterant suppositionem. Aduerbia, coniunctiones & cætera orationis supplementa non mutant suppositionem propriè, licet veritatem & sensum alterare possunt. Non est idè sensus in his. Quidā homo vigilat, & quidā homo semper vigilat: attamen extrema in vtraque similiter supponunt, nimirum particulariter. Copularum autè ampliationes, & restrictiones (quas vocant) prudens committo: vt, Polycletus sculpsit: Polycletus sculpturus est. Polycletus potest sculpere: quæ faciliè ingeniosis patebunt.

Notandum est præterea voces quâsque trifariam accipi posse. Quandoq; personaliter, hoc est, significatiuè: vt, Fraxinus non facit fructû. Quandoq; materialiter, hoc est, pro ipsa nuda voce: vt, Fraxinus est nomē feminini generis. Aliquando copulativè, hoc est, pro natura sua communi: vt, Fraxinus est species arboris: Frumentum est genus: Albedo est accidens, & cætera, quæ omnia de industria prætereo. Nam à grammaticis petenda est suppositio propria & impropria, materialis, & personalis, nos quæ propria sunt huius artis solum exequemur. Ad hæc suppositio respicit solummodo contingentes propositiones, quantum ad veritatis varietatem attinet. Nam in necessarijs hand ita multū refert ad sensū, vniuersaliter ne, an particulariter quid enuncies: vt, Smaragdus est lapis, & quæque Smaragdus est lapis. In contingenti materia non ita est. Multum enim interest an dixeris: quidam homo pingit: &

IOANNIS SEYONI

quisque homo pingit: quum hæc sit vera, quando solum Zeuxis pingit, aut Apelles, aut ullus hominū pingit: illa verò falsa erit, si ullus sit omnino, qui non pingit. Sed de his prius satis diximus.

De suppositione.

Carter.

Suppositio est significationis terminorum, &c. id est, suppositio docet quomodo subiectum & predicatum sumuntur in quavis propositione.

Regula.

Suppositio non est totius propositionis, sed terminorum propositionis.

Veritas propositionis inquirenda est, ex quantitate, utrum sumitur vniuersaliter, particulariter, vel singulariter: ex qualitate, utrum sit affirmatiua, vel negatiua, &c.

De affectionibus propositionum.

Affectiones propositionum sunt, oppositio, equipollentia, & conuersio.

Confusa suppositio duplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Confusa tantum.} \\ \text{Confusa distributiua.} \end{array} \right.$

Subiectum in vniuersali affirmatiua confuse & distributiue supponit: predicatum confuse tantum.

Immobilitate supponere, quid.

Dicitur immobilis suppositio, quando ex subiecto non fit predicatum simpliciter vertendo: ut, Omnis temperantia est virtus: ergo, Omnis virtus est temperantia, non sequitur. Quando termini sunt conuertibiles, nulla est immobilis suppositio, licet predicatum confuse capiatur.

Regule.

1. Nulla propositio est vera, in qua vniuersale signum proponitur predicato, nisi predicatum & subiectum sint termini conuertibiles: ut, Homo est omne risibile.

2. Subiectum vniuersale efficit propositionem vniuersalem: signum cui sumatur vniuersaliter.

Vniuer-

DIALLECTICÆ Lib. 2.

Vniuersaliter capi, quid.

Vniuersaliter, pro omnibus & singulis sui subiecti significatiuis : particulariter, pro aliquo, vel aliquibus.

In vniuersali, particulari, & singulari negatiuis, predicatum supponit vniuersaliter, nisi predicatum fuerit singulare.

Maiores est vis in negatione quam in affirmatione : quia vniuersalis negatiua efficit, vt predicatum & subiectum sumantur vniuersaliter, vel, Maior est vis in negatione quam in affirmatione, quia facilius res improbantur, quam probantur : facillimum enim est de finitionem resellere, confirmare difficillimum : tum proprium, deinde genus, postremo in loco accedens vniuersale : at tamem particulare accedens facilius confirmatur quam resellitur : vt, citius probatur aliquem hominem esse doctum, quam nullam hominem esse doctum. At tamem particularis negatiua facilius probatur quam improbat.

Denique vniuersalia pronunciata, &c.

Ascensus fit ab inferioribus, ad magis superiora : vt, ars habitus est, scientia habitus est, erga Omnis virtus intellectiva habitus est.

Descensus fit à superioribus, ad inferiora : vt, homo est animal : ergo, Ioannes, Richardus, & singuli homines animalia sunt.

Versiculorum expositio.

A, Vniuersalis affirmatiua, facit prius extremum, id est, subiectum vniuersaliter sumi, sed alterum, id est, predicatum, confusè capitur.

E, Vniuersalis negatiua, facit cum predicatum, tum subiectum vniuersaliter sumi.

I, Particularis affirmatiua, facit subiectum & predicatum particulariter sumi.

O Particularis negatiua, facit vt subiectum particulariter sumatur : predicatum vero vniuersaliter.

Discretum

IOANNIS SETONI

Discretum individuum dicitur, quod minime in partes vniuersales secari potest.

De Repugnantium formis.

Seton.

Propositionum genera quadrifariam inuicem referuntur, nimirum vt contrarietas, subcontrarietas, contradictio, & subalternatio.

Contrariæ sunt duæ vniuersales, altera affirmatiua, altera negatiua, vt, Omne metallum liquefit: Nullum Metallum liquefit.

Subcontrariæ, duæ particulares, hæc affirmatiua, illa negatiua, vt, Arbor est fatiua: Arbor non est fatiua.

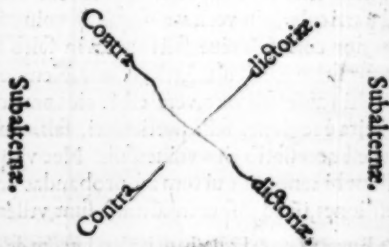
Contradictoriæ sunt vniuersalis & particularis, quarum altera affirmatur, altera negatur, vt omnis eruditio auget virtutes, Aliqua eruditio non auget virtutes: vel, nulla mater trucidat liberos, aliqua mater trucidat liberos: vel duæ singulares: vt, Terentius fuit Comicus, Terentius non fuit Comicus.

Subalternæ sunt, vniuersalis & particularis pariter affirmatiuæ, aut pariter negatiuæ: vt, Omne vitium est fugiendum: Aliquod vitium est fugiendum: aut sic, nullum bellum est licitum: Aliquod bellum non est licitum.

Omnis

DIALECTICAE Lib. 2.

Omnis virtus la- } Contrariæ, { Nulla virtus
 bore paritur : } labore paritur.

Aliqua virtus la- } Subcontra- } Aliqua virtus non
 bore paritur : } riæ, } labore paritur.

Prædictarum leges.

Contrariæ hanc sortiuntur naturam: vt, si v-
 na sit vera, alteram esse falsam est necesse. Nam
 si vera sit, Omnis avarus est miser: falsa est, Nul-
 lus avarus est miser. Non contrà requiritur, ni-
 si in contingenti materia.

Subcontrariæ nunquam reperiuntur simul
 falsæ, sed in contingenti materia possunt simul
 esse veræ: vt, Cōscius pallet, Cōscius nō pallet.

Contradictoriæ acerrimè & ex diametro in-
 ter se pugnant, quippe quæ nunquā, neq; pa-
 riuntur.

IOANNIS SEYONT

riter veræ, neque pariter falsæ reperiuntur. Sed si hæc sit vera, falsa erit illa: è contrario si illa falsa fuerit, hæc necessariò vera erit.

Subalternæ non opponuntur, vt dictum est: sed particularis in veritate sequitur vniuersalem, non contra: Vniuersalis autem in falsis sequitur suam particularē, non contra. Nempe vt existēti vniuersali vera, vera est & eius particularis: ita è regione, falsa particulari, falsa quoque est necessariò eius vniuersalis. Nec vnquā fallunt hi canones, qui tum ad probandas propositiones, tū ad disputandū mirè sunt vtilēs.

DE modalibus & Hypotheticis alias, interim de oppositione aliquid est dicendum. Dictum autem est incompositas voces, quatuor modis opponi: verūm propositionis propriè trifariam tantū habetur oppositio, licet quadrifariam referantur, nimirū contrarietas, subcontrarietas, & cōtradictio. Subalternæ versū inuicem referuntur, quā opponuntur. Cæterū reliquæ species inter se opponuntur. Contrariæ sunt duæ vniuersales in qualitate repugnantes: hoc est, vniuersalis affirmatiua, & vniuersalis negatiua, eiusdem per omnia subiecti, copulæ & prædicati: vt omnis piscis est murus. Nullus piscis est murus. Subcontrariæ sunt duæ particulares similium partium, in qualitate repugnantes: vt, aliqua culpa est excusabilis, aliqua culpa non est excusabilis. Contradictoriæ sunt duæ propositiones earundem partium, sed tum quantitate, tum qualitate repugnantes. Altera enim vniuersalis est, altera particularis, & altera affirmatur, altera negatur: vt, omne bonum est à Deo: aliquid bonum non est à Deo: Scientia præstat virtute, nulla scientia præstat virtute, vel
duz

DIALECTICAE Lib.2.

duæ singulares, vt, Milo interfecit Clodium: Milo non interfecit Clodium. Talibus dialectici, nescio quo iure, nullum locum in figura (vt loquuntur) nec in æquipollentia, aut conuersione reliquere.

Hæc enim solent dialectici vocare contradictorias de lege, & non contradictorias de forma. Nam quamuis formam contradictionis non seruant, hoc est, repugnant quantitate, tamen legem subeunt eandem, hoc est, qualitate per omnia repugnant, vt contradictorie: hinc est, quod in repugnantium tabula, quam figuram dicunt, non locantur. Subalternæ sunt vniuersales & particulares pariter affirmatiuæ, vel pariter negatiuæ: vt, Omne periurium est castigandum, aliquod periurium est castigandum: aut sic, Nulla fraus est licita: aliqua fraus non est licita.

Porro in hac mutua enunciationum collatione, non solum vitanda est omnis æquiuocatio, amphibologia, translatio, verum etiam curandum est, ne propositionum partes vilo modo mutantur: id quod etiam in æquipollentijs, conuersionibus, argumentationibus, obnixè debet obseruari. Hæc enim non repugnant, Omnis equus est solipes. Nullus bos est solipes: nec istæ, Galea est leuis, & nulla Galea est leuis, si leuis in priori vt asperg opponitur, in altera, vt graui, sumatur: nec istæ, Omnis stolidus, est infans: quidam stolidus est infans, si infans in altera solum sumatur metaphorice. Satis de formis dictum est. Nunc de legibus dicendum est simili breuitate. Contrariæ hanc legem obseruant, vt in vero nunquam conueniant, in falso, aliquando cõueniant, si materia sit cõtingēs. Si ergo prior sit vera, necessario sequitur alteram fore falsam, non contra, possunt enim simul esse falsæ, vt omnis homo est medicus, nullus homo est medicus. Subcontrariæ imitantur contrarias, sed ex aduerso, non possunt vquam simul esse falsæ, veræ possunt in contingentibus, vt, Conscius palleat, conscius non

IOANNIS SETONI

non pallet. Vbi materia non sit contingens, quoties una est vera, altera est falsa. Contrà si hæc falsa, illa vera erit necessariò: vt, Brutum sentit, brutum non sentit, atque hoc etiam in contrarijs tenet similiter. Contradictoriarum acerrima est pugna: nam vt ex diametro locantur, ita ex diametro (vt est in prouerbio) repugnant.

Quippe quæ nunquam simul veræ, nec simul falsæ inueniuntur in vlla materia, sed si prior sit vera, posterior erit falsa: nam tum quantitate, tum qualitate repugnant: quod in cæteris non est necessum. Subalternæ propriè non opponuntur, quantitate tamen semper sunt dissimiles, & nonnunquam etiam aliqua qualitate, nam licet sunt pariter affirmatæ, vel negatæ, non tamen sunt semper pariter veræ, vel pariter falsæ, sed vbi contingens est materia, potest hæc esse vera, illa falsa: sed hoc est generale, quod particularis sequitur suam vniuersalem in veris, non contrà: & vniuersalis sequitur particularem in falsis. Namque vt existente vniuersali vera, vera est & particularis, ita è regione, falsa particulari, falsa erit & eius vniuersalis: generales & firmi sunt ij canones. Has igitur leges velim à pueris ad amissim obseruari, quæ sanè ingeniosis vix vnius horæ negotium facessunt, tamen ratiocinaturò ingentem materiam ministrant.

De oppositione Propositionum.

Carter.

Oppositio est repugnantia duarum categoricarum propositionum, vel qualitate tantum, vel quantitate tantum, vel quantitate & qualitate simul.

Repugnantes propositiones.

Quantitate tantum,	}	vt	{	Subalternæ.
Qualitate tantum,				Contrariæ, subcontrariæ.
Quantitate & qual.				Contradictentes.

Cautio.

Propositiones quatuor modis, scilicet secundum prædictam

DIALECTICAE Lib. 2.

dictam definitionem adinuicem referuntur, sed tribus modis opponuntur. Nam subalterna propositiones non opponuntur, quia non repugnant qualitate.

Regula.

In omni oppositione debet esse idem subiectum, idem predicatum, idem tempus: neque ulla debet esse equiuocatio in uerbis, aut amphibologia in propositionibus.

Duplex consideratio oppositionis.

Forma, { Quantitas, } Proposit.
Lex, { Qualitas, }

Regula.

Duae singulares propositiones contradictorio modo opponuntur, secundum legem, non secundum formam.

Diuisio contradicentium proposit.

Contradict. triplex.

Supremz, { Vniuersal. particula.
Mediz, { vt { Duz singulares.
Infimz, { Subcontrariiz.

Eadem est ratio inde finita propositionis, quae est particularis, quoad suppositionem propositionem & oppositionem, & formam argumentationis.

De lege contrariarum propositionum.

Lex siue conditio contrariarum propositionum est, ut si prior sit vera, secunda erit falsa. Ambae tamen possunt esse falsae, quoties accidens separabile est predicatum: ut Omnis homo est iustus, Nullus homo est iustus, ambae sunt falsae.

Lex subcontrariarum.

Subcontrariae nunquam reperiuntur simul falsae, sed ambae possunt esse verae, quoties predicatum est accidens, quia particularis propositio est vera, si predicatum verè affirmatur de aliquo, vel aliquibus.

Cautio.

Duae subcontrariae non possunt simul esse verae, nisi in utraque propositione diuersum subiectum intelligatur.

Lex

Idianhis I SBYONI

Lex contradicentium.

Lex contradicentium est ex diametro inter se pugnantia, quæ quantitate, quàm qualitate, ut si una vera, secunda erit falsa, in quacunque materia. Omnis virtus est amplectenda: Aliqua non amplectenda.

Subalternarum lex.

Subalternæ non opponuntur, quia non repugnant qualitate. Si particularis est vera, si universalis sit vera: & si particularis fuerit falsa, universalis quoque erit falsa.

Cautio.

Subalternæ possunt aliquando opponi, quoties prædicatum est accidentium, cum eisi pariter sunt affirmatiue, vel pariter negatiue, non tamen pariter veræ, vel falsæ in materia contingenti: ut omnis homo est diuites: aliquis homo est medicus: tamen non propriè opponuntur.

Regula.

Subalternæ opponuntur in materia contingente, secundum qualitatem ex re, non secundum qualitatem ex voce.

De Equipollentia.

Seton.

Equipollentia est aliquot pronunciatorum verborum differentium eadem significatio.

Hæc ad veritatem inuestigandum plurimum conducit: quandoquidem omnis propositio eiusdem est substantiæ, quantitatæ & qualitatis, cum ea cui æquipollet, & idē prorsus sonat.

Vniuersalis affirmatiua, præposita negatione æquipollet suæ contradictoriæ: ut, Non omnes possunt esse diuites. i. Aliqui non possunt esse diuites. Non omnis qui te blandè alloquitur est amicus. i. Aliquis qui te blandè alloquitur,

non

DIALECTICÆ Lib. 2.

non est amicus. Non tota Europa paruit. Alexandro. i. Aliqua pars Europæ non paruit Alexandro, &c.

Vniuersalis affirmatiua, postposita negatione, æquipollet (penè semper) suæ contrariæ: vt, omnis spurcus sermo non procedat de ore vestro, id est, nullus.

Vniuersalis negatiua, præposita negatione, contradictoriæ suæ æquipollet: vt, Non nemo fatebatur, id est, aliquis fatebatur. Non nihil deerat: id est, quiddam. Nonnunquam reprehenditur veritas, id est, aliquando.

Postposita negatio in vniuersali, semper facit contrariam æquipollere: vt, nemo non sibi melius mallet, quàm alteri, id est, vnusquisq;. Nullus vir non cæcutit aliquando, id est, quisque.

Vtraq; vniuersalis, pariter præposita & postposita negatione, cum sua particulari conspirat: vt, non omnis Episcopus non est hospitalis, id est, quidam Episcopus est hospitalis. Nonnulli homines non amant literas, id est, aliqui homines non amant literas.

Particularis affirmatiua, præposita negatione, in contradictoriam transit: vt, non se quisquam odio habet, id est, nullus.

In neutra particulari potest negatio geminari, nemo omnium (quod sciam) dixerit, Non quidam non studet, pro eo quod est, vnusquisq; studet.

I

Quod

IOANNIS SEYONI

Quod ad hanc rem spectat, iubebo studiosos, latinissimos authores consulere, potius quàm dialecticorum turbam, qui in æquipollentijs assignandis toto cœlo solent errare.

Proximum est, ut ad æquipollentiam, & conversionem, sermonem conuertamus. Potest æquipollentia dupliciter accipi, vel in dictionibus, vel in orationibus: In dictione, ut idem est non nihil & aliquid, nihil non & omne, de quibus Erasmus in copia sua differit eruditissimè: sed hic de ea, quæ in oratione est, æquipollentia dicendum occurrit, quæ est diuersarum propositionum eadem significatio. Hæc (ut cætera taceam) ad præcedentis tabulæ cognitionem multum conducit.

Omnis enim propositio æquipollens in sensu eadem est cum ea, cui æquipollere, est etiam eiusdem essentię, & quantitatis, & qualitatis per omnia. Nam quoniam hæc, Quisquis sibi melius mallet, quàm alteri, est categorica, vniuersalis, affirmatiua, vera, contingens, sic erit & hæc illi æquipollens: Nemo sibi non melius mallet quam alteri, & quia idem prorsus sonāt, eundem locū in præcedenti tabula occupant. Falsò putant quidam affirmationem non æquipollere; perperamque multa de negatione præcipiunt. Certè mea sententia hallucinatur tota penè dialecticorum turba, in tradendis æquipollentijs, non obseruantes latini sermonis proprietatem, à qua ne latum quidem vnguem erat recedendum. Alij omisissis regulis ad exempla, confugiunt, sed præcepta certiora & utiliora eredo.

Prima Regula.

1. Proposita negatio in vniuersali facit contradiCTORIAS æquipollere: ut, non quisq; verum cernit. Idem est ac si dicas, quidam non cernit verum. Quandoq; tamen: ut, in scriptura vbi Hebraismus est, æquiualeat contrariæ: ut, Non omnes qui dicunt tibi domine, domine,

DIALECTICA Lib. 2.

domine, intrabunt in regnum celorum, id est, nulli qui dicunt mihi, domine, domine, intrabunt in regnum celorum : id fit potissimum, interposito verbo inter negationem & signum : vt, Non gloriatur omnis caro, id est nulla : non miserearis omnium, qui operantur iniquitatem, id est nullorum.

Secunda regula.

1 Postposita negatio, ex vniuersali affirmatiua facit vniuersalem negationem : vt, Omnis immunditia non est inter Christianos nominanda, id est, nulla.

Tertia regula.

3 Vniuersalis negatiua præposita negatione, æquipollet suæ contradictoriæ : vt, Non nemo ait, id est, aliquis. Non nihil deest, id est, quiddam. Nonnunquam reprehenditur veritas, id est, aliquando. Quoniam tales propositiones ex aduerbijs compositæ non sunt dicendæ vniuersales, sed potius inter dictiones est æquipollentia. Postposita negatio in vniuersali negatiua facit contrarias æquipollere, non equidem dum sunt contrariæ æquivalent, sed quæ alioqui essent contrariæ, ablata negatione : vt, Nemo non sibi parcit, id est, vnusquisq; sibi parcit. Nullus vir nõ cecidit aliquando, id est, quisq;. Nihil non mouetur ab alio, id est, omne : verû hæc infinita magis est dicenda, quàm vniuersalis. Nullam ætatem non decet religio, hunc enim sensum habet : Religio decet omnem ætatem. Ita & hæc, Nusquam non est virtutis locus : infinita est, licet vniuersalis speciem præ se ferat. Nec hic tam propositiones, quàm illarum partes æquipollent.

Quarta regula.

4 Vtraque vniuersalis negatione pariter præposita & postposita subiecto, cum subalterna conspirat, id est, cum particulari : vt, Non omnis episcopus non est lucro deditus, id est, Quidam episcopus est lucro deditus. Nonnulli pisces non sunt surdi, id est, Aliqui pisces non sunt surdi.

IOANNIS SETONI

Quinta regula.

§ Particularis affirmatiua, præposita negatione, in contradictoriam transit: vt, Non potest quidam simul sorbere & flere, id est, nullus: non mortui te laudent domine, id est, nulli. Alias propositiones, quas Valla particulares putat, singulares potius dixerim: vt, De grege non aſſum quicquam deponere tecum, id est, nihil. Efficiam poſthac ne quenquam voce laceſſas, id est, nullum: in quarum partibus & diſtinctionibus potius cernitur equipollentia, quàm integris propositionibus. Valla ait idem pollere quoque, quum ſubiecto poſtponitur negatio in particulari: vt, Aliquis beatus non eſt quiſpiam: vel, quiſpiam non eſt beatus. Verùm æſtimo particularem, poſt poſita negatione, raro aut nunquam fieri vniuerſale, niſi cum ſit comparatio: vt, Aliquis non eſt me fortunatior. Quiſquam non eſt te melior, id eſt nullus. In neutra particulari poteſt negatio geminari. Abſurdè enim dixeris, Non quidam, vel, Non aliquis vir non legit: Abſurdius, Quidam non homo non pingit: Abſurdiſſimè, Non eſt non iuſtus non Socrates: Rectè tamè dicimus, Non ſum non fortunatus, & non tu non eſt ſœlix, non autè, non tu nō eſt ſœlix. Non eſt ergo ſitus negationum negligendus. Adhuc in lingua lœtina duæ negationes, ſi in idem cadant, affirmant: vt, Non nihil ſcit, id eſt omnia: Græcè vehementius negant *ἢ μὴ οὐδὲν*, id eſt, nihil ſcit prorsus. Negāt etiā Latinè, quādo in diuerſa incumbunt: vt, Nullus eſt mihi neq; pater neq; mater, id eſt, deſunt mihi parentes. Deniq; multa ſunt linguæ propriè: vt, Quid non vaſtauit, id eſt, omnia vaſtauit. Num ego te coëgi, id eſt, non coëgi te: Nonne prædixi ita futurum, id eſt, etiam prædixi ita futurum. Caue lædas, id eſt, caue ne lædas. Iuuenēſque ſenēſque, id eſt, omnes. Sed longum eſſet omnia proſequi. Cætera ab authoribus petenda ſunt. Nam conſuetudo optima eſt (vt ait Fabius) loquendi magiſtra.

De

DIALECTICÆ Lib.2.

De Equipollentia.

Carter.

Equipollentia } Dictionum.
duplex : } Propositionum.

Equipollentia propositionum quid.

Equipollentia propositionum est idem sensus duarum propositionum verbis differentium.

Hec ad veritatem inuestigandam, &c.

Omnis propositio secundum significationem suam eiusdem est substantia, quantitatis & qualitatis cum ea cui equipollet: ut, si propositio equipollens sit categorica, particularis affirmatiua, vera contingens, tum ea cui equipollet erit categorica, particularis, affirmatiua, vera & contingens, &c.

Verficulus.

Præ contradict. Post contra, præ pōstque subalter:

Expositio.

Præ contradict. id est, si negatio præponatur toti propositioni, equipollet suæ contradictoriæ.

Post contradict. id est, si negatio postponatur subiecto, equipollet maxima ex parte suæ contrariæ. Præ pōstque subalter, id est, si negatio præponatur & postponatur in utraque universali, equipollet suæ subalterne, id est, particulari affirmatiuæ, vel negatiuæ.

Voces Equipollentes.

Non omnis,	} Id est,	Aliquis non.
Non nullus,		Aliquis.
Non aliquis,		Nullus.
Nulli non,		Omnes.
Omnes non,		Nulli.
Non omnis non		Aliquis non.
Nonnullus non	} est	Aliquis non.
Uniuersale negatiuum.		Nullum.
Uniuersale affirmatiuum.		Omne.
Particulare negatiuum.		Aliquod non.
Particulare affirmatiuum.	} est	Aliquod.

I 3

I Præ.

IOANNIS SETONI

1 *Præposita negatio vniuersali affirmatiue facit contradicentes equipollere.*

Regula.

Contradicentes non equipollenti, nec contrarie, neq. subalterne: ut sunt contradicentes, &c. sed quæ prius erant contradicentes, contrarie, & subalterne, dempta negatione vel negationibus.

2 *Quando negatio postponitur vniuersali affirmatiue, æquiualeat vniuersali negatiue, ut, omne vitium non est amplectendum, id est, nullum vitium est amplectendum.*

3 *Si negatio præponatur vniuersali negatiue, æquipollet sue contradictoria, id est, particulari affirmatiue.*

4 *Cum negatio postponitur vniuersali affirmatiue: ut, nemo non est animal, id est, omnis homo est animal.*

5 *Quando negatio præponitur & postponitur vniuersali affirmatiue vel vniuersali negatiue, æquipollet sue subalterne, id est, particulari affirmatiue, vel particulari negatiue, ut non omnis virtus non est mediocritas, id est, Aliqua virtus est mediocritas, &c.*

Si negatio præponatur particulari affirmatiue, æquipollet vniuersali negatiue: ut, Non aliquis homo est doctus, id est, nullus homo est doctus.

In neutra particulari potest negatio præponi & postponi, tum propter veritatem propositionum, tum maxime propter phrasim loquendi.

De conuersione.

Seton.

Iam ad conuersionē cōuertendus est sermo. Conuersio propositionis est apta extremorum commutatio. Eius dua sunt genera, simplex & attenuata.

Simplex conuersio dicitur, vbi transpositis terminis, eadem remanet quantitas.

Ita vertitur vniuersalis negatiue, & particularis

DIALLECTICÆ Lib.2.

laris affirmatiua: vt, Nulla virtus est inuidia: nulla inuidia est virtus. Aliqua intemperantia est vitium: Aliquod vitium est intemperantia.

Attenuata autem conuersio est, quando commutatis partibus minuitur quantitas. Nam mutatis signis, ex vniuersali colligitur particularis: vt, Omnis æquitas est virtus: aliqua virtus est æquitas.

Hæc species vertendi peculiaris est vniuersali affirmatiuæ.

Præterea, in conuertendis propositionibus semper eadem qualitas debet remanere.

E, I, simpliciter vertendo signa manebunt.

Ast, A, cum vertas signa minora cape.

Conuerſionis apud authores non admodum frequens est vsus, verum apud quæſtionistas, qui nihil non euertunt, nihil frequentius.

Conuerſio est apta mutatio extremorum, apta est quando iuxta ſequentes canones fit. Dux ſunt ſpecies eius: Simplex & attenuata, æqualem & inæqualem appellare poſſimus. Simplex eſt, quando mutatis partibus, quantitas ſeruatur: ita vertitur particularis affirmatiua, & vniuerſalis negatiua, vt intemperantia eſt vitium, ergo aliquod vitium eſt intemperantia. Nulla inuidia eſt virtus, ergo, Nulla virtus eſt inuidia. Æquale ex æquali colligitur, & remanet eadem quantitas. Conuerſio autem attenuata eſt, vbi tranſpoſitis terminis diminuitur quantitas, vniuerſali ſigno in particulare conuerſo: vt, Omnis æquitas eſt virtus, ergo aliqua virtus eſt æquitas, non hic ex æquali æquale, ſed ex vniuerſali colligitur particularis. Ad hunc modum poteſt utræque vniuerſalis conuerſi. Sed quoniam

IOANNIS SETONI

vniversalis negatiua simpliciter conuertitur, hoc est, vt negationis ex vniversalis vniversalē colligit: vt, Nullus homo est quadrupes, ergo nulla quadrupes est homo, ideo magis peculiaris est hęc species vniversalis affirmatiuæ. Necessariò enim sequitur particularitas vbi vniversalitas colligitur. Alij per accidens conuerti dicunt, vbi quãtitas attenuatur. Solēt quidã ad excitãda, vt opinor, puerorũ ingenia, quasdã propositiones excogitare & eis proponere, quales sunt. Nulla vestis facit Monachũ. Nullus homo est scēmina. Nullus puer fuit Episcopus, quas sic solent vertere. Nihil faciens monachũ est vestis, nulla scēmina est homo masculus, nullus episcopus existēs episcopus, fuit puer. Particularis negatiua nō propriē cōuertitur, quodd generaliter nō tenet eius sequela, nam non sequitur, aliquod animal nō est homo: ergo aliquis homo non est animal. Terciam speciē versionis (quã vocāt contrapositionē) prætereo, cui⁹ apud eruditos nulla est mētio: A, vniversalē affirmatiuā: E, vniversalē negatiuā: I, particularē vel indefinitā affirmatiuā: O, particularē negatiuā denotat.

E, I, simpliciter vertendo signa manebunt.

Ast, A, si veritas, signa minora cape.

O, quoties vertis vertito simpliciter.

Si conuersa sit vera: conuertens quoq; vera erit, nō ē contrariò sequitur. Logici priorem propositionem conuersam, posteriorem conuertentē dicunt. Mala est conuersio, vbi non seruetur eadem qualitas, non enim debet affirmatiua in negatiuam, aut vera in falsam, aut deniq; necessaria in contingentem conuerti, sed affirmatiua in affirmatiuam, negatiua in negatiuam, vera in veram, & ita de cæteris.

De conuersione.

Carter.

Conuersio triplex :

{ Terminorum.
Relatiuorum.
Propositionum.

Con-

DIALECTICAE Lib. 2.

Conuersio terminorum quid.

Conuersio terminorum est quoties predicatū & subiectum sunt voces cōuertibiles, idē, in casu nominandi cōuertuntur.

Termini conuertibiles.

- Proprium & species,
- Definitio & definitum.
- Descriptio & descriptum.
- Differentia constitutiva & species.
- Genus & membra diuidentia simul sumpta.

Conuersio relatiuorum quid.

Conuersio relatiuorum est, quoties termini sunt conuertibiles, sed in casibus obliquis conuertuntur.

Conuersio propositionum quid?

Conuersio propositionum est apta extremorum commutatio. Apta extremorum commutatio est, quando fit conuersio iuxta regulas à Seteno descriptas.

Conuersio propositionum : { Simplex.
Attenuata.
Per contrapositionē.

Conuersio contrapositionum, est quoties termini finiti, in terminos infinitos conuertuntur, eadem remanente quantitate & qualitate propositionum : Ad hunc modum conuertuntur uniuersalis affirmatiua & particularis negatiua : ut, Omne bonum est iustum, ergo, Omne non bonum est non iustum. Aliquod iustum non est bonum, ergo, Aliquod non bonum non est non iustum.

Conuersio per contrapositionem non meretur nomen conuersionis, quia eadem extrema non remanent, sed termini finiti conuertuntur in terminos infinitos.

Regula attenuatae conuersionis.

Hac species vertendi peculiaris est uniuersali affirmatiue. Dicitur peculiaris, non quia utraque uniuersalis non potest hoc modo conuertere, sed quia uniuersalis negatiua conuertitur simpliciter, ideoq; dicitur esse peculiaris uniuersali affirmatiue.

Præterea

IOANNIS SETONI

Præterea in conuertendis propositionibus, &c. Nulla est vera conuersio propositionum, ubi eadem qualitas non seruetur: nam si conuersa propositio erit affirmatiua, & conuertens erit affirmatiua.

Regule.

Prior propositio dicitur conuersa, posterior conuertens. Si conuersa fuerit vera, conuertens quoque erit vera.

Expositio versiculorum.

E, I, simpliciter vertendo signa manebunt.

Id est, vniuersalis negatiua, & particularis affirmatiua simpliciter conuertuntur.

Ast, A, cum veritas signa minora cape.

Id est, vniuersalis affirmatiua attenuatè conuertitur.

De Modalibus.

Seton.

Dialectici vocant propositionem modale, quum hæc vocabula adduntur, necesse, impossibile, contingens, possibile: vt, Necesse est, quæ ortum habent, & finem habere. Impossibile est, omne metallum liquefcere. Contingit vel possibile est, quasdā arbores esse infrugiferas. Necesse, signi vniuersalis affirmatiui, impossibile vniuersalis negatiui; contingens vel possibile, particularis affirmatiui: contingens non, particularis negatiui vim obtinet.

Addūt alij plures modos, sed possunt omnes facile sub his quatuor cōplecti. Reperitur geminus sensus in modalibus, diuisus & compositus, vt Possibile est sedentem ambulare: hæc in sensu diuiso vera est; in sensu cōposito falsa. Similiter per omnia opponūtur, æquipollent,

DIALECTICAE Lib. 2.

& conuertuntur, vt puræ : nisi quod plerunque in conuersione, modi ipsi manent iidem. Verum quòd modalium natura facilè ex his prædictis pueris deprehendi potest, illas de industria leuiter perstringo.

Non desunt, qui propositionē diuidūt in puras, & in modales: puras vocāt barbari de inesse, quòd prædicata subiectis insunt: modales, quibus modi opponuntur: Modi purarū naturā & sensum prorsus mutant. Modi sunt, necesse, impossibile, possibile, contingēs, quibus cognoscitur modalium quantitas non aliter quā ex signis deprehenditur quantitas purarū. Necesse, quasi signum vniuersale affirmatiuū. Impossibile, vniuersale negatiuū reputatur, vt in textu habetur. Addunt alij plures modos, vile, honestū, verū, certū, incundū, facile, cōsuetū, &c. cū eorū oppositis, falsum, difficile, incertū, inutile, &c. quæ omnia ad prædictos quatuor possunt reduci.

In his duplex est quandoq; sensus diuisus, & cōpositus: vt, Possibile est tacentem loqui: hæc propositio in sensu diuiso vera est, duo tempora denotans, nèpe significat eum qui iam tacet posse alias loqui: falsa verò est in composito sensu, vnū tantū importans tempus, significatque, possibile esse tacentem dū tacet, posse loqui, & ita in reliquis. Natura autē modalium facilè ex prædictis puris deprehenditur. Similiter enim per omnia opponuntur, æquipollent, cōuertunturque, nisi quòd plerunque modi ipsi manent iidem in cōuersione: vt, Necesse est omnem patientiam esse virtutem: ergo, Aliquam virtutē esse patientiam est necesse. Contingēs est aliquem medicum esse diuitem, ergo aliquē diuitē esse medicū contingit. Impossibile est omne animal esse hominem, ergo aliquem hominem esse animal est possibile. Vbi aduertendum est impossibile comparari impossibile. Estimanda est modalium quantitas ex modis

modis (vt dixi) nam potest particularis dici, quoad dictum, vt vocant, hoc est, q uoad subiectum, quæ iuxta modum, est vniversalis: vt necesse est aliquam stellam minorem esse sole. Contrà, quæ iuxta modum particularis est, secundum subiectum sæpe est vniversalis: vt, Possibile est mulierem linguam refragare: Verum has ego, quarum admodum rarus est apud authores vsus, sic copede prætereo, etiam si minimè nesciam, quoc hinc subtilitates inter sophistas oriuntur, & argumentationum gryphi inexplicabiles.

De Modalibus Propositionibus.

Carter.

Modalis propositio est categorica impura, in qua necesse, contingens, possibile, vel impossibile ponitur: vt, Necesse est hominem esse animal.

Regula.

1. *Quantitas & qualitas modalium propositionum dependunt ex signis, vt si necesse præponatur toti propositioni, erit vniversalis affirmatiua, &c.*

2. *Eadem est vis copule in categoricis propositionibus parvis, quæ est modi in modalibus, nimirum, quemadmodum dicitur categorica propositio affirmatiua vel negatiua, quando verbum affirmatur vel negatur, sic dicitur propositio modalis affirmatiua vel negatiua, quando modus affirmatur vel negatur, alioquin sequeretur contradicentes propositiones simul esse veras, vt docet Aristot.*

Negatio proponenda est modo, non verbo, in modalibus propositionibus.

Sensus modalium { *Dimisus.*

duplex:

{ *Compositus.*

Sensus dimisus importat duo tempora: compositus, vnum tantum tempus.

Modales propositiones opponuntur, æquipollent & conuertuntur, vt categorica pura opponuntur, vt necesse & impossibile contrario modo: necesse & contingens non contradicendi modo, &c.

DIALECTICAE Lib. 2.

In conuersione modalium propositionum, modi ipsi manent
 ydem, nisi quando impossibile conuertitur, propositio enim
 conuertens erit possibile: ut, Contingit hominem esse doctū:
 propositio conuertens est. Doctum esse hominem, est contingens, &c. Impossibile est omnem plantam esse Fraxinum, pro-
 positio conuertens. Aliquam Fraxinum esse plantam, est
 possibile.

Obiectio.

Impossibile est esse, est affirmatio, ut inquit Aristoteles:
 ergo, impossibile non, non obtinet vim negationis.

Respons.

Impossibile est esse, est affirmatio secundum modū & secū-
 dum verbum, nam negatio prius non est negatio re vera, sed
 affirmatio, tamen impossibile admittitur pro negatione à dia-
 lecticis, non quod verū sit, sed tantū docendi gratiā. Faber.

Contingens triplex: {
                                     Necessarium.
                                     Non necessarium.
                                     Possibile.

Necessarium. {
                             1. Quod aliter non potest se habere.
                             2. Quod vim infert.
                             3. Sine quo non potest diu existere.
                             4. Sine quo non potest bene esse.
 Possibile { Actu.
 duplex: { Potentia.
 Impossibile { Simpliciter.
 duplex: { Secundum quid.

Diuisio partium modalis propositionis.

Partes modalis duæ.

Modus dictus. {
                             Necesse, possibile, &c.
                             Omne id quod est in modali propo-
                             sitione, præter modum.

De æquipollentia modalium pro-
 positionum.

Equipol-

IOANNIS SETONI

Equipoſſent. *Contra.* *Reſponſent.*
pur. Nō poſſibile eſt nō eſſe. *I.* Non poſſibile eſt eſſe.
pu. Nō cōtingēs eſt nō eſſe. *Li.* Nō cōtingēs eſt eſſe.
re. Impoſſibile eſt non eſſe. *A.* Impoſſibile eſt eſſe.
a. Neceſſe eſt eſſe. *ca.* Neceſſe non eſſe.

Contra

dictoria.

Subalterna.

Subalterna.

Contra

dictoria.

Equipoſſent. *Subcontra.* *Reſponſent.*
A. Poſſibile eſt eſſe. *E.* Poſſibile eſt non eſſe.
Mi. Contingens eſt eſſe. *Den.* Cōtingēs eſt nō eſſe.
Bi. Nan impoſſ. eſt eſſe. *Tu.* Nō impoſſ. eſt nō eſſe.
mus. Nō neceſ. eſt nō eſſe. *Li.* Non neceſſe eſt eſſe.
E. verbum negat, *I* que modum, nihil *A* ſed *V*, totum,

Expoſitio.

A. Omnino vniuerſalem affirmatiuam.
E. Negatiuam de dicto.
I. Negatiuam de modo.
V. Totius negatiuam, & ſecundum mo-
 dum, & ſecundum dictum.

Significat

De Predicatione.

Seton.

Predicatio eſt vera predicabilis de ſuo ſub-
 ijcibili affirmatio.

Duplex eſt præ-
 dicatio: { *Eſſentialis.*
 { *Accidental.*

Prædi-

DIALECTICAR Lib.2.

Prædicatio essentialis, est prædicatio, cuius alterum extremorum est de essentia alterius, vt Vitis est arbor.

Accidentalis est prædicatio, cuius neutrum extremum ad alterius essentiam attinet, vt Nero est tyrannus.

Propria prædicatio est recta, vbi superius de suo inferiori (recto loquendi ordine seruato) enunciatur : vt Sol est astrum.

Impropria verò est innaturalis, vbi inferius de superiori suo, aut æquale de æquali enunciat. Hæc ad vsum Dialecticorum parum attinet, qui tantum quæ propria sunt, recipiunt.

Nunc prædicationem (vt vocant) leuiter oportet perstringere. Quidam duplicem cōstituunt, vnā quinque prædicabilibus, alterā quatuor prædicatis propriam, de qua vide Aristotelem in topicis. Nos hic priorem tantum attingimus, quæ ex Isagoge Porphyrij colligitur, quæ nihil est aliud, quàm veræ & affirmatiue propositionis species, vt ex eius finitione constat. Est enim vera affirmatio vniuersalis de subijcibili suo : vt Terentius est Comicus. Hanc in essentialē & accidentalem diuidunt. Essentialis est vbi genus aut differentia de specie, sue indiuiduo, vel species de indiuiduo, enunciatur : vt, Clementia est virtus : Animal est sensibile : Bucephalus est equus. Accidentalis verò est, vbi proprium aut accidens de subijcibili enunciat : vt, Vulpes est gannibilis : Tigris est velox. Propria est prædicatio, vbi de suo inferiori superius, aut de absoluto concretum inferitur : vt, Camelus est animal : Nix est alba : mare est vastum : hæc, quòd naturam sequitur, meritò naturalis, & recta appellatur.

Aduerte

IOANNIS SETONI

Aduerte quod diximus in contextu, propriam esse prædicationem, quoties superius de inferiori inferitur, sic esse intelligendum, scilicet superius ad significationem, vel ad prædicationem: vt, Animal est hinnibile, propria est, quia hinnibile, licet significatione sit animali inferius, tamen quoad prædicationem superius est, quia propriè de animali enunciatur. Animal autem de eo impropriè, id est, cōtra loquendi rectum ordinem. Impropria dicitur vbi inferius de superiori, aut æquum de æquo, aut absolutum de concreto inferitur, vt Metallum est aurum, animal est animal, vastus est mons: hæc, quia ordinem naturæ inuertit, merito à logicis reijciuntur. Denique tres sunt prædicationis interrogationes, quæ, qualis & cuius, quibus, sicuti propositionis natura exigit, respondemus: Vt percontanti, quæ, qualis, & cuius sit hæc prædicatio. Fortitudo est virtus: respondemus, essentialem, propriam, & generalem de specie, & ita de reliquis.

De Prædicatione.

Prædicatio duplex: { Prædicati.
{ Prædicabilis.
 Règula.

Carter.

1 Omnis propositio ducitur ab aliquo quatuor prædicatarum, id est vel à definitione, genere, proprio, vel ab accidente, quod quidem verum est, si ordinatè, si propriè, & affirmatiuè ducatur. Alioquin omnis questio non ducitur ab aliquo prædicatarum.

2 Propositiones negative non ducuntur à prædicatis.

3 Omnia referuntur ad prædicatum definitionis resellendo, non confirmando. Nam quæ loca resellunt genus, proprium, & accidens, eadem ipsa definitionem resellunt.

Prædicatio quid?

Prædicatio est vera affirmatio alicuius prædicabilis de aliquo subiecto.

Prædicatio

DIALECTICA Lib. 2.

Prædicatio est { Essentialis.
duplex : { Accidental.

Essentialis prædicatio est, quando genus prædicatur de specie, species de individuo, differentia de specie.

Accidentalis prædicatio est, quando prædicatum est vel proprium, vel accidens.

Prædicatio propria quid.

Propria prædicatio est, quando superius vel significatione, vel prædicatione, prædicatur de suo inferiore: ut proprium superius est genere, prædicatione: licet significatione sit inferius.

Æqualis prædica- { Significatione.
tio duplex : { Voce.

Æqualis prædicatio voce, impropria est: ut homo est homo.

Æqualis prædicatio significatione est propria: ut, homo est risibilis.

Tres sunt interroga- { Quæ?
tiones proposi- { Qualis?
tionis. { Cuius?

Que querit utrum propositio sit essentialis, vel accidentalis: Qualis, utrum sit propria, vel impropria: Cuius, querit utrum sit generis de specie, speciei de individuo, &c.

Si sit impropria prædicatio, neque est accidentalis, neque essentialis. Nam hæc postrema diuisio prædicationis, nominis diuisio est, non rei.

De definitione.

Hic attexuntur sunt definitio, & diuisio: quibus affinitatem, descriptionem & partitionem adiungam.

Definitio igitur est, qua, quid sit res, explicatur, ut homo est animal rationale.

Constat propriè ex duabus partibus, genere & differentia.

K

Genus

IOANNIS SEYONI

Genus semper in eodem reperitur prædicamento cum definito. Quòd si differentię inueniri nequeant, earum vices proprium aut accedens supplebunt. Vnde non nihil ad definiendum conducit prædicabilem & prædicamentorum cognitio.

Obtinendum est, vt definitio cum definito conuertatur : & idem prorsus sonet, vt aperta sit, & vt quid sit res, explicet.

Germana & essentialis dicitur definitio, quando vera exprimitur differentia : Reliquæ rectius descriptiones vocantur. Nam Etymologia, interpretatio, notatio, periphrasis, & huiusmodi non merentur definitionis nomen, licet eam magna ex parte referant.

Descriptio re appositè explicat: vnde nõ abs re accidentalis definitio à quibusdã solet appellari.

Definitio & diuisio, addito verbo, propositiones fiunt, quo fit vt in hoc libro explicantur, verum quò melius intelligatur definitio, finienda prius venit etymologia, quam quidam nominis definitionem dicunt. Etymologia est vera verbi ratio: vt, Sapientiæ amator, pro philosopho : quod viuum parit, pro viuiparo. Etymologiæ similes sunt interpretatio, metaphora, expositio, proportionalis explicatio, periphrasis, notatio, & huius generis alię, quę apud alios reperiuntur, quę omnia Rodolphus sub nomine rei comprehendit. Nam non sunt definitiones, licet ita apud rhetores non raro dicantur. Interpretatio est dilucida aliqua nominis expositio : vt, celeriter comedere pro tubuccinari : Metaphorica expositio est, vbi vox à genuina significatione

ad

DIALECTICÆ Lib:2.

ad non propriam transfertur : vt, Ver est anni pueritia. Senectus est vitæ occasus. Proportionalis, seu similitudinaria expositio fit ex mutua duorum analogia: vt scientia est in anima, quod oculus in corpore: vel mens in homine, quod Deus in mundo. Periphrasis est qualificatio; nominis circumlocutio, vt cum cum, ante quem portatur falces, dicimus, pro Consule. Notatio aliquem peculiari nomine exprimit: vt, Si dicas illum, qui se cubito emungit, pro salsamentario, qua de re cōsule Erasmus in copia sua. Etymologia vitimur cū in ipsa voce est cōtrouersia. Primò enim excutienda est verbi vis, ne sermonis vitio obscuretur disputatio: vnde in initio cōstruendum, & velut pasciendum, qua significatione vocis velimus uti: ne de alijs rogati, de cepis respōdeamus, vt est in proverbio. Nec solum præstare debet dialecticus, vt diatriba vocibus æquiuocis, & ambiguis careat, sed etiam ne verborum obscuritas vlllo modo concertantes disturberet. Ad quam rem conducunt imprimis cognitio phrasæ & linguarum peritia, deinde, vt de nomine semel conuenit, statim (si opus sit) adhibenda est rei definitio. Volunt enim tum Plato, tum Cicero, vt omnis dissertio à definitione sumat exordium, vt intelligatur quid sit de quo disputatur. Definitio igitur est qua, quid sit res, explicatur: vt, Homo est animal rationale: Animal est viuens sensibile, tales definitiones germanas & essentielles vocāt. Nec aliud videtur, Definire, quàm rem intra fines naturæ suæ conclusam explicare. Vtilissimum ergo est, vt quicūq; definire velleret aliquid, prius vniuersam rei naturā & rationem interiùs & exteriùs lustratā habeat. Ad hanc rem nōnihil conducit exacta imprimis prædicabiliū, & prædicamentorum cognitio. Nempe cū omnis finitio propriè ex genere & differentia cōficitur, primò omnium scire expedit, in quo prædicamēto res illareponitur, quæ definita veniē quā speciē vel definitū vocamus: quo semel deprehēso,

IOANNIS SETONT

non erit difficile in eodē reperire genus definiti: reper-
to tandē genere, descendere oportet quasi per diuisionem
& ad eius differentias vtrinque; (vt patet in superiori
libro) collocatas. Quarum altera cum genere adiuncta,
definiti naturam explicabit: vt si hominem definire vel-
les, facillē liquebit hominē sub substantia contineri: sub
eadē ergo erit & hominis genus, id animal est: anima-
lis autem differentię sunt, rationalis & irrationalis. Harū
altera, nempe ea, quę cū definito cōuenit, cum genere
hominem cōplet, & definit: vt, Homo est animal ratio-
nale. Iam perfecta est germana definitio, cū ex gene-
re & differentia constet. Quod si quādo verę differen-
tię inueniri nequeant, earū in definiendo vices supple-
bunt proprium aut accidens: vt, Asinus est animal soli-
dis pedibus, auritum, fecundum. Sunt autem in sum-
ma, secundum Agricola tres rectē definiendi leges:
Prima, vt definitio neque plura, neque pauciora quā
definitum complectatur, sed de quocunque vnum dici-
tur, dicatur & alterum: vt, Quicquid est homo, est ani-
mal rationale, & cōtra. Quicquid est animal rationale,
est homo: Altera vt quid sit res, hoc est, substantiā eius
explicet. Habēt enim & accidentia suā essentiā, id est,
substantiā. Tertia, vt aptē, hoc est, neque ambiguis nomi-
nibus, neque obscuris, aut ex longinquo deductis cōstet:
Adhibetur enim, vt ait Aristoteles sexto Topicorū, cog-
noscendi gratia. Profuerit plurimū ad hāc rem, notas
res atque explicatu faciles definire, quod si diligenter &
cum ratione fiat, paulatim & difficiliū spes erit. Iuuabit
etiam crebras aliorum definitiones soluere, & rationem
singulorum verborū exigere, iudiciūque parare, & vti
tractandę rei viam nobis patefacere: vt, Ius est decretū
maioris potestatis, ad tuendum ciuitatis statū, ex æquo
& bono institutum. Ciuitas est multitudo collecta, ad
statum rerum tuendum per se sufficiens, quę consensu
sit legum vitęque cōiuncta. Has definitiones ad vnguem
explicat

DIALECTICÆ Lib.2.

explicat Rodolphus, ego cōpendij causa relinquo, poterunt, qui volunt, ab eo petere. Descriptio est (vt idem Rodolphus author est) quæ rē verbosius exprimit: nec in hoc adhibetur, vt quid sit res, indicet: sed vt, qualis sit, velut ob oculos inspiciendū ponat. Hæc crebro poetis, nonnunquā oratoribus in vsu est: vt, eleganter apud Virgiliū describitur fama: Fama malum, quæ non aliud velocius ullum, &c. Et apud Ouidiū, Solis regia: Regia Solis erat sublimibus alta columnis: Clara micante auro, flammâsq; imitante pyropo. Altera est descriptio, quam quidam accidentalem definitionē dicunt, propterea quod differentiā per proprium & accidens colligit: hæc appositè, hoc est, conuersim (vt loquuntur) rē explicat. Itaq; nō abs re sub definitione cōtineri solet.

De definitione.

Definitio est oratio, addita copula, quæ definiti substantiam explicat. Carter.

Regula.

Nulla definitio per se est oratio: sed dicitur oratio verbi, quod de finitionem cum definito coniungit.

Definitio duplex est.

Rei. $\int$ Vera est & perfecta.

Nominis: $\int$ Tantum nominis interpretatio est.

Quomodo definitio & descriptio conueniunt, & quomodo discrepant.

Definitio & descriptio, præcipuè in hoc conueniunt, quod quemadmodum definitio conuertitur cum definito, sic descriptio cum descripto: Differunt, quod definitio explicat substantiam rei, descriptio qualitatem rei.

Conuenientia & discrepantia inter diuisionem & partitionem.

Diuisio & partitio conueniunt, quod tam diuisione quàm partitione unum ducitur in multa. Differunt præcipuè in

IOANNIS SETONÆ

hoc, quod diuisum de suis speciebus verè enunciat: totum integrale, de suis partibus minimè.

Definitionis duæ sunt partes

Genus, } est { Prima pars definitionis.
Differentia, } Posterior pars.

Genus est in eodem predicamento cum specie.

Obiectio.

Scientia est in relatione, grammatica in qualitate: ergo, Genus & species non semper sunt in eodem predicamento.

Respons.

Scientia quatenus refertur ad scibile, est in relatione, quatenus ad grammaticam, est in qualitate.

De legibus definitionis.

Tres defini- } Ut definitio & definitum conuertantur.
endi leges: } Ut explicet substantiam rei.
                  } Ut brevis sit & aperta.

Etymologia, interpretatio, &c. possunt referri vel ad nomen rei, vel ad definitionem. Ad definitionem, vocem cuius est etymologia consideramus, &c. Ad nomen rei, quatenus subiectum consideramus.

Etymologia est vera verbi ratio: ut, ex humo factus, pro homine.

Interpretatio est dilucida nominis expositio: ut, frangere, pro molere.

Metaphora est translatio rerum verborumq. à genuina significatione ad non propriam: ut æstas, pro virili aetate.

Notatio est explicatio alicuius rei peculiari nomine, ut, qui se cubito emungit, pro salsamentario.

Periphrasis est circumlocutio nominis: ut, pro præceptore, dicimus eum qui castigat pueros.

Diuisio descriptionis.

Descriptio duplex: { Poëtica.
                              } Dialectica.

In Poëtica descriptione maxima ex parte omittitur ge-

DIALECTICÆ Lib.2.

nus, & contrā fit in Dialectica descriptione.

Descriptio rem appositè explicat, id est, convertitur cum descripto.

De diuisione.

Postquàm quid sit vnumquodque cognos- Seton.
cinius, proximum videtur, vt quotuplex sit,
intelligamus. Diuisionis ergo locus (cuius est
insignis vtilitas) nos admonet, vt quid ipsa sit,
paucis exequamur.

Diuisio est communioris in sua inferiora ac-
commoda diductio.

Trifariam potest vnum in multa diduci, di-
uisione, partitione, & enumeratione, de qui-
bus ordine dicam.

Quinque sunt diuisionis species.

Prima, quæ & perfectissima, est generis in
species: vt, animal partim homo, partim bru-
tum est.

Proxima, est generis in suas differentias: vt,
Substantiarum hæc corporea, illa incorporea.

Tertia, subiecti in accidentia: vt, animalium,
aliud sanum, aliud ægrum.

Quarta accidentis in subiecta: vt, Feritas alia
Leonis, alia Tigridis, alia cæterarū beluarū, &c.

Quinta denique accidentis in accidentia:
vt, Arborum quædam dulcia, quædam amara,
quædam medium saporem tenent, &c.

Aliud, partim, hoc, & illud, & reliquæ secti-
onis notæ plerunque apud authores designant
diuisionem.

IOANNIS SETONI

Bona est diuifio, cūm omnia ſua membra pariter diuiſum æquant, & cūm diuiſum non cum aliqua parte, ſed cum omnibus ſimul capis conuertitur.

Obtinendum ne quid in hac deſit, aut ſuperſit : vt de definitione dictum eſt.

Postremò debet vtraq; breuis eſſe, & aperta, vtpote quę manifestationis gratiā adhibentur.

Partitio eſt totius in partes diſcretio : vt, Cum ciuitatem in ædes, plateas, portas, mœnia, foſſas, partiamus. Sit (inquit Fabius) diuiſio rerum plurium in ſingulas : partitio ſingularium in partes diſcretus ordo. Omnis diuiſio finita eſt, & certa habet membra.

Partitio verò nonnunquam manca fit, & ex incertis, ne dicam infinitis partibus conſtans.

Diuiſum de ſuis partibus verè enunciatur. Non autem partitio. Qui ergo hæc non diſtinguit, artem deſtruit.

Enumeratio eſt, quoties multa, quæ vni alicui inſunt, recenſemus : vt, Cicero eloquens orator fuit, prudens ſenator, & grauis philoſophus.

Proxima eſt diuiſio, cuius pernecceſſaria eſt vtilitas, tum ad rei quę diuiditur naturam demonſtrandā, tum ad deſinendū : quando deſinire nihil aliud eſt, quàm ex genere per differentias diuiſio, in ſpecie deſcendere. Inuat verò potiſſimum diuidendi ſcientiæ, ad diſſerendi orationiſque copiam parandam. Eiufdem namq; artifiçij eſt, vnum aliquod, quod multa ambitu ſuo complectitur, in partes ſpargere, & multa in vnum colligere,

DIALECTICAR Lib. 2.

colligere, ac quasi in angustum agere. Verū trifariā
potest vnum in multa diduci, diuisione, partitione, & e-
numeratione. Diuisio est communioris in sua inferiora
acomoda diductio: accomodam censeo, quando in
omnes suas partes, & eas quidē certas fit sectio. Quin-
que sunt species diuisionis. Prima, quę & perfectissima,
est generis in suas species: vt Animal partim homo: par-
tum brutum est: vel eolorū, alius albus, alius niger, ali-
us medius. Hic diuisum genus est, scilicet animal: eius
autē membra diuidentia, homo & brutum, species sunt
animalis. Sic album & nigrum respectu coloris species
sunt, licet aliā ad substantiam collatę, sint accidentia.

Proxima est generis in differentias suas, vt substan-
tiarum, hęc corporea, illa incorporea. Hic extra diuisi-
onem, membra ipsa sunt diuisionis differentię.

Tertia est subiecti in accidentia: vt, Animalium a-
liud sanum, aliud ægrum. Sanum & ægrum accidentia
sunt, animal verò subiectum, vel susceptibles dicitur
horum accidentium.

Quarta est accidentis in subiecta, vt Astutia alia hu-
mana, alia lupina, &c. Hic ē regione accidens in sub-
stantiam dirimitur. Nam astutia accidens est hominis,
lupi, & vulpeculę, &c.

Quinta deniq; accidentis in accidentia est sectio,
vt febrium hęc acuta, illa lenta, hęc tum diuisum, tum
membra sunt accidentia: Agricola censet omnem diui-
sionem esse generis in species, quod quidem negari nō
potest, eū diuisum ad membra diuisionis refertur.

Nos tamen docendi gratia, simpliciter & citra mu-
tuam inter se collationem ista tradidimus. Citius me
assequuntur pueri, cum dico genus nunc in species,
nunc in differentias, & accidentia diuidi, quā si solum
dixero in species diuidi posse. Boethius, Faber, Melan-
thion, & non pauci alij. putant nomen Polysimon ad-
mittere diuisionem: ut, Canum alius domesticus, alius
marinus,

IOANNIS SETONI

marinus, alius celestis, At Rodolphus (cui ego assenti-
or) negat id posse fieri. Sectionis notæ sunt, hoc, aliud,
partim, cùm geminantur: & apud Græcos, *ἢ*, & *ἢ*:
quæ crebrò apud authores designant diuisionem, sed
non semper.

Bona est diuisio, cùm omnia membra pariter æquant
diuisum: vt, prædictis diuisionibus liquet, & non cum
vna aliqua parte seorsum, sed cū omnibus simul capiti
conuertitur. Intelligimus diuisum in ipsis membris, quæ
opus fuerit: verum amplissimus rixandi campus habet-
ur, quando subiectum, aut accidens in accidentia secat-
ur. Nam in huiusmodi imperfectioribus diuisionibus,
videntur membra esse latiora quàm diuisum: vt, si di-
cam, Homo alius albus, alius niger, alius medio colore.
Si dixeris hic diuisum addendum esse partibus, statim
clamitabunt Sophistæ mutatam esse faciem diuisioni,
cùm homo albus non sit accidens. Hic ergo idem re-
spondendum puto, quod in elegantij Valla: nimirum
posse aliquando aliquid intelligi, quod non licet expo-
nere. Nam in hoc Salustiano. Perijt fame, morte omni-
um pessima, subauditur mortium, quæ vox exprimi nõ
debet. Et ita apud Ciceronem. Putabam te interrogas-
se Pompei, vnũne esset cælum, an innumerabilia. In-
telligimus cæla, quod verbum absurdum videbitur, si
eloquaris. Obtinendum est, ne quid in diuisione super-
sit, nequid desit: vt, de definitione dictum iam est, po-
stremò debet vtræque breuis, & aperta esse. Nam turpe
est (vt ait Quintilianus) id obscurum esse, quod in se
solum vsum adhibetur, ne sint cætera obscura.

Partitio est totius in partes discretio, Cicero propriè
scripsit partitionem vocari, cùm totum quasi in mem-
bra, non in species discerpitur, vt si corpus partiaris in
caput, thoracem, ventrem, manus, pedes: aut Domum
in fundamentum, parietes, & tecta. Sit, inquit Fabius,
Diuisio rerum plurium in singulas: Partitio verò singu-
larum

DIALECTICAE Lib. 2.

larum in partes discretus ordo, & recta quædam collatio prioribus sequentia connectens. Idē Latinè sonant Diuisio & Partitio. At qui hæc non distinguit, artem destruit, vt ait ille. Omnis diuisio finita est, & certa habet membra: Partitio fit nonnunquam manca, & ex incertis, ne dicam infinitis partibus constans, quo fit vt credam speciem in individua non diuidi propriè, sed partiri potius: quanquam rhetores non admodum inter hæc distinguere solent.

Enumeratio, quoties multa quæ vni alicui insunt, recensemus, vt cum dico: Cicero fuit eloquens orator, prudens senator, & gravis philosophus: hæc inter dialecticos rarissimè habet locum. Nunc quoniam tūc Definitio, tum Diuisio ex omnibus pene locis ducuntur, necessum hīc habeo, locorum diuisionem, quæ apud Rodolphum habetur, subijcere, & quid quæq; sunt breuiter, & rudi Minerua aperire.

Locorum tractatio, vt ordo postulat, in alium locum dilatus, quartum librum constituet.

De diuisione.

Postquam quid sit unumquodque cognoscimus, &c. *Exordium sumendum est à definitione, si res proposita obscura tantum sit: sin verò obscura & multiplex, à diuisione.* Carter.

Ad quot utilis est diuidendi ratio.

Ratio diuidendi utilis ad tria: ad $\left\{ \begin{array}{l} \text{Cognoscendum diuisum.} \\ \text{Aptè definiendum.} \\ \text{Differendi copiam.} \end{array} \right.$

Diuisio quid.

Diuisio est communioris, id est, omnis diuisio est generis in species, per differentias diuisiuas.

Diuisio duplex.

Nominis, $\left\{ \begin{array}{l} \text{vt} \\ \text{Rei,} \end{array} \right. \left\{ \begin{array}{l} \text{Hominū, alij sunt viuētes, alij mortui} \\ \text{Animaliū, aliud homo, aliud brutū.} \end{array} \right.$
Regula.

IOANNIS SETONI

Regula.

A diuisione rei argumentum sumitur affirmatiue & negatiue: A diuisione vero nominis non sumitur, quia alterum membrum est terminus diminuens.

Vnum diducitur in multa tribus modis.

{ Diuisione.
Partitione.
Enumerationem.

Quinque diuisionis species.

{ Generis in species.
Generis in differentias.
Subiecti in accidentia.
Accidentis in subiecta.
Accidentis in accidentia.

Regula.

1 Si diuisum intelligatur in suis membris diuidentibus, tum omnis diuisio est generis in species. Sin autem considerantur absque vlla collatione, tum sunt diuisionis species.

2 Quando diuiditur equiuocum equiuocans in equiuoca equiuocata, vt, Canum alius domesticus, alius marinus, alius celestis, est enumeratio tantum.

3 Quando ima species diuiditur in sua individua, partim est partitio, partim diuisio: partitio, quatenus non est aliquis certus numerus individuorum alicuius speciei: diuisio, quatenus species verò prædicatur de suis individuis.

De legibus diuisionis.

Tres leges diuisionis.

{ Vt diuisum cum omnibus membris diuidentibus conuertatur, & non cum vno aliquo.
Nihil debet esse superfluum, aut parum explicatum in definitione.
Vt brevis sit & aperta.

Discrepantiæ inter diuisionem & partitionem.

1 Diuisio est generis in species: partitio est totius in partes.
2 Diuisionis certe sunt species: partitionis sunt infinitæ partes nobis, licet naturæ sunt finitæ.

3 Diuisum

non fin

DIALECTICAR Lib. 2.

3 *Diuisum prædicatur de suis membris diuisentibus: totum integrale non prædicatur de suis partibus, ut virtus de morali virtute, & de intellectu. Corpus, quod est totum integrale non prædicatur de capite, brachio, &c.*

Obiectio.

Totum simile prædicatur de suis partibus: ut, unaquæque pars aquæ est aqua.

Respons.

Nomen totius similis prædicatur de parte: ipsum tamen totum non prædicatur: neque aqua prædicatur, ut genus, de parte aquæ.

Enumeratio est quoties multa vni alicui attribuntur: ut, Hector vir fortis in bello, consilio pollens, et Græcorum principium euersor.

Definitio per loc s generales ducta.

Homo est animal rationale.

Leo quadrupes est rugibilis.

Homo est, qui capite, humeris, pectore, ventre, manibus, pedibusque constat.

Terra est pars mundi infima.

Prudens est vir prudentiâ præditus, (lis.

Sturnus auis est nigra, albis distincta macu-

Tyrannus est, qui vnus rerum potitur, & ius ex arbitrio suo dicit.

Timiditas est impotentia, ceruo, damæ, lepори, paucisque alijs naturalis.

Ceruisia est, potus ex aqua, hordeo, lupulôque factus.

Triangulus est figura habens tres angulos duobus rectis æquales.

Statua est imago sculptoris manu effecta.

Rhetorica

Sermon.

A differentijs.

A proprijs.

A toto.

A partibus.

A cõiungatis

Ab adiacentibus.

Ab actibus.

A subiecto.

A materia.

A forma.

A efficiëte

IOANNIS SEYONI

A fine. Rhetorica est benè dicendi scientia.
Ab effectis. Edificator est, qui domus, templa, ædificia potest erigere.

*A destina-
tis.* Homo est animal, cuius vsui cætera omnia sunt animalia.

A loco. Triarij sūt milites in postrema acie collocati.

A tempore. Amigdalus arbor est, quæ primò omnium floret.

A connexis. Vxor est fœmina viro maritata.

*Ab anteceden-
tibus.* Cædes est mors violenta, iurgium, odium, inuidiam, contumeliam, iniuriam plerumque sequens.

*Ab adiun-
ctis.* Meretrix est, quæ cultui corporis voluptati-
que studet.

*A conse-
quentibus.* Furere est, non cognoscere homines, non leges, non senatum, non ciuitates, & corpus suum cruentare.

*A pronun-
tatis.* Iustitia est virtus, quæ ex sententia Cicero-
nis, vnicuique sua tribuit.

*A compa-
ratis.* Lynx auis est columba minor, pedibus v-
trinque in binos digitos scissis.

*A similitu-
dine.* Paterfamilias est, qui ita præest familiæ, vt præceptor discipulis.

*A contra-
rijs.* Virtus est vitium fugere.

*A priuati-
uis.* Obliuio est scientiæ amissio.

A relatiuis. Pater est qui liberos habet.

*A dissenta-
neis.* Virtus est placidis abstinuisse bonis.

Potest quandoque definitio ex duobus aut pluribus locis duci, sed nomen ex eo habet, qui est manifestior.

DIALECTICAE Lib.2.

Bior. Hæc ex quatuor diuersis locis est petita. Bubo a-
nis est nocturna, à boum mugitu dicta: Vncunguis, car-
niuora, aquilam magnitudine referens. Nonnulli for-
tassis quasdam ex his, descriptiones, libentius quàm
definitiones vocarent, Verum Agricola, quem in his
rebus libentius imitabor, tales appellat definitiones :
non tam fortasse quòd rei essentiam, quàm rem ipsam
conuersim explicant. Apud quem (quantum ad inuen-
tionem attinet) definitio & descriptio vnum eundemq;
locum constituunt, nisi poetarum descriptionem intel-
ligas, cum qua nihil est nobis commercij. Definiendi
munus magni & excellentis viri est, qui non solam vni-
uersalem definiendæ rei naturam, sed & alia plurima,
quæ eam circumstant, percipit. Neque quicquam ali-
ud æquè acrem à rardo, doctum ab indocto distinguit,
atque definiendi peritia : quò magis conuenit, vt cre-
bro definitionibus tenelli animi exerceantur. Superest
modò, vt diuisio etiam per locos ducatur, atque hîc
Rodolphi, viri eruditissimi, exempla adducam, quem
nollem vlllo pacto sua fraudari laude.

Diuisio per Locis.

AC quoniam perfectæ differentiæ origo *Seron.*
ex forma est, inde ordiamur.

Corporum, aliud animatum, aliud expers *A forma.*
animæ.

Arborum, aliæ ex semine sunt, aliæ sponte *A materia.*
nascuntur.

Feritas alia serpentis, alia auis, alia reliqua *A subiecto.*
rum belluarum est.

Animalium, aliud mansuetum, aliud ferum. *Ab adia-*

Hominum, alius studio, alius lucro, alius vo-
luptati operam dat, *centibus.*
Ab actibus.

Anima-

IOANNIS SETONI

*ab efficien-
tibus.*

Animalium, aliud parentis efficacia, aliud putrefactione gignitur.

Ab effectis.

Animalia quædam foetum, quædam ouum,
quædam vermem pariunt.

**A destina-
tie**

Rerum domesticarum, alię ad necessitudinē,
alię ad voluptatem, alię ad vsum pertinent.

A fine.

Opum p̄andarum gratia, alij iustam na-
uant operam, alij fcenerantur, alij vi rapiunt,
alij fraude subducunt.

A loco.

Animalia hæc terrâ, illa vero mari degunt.

A tempore.

Flores aut hyberni sunt, aut verni, aut æstivi, aut autumnales.

A connexis.

Homines, partim serui sunt, partim domini,
partim neutrum.

*A contin-
gentibus.*

Muficorum, quidam literas sciunt, quidam ignorant.

A pronun-
tiatis.

Quidam homines laudati sunt, quidam vituperati, quidam silentio latent.

*A compa-
ratis.*

Populares, quidam infra regem sunt opibus,
quidam pares, quidam superiores sunt.

A. similis n.
dine.

Aliorum vitæ propositum industria formicæ imitatur, aliorum segnities similis est muscis.

Nomen rei, opposita, & distantia, prorsus aliena sunt à diuidendi ratione. Præterea absurdum esset, ut una diuisio ex duobus locis ducatur, quod in definitione non est rarum. Nunc restat, ut exerceant se se pueri multis, tum definitionum, tum diuisionum exemplis. Nulla enim ars citra vsum potest percipi: tantum abest ut exactè definire, & rectè diuidere quis possit, nisi prius eius rei sibi vsum fecerit. Ex his, defini-

in Spand. Hypothesis de Synonymis Cerealis

DIALLECTICA Lib. 2.

tionem & diuisione dico, omnis ferè nascitur disputatio,
& argumenta tanquam ex fonte deriuantur. Atq; hæc
de Categorijs dicta sufficiant.

Definitio ducta per locos generales.

Omnis definitio ducitur ab eo loco, à quo id quod sup- Carter.
plet locum differentie ducitur.

Nulla definitio ducitur à genere, quia nulla constat ex
genere solum.

Dialectica est differendi ars.

Linea est longitudo, latitudine & profunditate carens.

De Hypothesis propositionibus.

Hypothesis propositio est, quæ duas ca-
tegoricas cum nota hypothesis in se
complectitur: vt, Temperantia est virtus, &
intemperantia est vitium.

Diuidi potest (vt simplex) in veram & fal-
sam: deinde in affirmatiuam & negatiuam.

Quinque numerantur hypothe-

affirmatiua
negatiua
quædam
consequens
affirmatiua
negatiua
{
Conditionalis.
Copulatiua.
Disiunctiua.
Causalis.
Temporalis.

Conditionalis est, vbi geminæ Categoriæ
conditionalis nota iunguntur.

Copulatiua, vbi nota copulationis categori-
cas coniungit: atque ita finiendæ sunt reliquæ
species.

Conditionalis vera est, vbi antecedens pro-
bat consequens, aliàs falsa.

Copula-

IOANNIS SEYONT

Copulatiua est vera, cuius vtraq; pars est vera, vt iustitia est virtus, & fraus est scelus.

Falsa, si altera pars sit falsa: vt, Homo est rationalis, & homo est immortalis.

Disiunctiua e regione est vera, si altera pars sit vera: vt, Terra minor est sole, aut mentiuntur philosophi.

Falsa, vbi vtraq; pars sit falsa: vt. Argentum prestat auro, vel literę virtuti sunt præponēde.

Causalis similis est conditionali, Nam vera est tantum, quando pars posterior per priorem probatur: vt, Quia homo est capax rationis, est risibilis. Denique quod ad veritatem spectat, idem de temporali est sentiendum.

Hæ etenim sunt veræ, Dum quis currit, mouetur: Dum sis probus, es amandus.

Non autem hæ, Dum bibis, peccas: Dum scribis, ludis. Quoniam prior pars non probat secundam. Nulla agnoscunt hypotheticę conuersionem, nec oppositionem præter contradictionē, præposita negatione toti propositioni.

Copulatiua vniuersalitatem, disiunctiua particularitatem quandam præ se fert, quo fit, vt inuicem contradicant, vbi partes sunt oppositæ. Bisariam sumi potest, interdum, tum copulationis, tum disiunctionis nota: illa complexim aut sigillatim, hæc disiunctiue aut copulatim.

Omittitur nonnunquam nodus venustatis gratiæ,

DIALLECTICÆ Lib. 2.

gratiâ, qui tamen, licet non exprimatur intelligi debet.

TAndem ad hypotheticam enunciationem ventum est, quam multo compendiosius, quàm alteram absoluemus. Nam de hypotheticis facile indicabit is, qui categoricarum naturam probè nôrit. Nam aliud non est hypothetica enunciatio, quàm duæ consuetæ categoricæ. Diuiditur hæc ut simplex in veram & falsam, iterum in affirmatiuam & negatiuam: quæ omnia non in verbum, sed quatenus sunt hypotheticæ in connexionem, hoc est, in nosam hypotheticam incumbunt. Notas voco omnes coniunctiones (quas dynamicis grammatici dicunt) & aduerbia temporis, loci, similitudinis, comparationis, & similia, ut si, &, nec, vel, aut, quia, dum, tam, quando, & quæ, &c. Pro diuersitate harum, distinguuntur species hypotheticarum: sed ipse breuitatis causa, eas tantùm quæ præcipuè habentur, explicabo. Hæ quinque sunt, conditionalis, copulatiua, disiunctiua, causalis, temporalis. Quanquam duæ vltimæ argumentationum formæ, magis quàm species censendæ sunt. Ad has reduci possunt, quæ reliquæ sunt. In conditionali respicere oportet conditionem. Nam vera non est, nisi prima propositio secundam probet, hoc est, ex necessitate inferat: vt, Si præcepta Dei seruaueris, saluus eris: Si parentes oderis, es improbus. Hæ falsæ sunt. Si non es monachus, non es pius: Si vxor sit formosa, est honesta, licet fortasse patres sint veræ. Et hæc vera est, quamuis falsæ sint partes, Si equus volabit, erit alatus. Copulatiua non est vera, nisi vtræque pars pariter sit vera: vt, Hortensius fuit vir eloquens, & singulari memoria præditus. Falsa, vbi vna pars est falsa. vt, Alexander fuit potentissimus, & sobrius: hanc, quia nullam habet in se conditionem, quidam ab hypotheticis recipiunt. Disiunctiua è

IOANNIS SETONI

contrario vera est, cuius una pars est vera: vt, Fraus est licita, vel mercatores delinquent. Falsa non est, nisi vbi vtraque pars simul falsa fuerit: vt, Scurrarum vita est honesta, vel nemo avaro felicior: Causalis & temporalis, conditionalis naturam imitantur. Falsæ enim sunt nisi prior propositio alteram necessariò probauerit. Prioris exemplum: Dies est, quia sol est in nostro Horizonte. Posterioris exemplum: dum quis vivit, spirat: dum quis cernit, oculos habet. Nec refert vtra pars in his præponatur: vt, Nox est nobis, dum sol est in altero hemisphærio. Sunt hæc omnia de hypotheticis affirmatiuis intelligenda. Non conuertuntur hypotheticæ, nec oppositionem habent, nisi contradictionem, quum toti propositioni præponitur negatio, vel aufertur præposita: vt, Si vis ad vitam ingredi, seruanda sunt mandata. Contradictio est, Non si vis ad vitam ingredi, seruanda sunt mandata. Non dum apud Antipodes est sol, nobis nox est. Contradictio, Dum apud Antipodes est sol, nobis nox est: qui modus faciendi contradictionem generalis est etiam in categoricis: vt, Omnis avarus est miser. Nemo odit seipsum, non nemo odit seipsum: & ita de reliquis. Omittitur interdum nota, venustatis causâ: vt, Liberali ingenio prodest lenitas, prauo nocet. Pauperi defunt multa, avaro omnia. Præsentem præceptore, auscultant discipuli. Optare potes quæ velis, consequi quæ velis non potes. Omnis copulatiua participare videtur vniuersalitatem, & omnis disiunctiua particularitatem. Itaque sunt qui tradunt copulatiuam contradicere disiunctiuæ, vbi partes sunt oppositæ: vt, Scipio Hannibalem vicit, deleuitque Carthaginem. Non vicit Hannibalem Scipio, vel Carthaginem non deleuit: rursus. Nullus poëta doctior est Homero, vel nullus antiquior. Est, aliquis poëta doctior, & antiquior Homero. Est porro attendendum, nodum copulatiuum posse bifariam accipi aliquando,

DIALECTICÆ Lib. 3.

quando, aut complexim, aut sigillatim: vt, Omnis nostra vis in animo & corpora sua est. Si (Et) capiatur complexim, vera & categorica est. Si sigillatim est copulativa falsa, significat enim omnem vim in animo esse, & itidem omnem esse in corpore: virumq; est falsum. Huius generis sunt. Lac & piscis sunt venenum. Duo & tria sunt quinque: Anima & caro vnus est homo: Argumentatio est antecedens, & consequens & alia similia. Disiunctionis etiam nodus nunc disiunctiue, nunc copulativum capitur: vt, Omne animal aut homo est, aut brutum. Si sumatur (aut) disiunctiue, est falsa propositio. Nempe designat omne animal esse hominem tantum, vel omne animal esse brutum. Si nota copulativum accipiat, designat hominem & brutum pariter inter se, omne animal complecti. Multæ sunt huius generis propositiones: quas hic repetere magis esset longum quam necessarium.

De definitione hypotheticæ propositionis dictum est prius.

Carter.

Secundi libri finis.

LIBER TERTIVS.

De Argumentatione.

Summus huius artis scopus, ad quem omnia diriguntur, est argumentatio. Cui explicandæ tertium librum destinavimus. Seton.

Primum ergo quid argumentatio, deinde quotuplex sit, postremo quæ ei affinia sunt, demonstrandum est: qui ordo supra à nobis est servatus.

L 3

Argu-

IOANNIS SETONI

Argumentatio est propositionum ad illati-
uam notam connexio: vt Chremes fuit ebri-
us, ergo futilis.

Tria sunt in argumentatione notanda: An-
tecedens, nota, & consequens.

Antecedens est prior pars argumentationis,
notam præcedens.

Consequens verò posterior, eandem subse-
quens.

Nota denique velut nodus quidam est, ip-
sas res connectens: vt Catilina fuit proditor
patriæ: ergo meritò Roma expulsus.

Hic antecedens, Catilina fuit proditor pa-
triæ: ergo, nota: meritò Roma expulsus, con-
sequens.

Antecedens quandoq; in duas secatur par-
tes. Priorem vocant maiorem, alteram mino-
rem, de quibus suo loco dicemus.

Argumentum est probabile, inuentū ad faci-
endam fidem de re aliqua: alij mediū vocant.

Argumentatio in bonam & malam consu-
mitur.

Bona est cuius antecedens necessariò infer-
t consequens: vt cernit, ergo oculos habet.

Mala est, cuius antecedens, aut non omni-
nò, aut non ex necessitate probat consequens:
vt, Attalus fuit diues, ergò liberalis.

Quoniam in primo libro terminum incomplexum,
hic in secundo propositionem explicuimus, postu-
lat

DIALECTICÆ Lib. 3.

Iam ordo, ut in hoc tertio libello illustretur argumentatio, qua nihil in potestate dialecticæ spatiosius, amplius aut maius. Quæmodum enim ab exiguis fontibus orta flumina augeteunt spatio, & in immensum crescunt: ita & omnis scientia à parvis principiis initiū faciens, latius inde emanat, & progressu ad maiora euagatur, tandemque in amplissimam immensitatem expatitur. Argumentatio est propositionum ad illatiam totam connexio: vel, ut alijs placet. Oratio qua, quis rei, de qua dicit, fidem facere conatur: ut, Nero fuit tyrannus, ergo indignus imperio. Hæc non aliter ex pronuntiatis, quam ex terminis pronuntiatum componitur. Et ut in hoc subiectum, copula, & prædicatum, sic tria quoque notanda sunt in omni argumentatione, antecedens, nota, & consequens. Antecedens est, quicquid notam antecedit. Consequens, quod notam sequitur: Nota, utriusque nodus est. Ut Lucretia seipsam interfecit, ergo fuit homicidij rea. Antecedens est, Lucretia seipsam interfecit: ergo, nota: fuit homicidij rea, consequens. Antecedentis, quandoque duæ sunt partes, maior & minor: de quibus suo loco plura dicemus. Antecedens, ratio, propositumque dicitur. Consequens, intentio, conclusio, illatio, complexio, connexio, sequens, & thema appellatur.

Notæ sunt, ergo, ideo, igitur, proinde, itaque, & si quæ sunt huiusmodi. Totam autem utriusque connexionem, argumentationem, ratiocinium, sequelam, consequutionem, vulgò consequentiam. Cicero conclusionem dicit. Argumentum vocant alij medium, alius minus rectè, antecedens. Consequentiarum hæc bona, illa mala. Bona est, cuius antecedens non potest esse verum, nisi etiam consequens vñ sit verum: ut nallum regnum scelere partum, est diuturnum: ergo nec Philippi Macedonis regnum est diuturnum. Mala est, cuius Antecedens potest esse verum, consequenti

IOANNIS SETONI

existens falso: vt, Pulgus est medicamentum: ergo
non est nutrimentum. Non desinere quæ bonum in ge-
mirant speciem diuiserunt, alteram à materiâ, alteram
à forma nominantes: & rursus, quas materiales
vocant, in aliquot species, quas hic reperere longius
esset, opinor, quàm uile.

ANNOTATIONES P. CARTERI

in tertium Librum Dialecticæ

Ioannis Setoni.

Carter.

*Liber tertius inscribitur de argumentatione, quia argu-
mentari est finis totius Dialecticæ.*

**Discrimen inter Argumentationem
& Argumentum.**

Argumentatio est argumentum in hoc differunt, quod
Argumentatio est argumenti per orationem explicatio.
Nam argumentatio complectitur argumentum, probans eum
conclusionem quam probat.

Argumentatio quid.

Argumentatio est ratio concludendi unam propositionem
per alteram, per aliquam conjunctionem illatam: vt, Tu-
sistia est virtus, ergo est laudabilis.

Argumentum est ratio, quæ rei dubiæ facit fidem. Argu-
mentum dicitur medium, quia tota vñ argumentationis
dependet ex medio.

Fidem facimus dupliciter.

Per notiora naturæ, } Syllogismo.

Per notiora nobis, } Inductione.

Antecedens in Syllogismo tantum, in illius secatur partes,
quæ Maior & Minor dicuntur.

Argumentatio bona bi-

furam dicitur:

{ Ex forma.

{ Ex materia.

Argumentatio bona ex forma dicitur, & non ex materia,
quando

DIALECTICA Lib. 3.

quando sit recta dispositio terminorum, licet propositiones ipsæ sint falsæ.

Argumentatio bona ex materia dicitur, quando propositiones veræ sunt ex quibus fit argumentatio, tamen dispositio illarum mala est.

Argumentationum alie bona, alie male.

Hec Sctoni diuisio, est nominis diuisio, non rei.

Quatuor sunt argumentationis formæ.

Secundum 7

Syllogismus.

Inductio.

Enthymema.

& Exemplum.

Enthymema ad syllogismum, Exemplum ad inductionem referunt: Aristoteles illud rhetoricum syllogismum, hoc rhetoricam inductionem nominat.

Syllogismus est oratio, in qua ex duabus præmissis concessis, necessitate per concessas infertur conclusio: vt,

{ Omnis ars alix artificem,
Pictura est ars: ergo,
Alia artificem.

} Ars.

Tres sunt in omni syllogismo enunciationes: maior & minor propositio nodum præcedentes, ac eundem sequens conclusio.

Tres sunt etiam simplices voces in syllogismis, maior, minor, & media: doctis extrema nominantur.

Maius

IOANNIS SETONI

Maius extremum, est quod in maiori propositione sumitur cum medio.

Minus extremum, quod in minore propositione cum medio sumitur.

Medium verò dicitur, quod in utrâque præmissa capitur.

Materia syllogismorum ipsa sunt Axiomata. Forma est Axiomatôn dispositio.

Modus est pronunciatorum quantitatis & qualitatis ratio.

Figura est certa debitâque dispositio medij.

*Bis duo prima tibi numerat, totidâque secunda :
Ultima que restat, yetinet sex verba, figura.*

Medij dispositio:

Præcedit copulam prima, medium sequiturque :

Est bis præcedit terna, sequiturque secunda.

Præmissa medium maiorque minorque capeffunt :

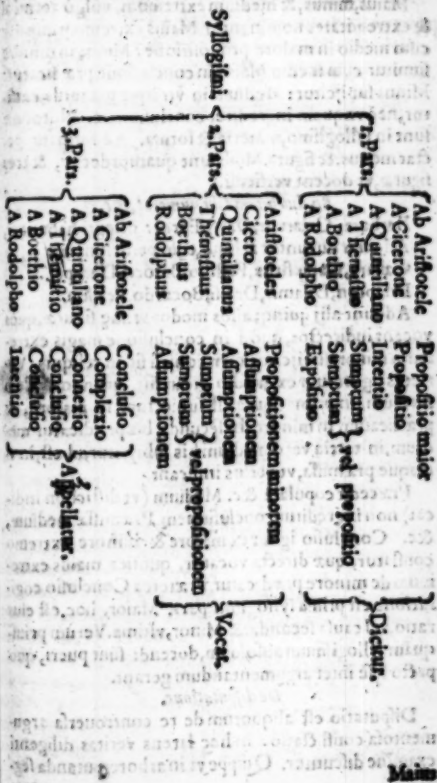
Hoc tamen ut Syllam semper conclusio vitat.

Argumentatio bona quatuor sub se species continet. Syllogismum, inductionem, enthymema & exemplum. Dux priores perfectæ sunt & secundum philosophum, dialecticis propriæ. Dux reliquæ imperfectæ, captiosæ, & poetis familiariores. Syllogismus est oratio, in qua concessis Maiore & minore, necessario per eas sequitur Conclusio: Syllogismus Ratiocinatio dicitur à Cicerone: ab alijs Collectio. Maior & minor propositio, quia præcedunt nodum, præmissæ appellantur. Conclusio ex præmissis inducitur. Quæ partes variè à varijs nominantur, ut hic patet.

Syllo-

DIALECTION Lib.3.

Sue pueri et sua prole 3 pueri
Adoptant a rogati & sed pueros saltem ambo
Cognat T rogata o sed pariterula miferam ambo

IOANNIS SETONI

Maius, minus, & medium extremum, vulgò termini & extremitates nominantur. Maius extremum sumitur cum medio in maiore propositione: Minus in minore sumitur cum medio. Maior in conclusione prædicatur: Minus subiicitur: Medium in vtrâque præmissa capitur, nec vnquam ingreditur conclusionem. Notandæ sunt in syllogismo, materia, & forma. Ad formam spectat modus, & figura. Modi sunt quatuordecim, & tres figuræ, vt docent versiculi.

His duo prima tibi numerat, &c.

Barbara, Celarent, Darij, Ferio: integri habentur,
Ad quos ducuntur reliqui, cum perficiuntur:
Cesare, Camestres, Festino, Baroco, Darapti.
Felapton, Disamis, Datisi, Bocardo, Ferison.

Addunt alij quinq; alios modos primæ figuræ, quos vocant indirectos, quòd in conclusione magis extremum minori subiicitur, cum contrà sit in reliquis. Varietas figurarum ex medio prouenit, quandoq; non medium, in prima figura est subiectum in maiore, & prædicatum in minore. In secunda bis prædicatur medium, in tertia verò medium bis subiicitur, id est, in vtrâque præmissa, vt versus indicant.

Præcedit copulam, &c. Medium (vt distichon indicat) non ingreditur conclusionem. Præmissæ medium, &c. Conclusio igitur ex maiore & minore extremo constituitur, quæ directâ vocatur, quoties maius extremum de minore prædicatur. Præterea Conclusio cogitatione est prima syllogismi pars. Maior, hoc est eius ratio, vel causâ secunda: & Minor, vltima. Verùm priusquam syllogismum absolutum, docendi sunt pueri, quo pacto sese inter argumentandum gerant.

De disputatione.

Disputatio est aliquorum de re controuersa argumentosa conflictatio: in hoc latens veritas diligenti examine discutitur. Quippe vt in arbore putanda seg-
menta

DIALECTICÆ Lib. 3.

menta reijcimus, ita in differtione, concisâ falsâ & ambiguis, ad verâ & indubitata sensim peruenitur. In omni autem disputatione debet esse, qui ratiocinia proponat, & qui ei ad illa respondeat, alter oppugnator, alter propugnator appellatur. Illi inuentio præcipue, huic iudicium semper ob oculos est ponendum. Alter argumentis seu gladio proscindere, ferire, penetrare conetur. Alter dialecticę iudicio, velut clypeo quodâ, ictus dedinabit, vitabitq; petitionis impetum franger, irruenti resistet, seseq; illæsum, & intactum tuebitur, hoc est, veritati, seu sacrę anchorę adhaerebit. Nô licet vni eidemque incepta semel differtione, nunc opponentem, nunc respondentem agere, velut imperiti grammaticastri, qui ob imperitiis alternatim quæstiones agitant. Imo dialecticorum est obnixè inuicem ratiocinandi formam seruare, ne disputantiũ vices vlllo modo cõfundantur.

Disputantis officium.

Disputantis officium est prius meditari quod proponat, scopumq; aliquem in animo præfixum habere, quo (si possit) denso argumentationum agmine aduersariũ impellat. Huc rationes suas omnes dirigat, nec vllam sitat anslam arripere ad alia deflectendi, obstruat viam fugienti, & angulos querentem reuocet, retrahatq; & quasi vallo quodam vndiq; obsistat, ne quoquo pacto fugium inueniat, aut è cassibus elabatur. Faci'è autem aggruabitur antagonista, seseq; è faucibus eripiet, si multa simul, & turbato ordine proponamus, aut si argumentationem absq; forma & vinculis proferamus, irgeat ergo disputator angustè, vt ad totam connexionem, aut ad eius partes respondeat, non perplexè, sed clare, & certa cū asseueratione. Responsũ animo verfer, consonum & idoneum sit, aut secus: deinde quale tale sit, argumento aliquo impugnet. Si sequela denegetur, argumentationis formã allegabimus. Sin proferam, aut eius pars negetur ab aduersario, nouo medio

dio

IOANNIS SEYONI

dio confirmetur, donec tandem veniamus ad aliquid
 quod certum sit, taleque ut negare id aduersarius non
 possit. Si quid elargiatur, ex iplo aliud colligendum est,
 deinde ex iam collecto rursus aliud inferendum, & ex
 illo denique aliud, donec tandem ad primum illud per-
 ueniamus quod reliquarum argumentationum serie
 conati sumus asserere: quod profecto arduum non erit,
 si in utranque partem, hoc est, ad confirmandum, infir-
 mandumque accedamus instructi. Argumenta dabunt
 loci, quæ (ut præmonui) in argumentationis speciem
 sunt colligenda, atque ita decenti ordine obijcienda, quo-
 ad voti compotes simus, vel donec resoluendus sit ad-
 uersarius, & nostro arbitrio quasi è compedibus emit-
 tendus id quod tum plerumque fieri solet, cum seu cap-
 tiuus in laqueos ducitur, vel rationem missam facere, id
 digniore aliquo, qui disputationi præsidet, iubemur.
 Exemplum, ut, si quis neget sapientem esse diuitem:
 probabis hoc pacto: Sapiens nullis caret opibus, ergo
 est diues. Antecedens probabis ad hunc modum. Sapi-
 ens habet opes quas vult, ergo non caret ullis: & ite-
 rum antecedens sic suadebis. Sapiens nullas cupit, er-
 go habet quas vult: antecedens rursus. Sapiens non
 putat opes esse bonas, ergo nullas cupit.

Denique sic adhuc probabis antecedens. Sapiens so-
 lum virtutem in bonis esse iudicat, ergo diuitias non
 putat esse bonas, atque ita deinceps in infinitum, quic-
 quid negatur, novo medio stabilis.

Officium respondentis.

Respondentis est (qui diuersa tuetur, & pro vero pug-
 nat) primum in initio statim ratiocinium quo proponi-
 tur ordine repetere, deinde deliberare, & secum prius in
 animo meditari, diligenterque apud se statuere, quid sit
 respondendum, cauereque ne ad redargutionem ut vo-
 cant, hoc est, palinodiam, nec ad falsum concedendum
 verumque negandum, nec ad negationem, aut ullam ab-
 surditatem

DIALECTICÆ Lib. 3.

furditatem afferendam impellatur. Cauendi in primis ne vlla rerum similitudine decipiatur. Animaduertes sedulo, quibus inuoluitur nexibus ratiocinium, & quibus modis dissolui oportet, quod confirmatum est. Reparet antea tacitè apud se, quod videatur argumentatio spectare, & quasi è longinquo respiciat, num si hoc aut illud asserat, pacatum finem, veluti portum quendam, sit habitura. Res pariter & connexio examinanda est, antequam suam proferat in medium sententiam. Nam nunc materia, nunc consequentiæ artificium fallit.

Non est fas, vt responsoꝝ vlla disputanti obijciat, aut quaestiones proponat, suum agat negotium, id est, obiecta repetat, repellat, soluat. Tantum ad interrogata respondeat, & quantum datur, in singulis satisfaciat oppositori. Repellitur argumentatio negatione, soluitur distinctione: nam eludere absurdo, & obiecta retundere, non tam fortasse dialectici esse, quàm grammatici & rhetoris, quibûsdam videbitur. Duplici verò nomine repetimus quod proponitur, tum ne fortè vobiscum aliqua vicinitate decepti obaudiremus, tum ne ad excogitandam responsionem non satis daretur spatij, quando præceptis & inconsultum responsum raro vacat vixio, vt ait ille.

Repetita ergo, & quasi ruminata aliquoties argumentatione, vel quaestione, non solum tota per se partium connexio, verùm etiã singulae eius partes singulatim ponderandæ nobis veniunt, ad quas, pro earûdem qualitatis diuersitate separatim, peculiari suo partibus addito nomine, conuenit responsum dare. Præterea responsori summa opus est cautione, vbi quis Socratico more secum iniit disputationem: hoc est, vbi nulla proposita argumētatione, varias quaestiones dolo: è agitur, cuius in inductione exemplum dabimus. Aduersarium quoque nos blanda voce demulcentem, laudantemue, quod ei largimur, suspectum habere debemus, nec minus

IOANNIS SATONI

minus ducentem, quàm trahentem vereri. Porro quorum tendit eius conatus, prius imaginemur, quò ciliis scopum illum, ad quem nos velicadactos, velut scopulos vitemus, ac fugiamus, cane peius & angue, vt est in proverbio. Nam caput est videre in altercatione, quid positum est in controuersia, ne in ipso portu impingas. Proximum, vt illorum naturam omnem, de quibus agitur, probe perspectam habeam, ne Antabatarum more, clausis oculis dimices, ne velut Labyrinthum ingressus, quò eas interius, eò exitus sit incertior.

<i>Propositio vera</i>	}	<i>Sunt concedenda.</i>
<i>Questio vera</i>		
<i>Argumentatio bona</i>		

<i>Propositio falsa</i>	}	<i>Sunt neganda.</i>
<i>Questio falsa</i>		
<i>Argumentatio mala</i>		

<i>Propositio multiplex</i>	}	<i>Sunt distinguenda.</i>
<i>Questio multiplex</i>		
<i>Argumentatio dubia</i>		

Decipit enim facillè multiplex, de quo non fuerit prius præmissa distinctio. Nullum nobis negotium successunt, quæ indubitatæ sunt fidei, aut prorsus à vero aliena: at probabilia rectè discernere, hoc opus, hic labor est. Ad hæc, quicquid denegabimus, seu id verum sit, seu falsum, conabimur illud disputator (si possit) ratione confirmare, & suffulcire, id quod citra nouam argumentationem nequit omnino fieri. Secunda igitur illa argumentatio, & quasi ex responsò recens nata, quæ negatum colligitur conficiturque, non minus quàm prior recitanda, & diligenter pensanda venit, atq; ita porro donec ad solutionem tandem ventum sit, quæ sanè nunquam aut peritæ abique distinctione (si doctis

DIALECTICA Lib. 3.

his credamus) inuenietur. Ac quoniam veritatis & eruditionis tantum gratia decertandum est, non sunt falsa nimis pertinaciter defendenda. Satiusest victori herbam porrigere, & infantiam constiteri, quam à falso stare, & sophistarum more de verbis inaniter arguari. Absit procul rixandi desiderium, absit contumelia, facessant conuitia, quæ biliosis ingenium obfuscant, mentis aciem perstringunt, omne rationis penè lumen extinguunt. Mitte Scotistis omnem inanem loquacitatem, nullum est enim certius illiterati argumentum, quam garrulitas muliebris: doctos decet modestia, & morum candor ingenuus. Nec respondentem licet, recitato ratio-
cinio statim ad ipsam solutionem (tanquam responden-
di munere grauaretur, aut laqueos timeret) festinare. Longè enim est aliud verè respondere, aliud rectè & appositè, quare aut omnia pariter concedere, aut ante-
cedens, aut sequelam, aut denique negare, vel distin-
guere oportet. Nam consequens inficiari nemo solet, nec debet. Hanc rem multò exercitamentis facilius, quam regulis percipies. Nam si quis sic disputationem nobiscum institueret. Omnis mercator est improbus, ergo est puniendus. Non hic sequela, sed propositum est negandum. Si hoc patio probet. Omnis mercator vitur fraude, ergo Omnis mercator est improbus: hic, etiam antecedens negabis. Quod si sic probet. Omnis mercator pluri reuendet, quàm emit merces: Igitur vitur fraude: iam neganda est consecutio. Si alligabit enthymema, dicimus eius formam non semper esse efficacem ad probandum institutum.

Nunc ordine syllogismos colligamus.

Prima figura.

Bar. Omne vitium est castigandum, la. Omne mendacium est vitium, ergo ra. Omne mendacium est castigandum,	}	vitium. celarent.
---	---	----------------------

Sobrietas

IOANNIS SEYORI

*Ce. Nullus magistratus reddit honestum,
la. Omnis pratura est magistratus: ergo,
rent. Nulla pratura reddit honestum.* } *Magistratus.*

*Da. Quisque affectus est reprimendus,
vi. Ira est affectus: ergo,
i. Ira est reprimenda,* } *Affectus.*

*Fe. Nulli lascivi sunt legendi,
vi. Quidam poëtae sunt lascivi: ergo,
o. Quidam poëtae non sunt legendi.* } *Lascivi.*

Hi quatuor soli perfecti sunt, reliqui omnes imperfecti.

Prima figura est perfectiorum tantum. Perfectus est syllogismus, cuius partes, quasi naturæ ductum sequentes, non possunt in meliorem formam reduci, reliqui modi sunt imperfectiorum. Itaque transmutatione & conuersione egent, priusquam ad perfectiorum ordinem reducantur: quam rem mox planiorem faciam. Subiungam hic etiam quinque illos, qui vulgò adduntur, primæ figuræ modos. Etsi enim conclusionem, ut vocant, indirectam, hoc est, conuersam inferunt, necessarium tamen sequitur adsumpta. Nam si ad eandem præmissas in Barbara sequitur hæc conclusio. Omnis sobrietas est amplectenda, necessario per conuersionem attenuatam sequitur. Aliquod amplectendum est sobrietas: & ita in cæteris modis.

*Ba. Omnis temperantia est amplectenda,
ra. Omnis sobrietas est temperantia: ergo,
lptō. Aliquod amplectendum est sobrietas.* } *Temperantia.*

*Ce. Nullum vitium est decens,
lan. Omnis audacia est vitium: ergo,
tes. Nullum decens est audacia,* } *Vitium.*

*Da. Quoduis crudele est odiosum,
bi. Aliquod bellum est crudele: ergo,
ti. Aliquod odiosum est bellum.* } *Crudele.*

Fapesmo

DIALECTICA LIB. 3.

Fa. Omnis amarus est miser,
pef. Nullus probus est amarus: ergo,
mo. Aliquis miser non est probus.

Fri- Quidam modestia est laudabilis,
ces- Nullum concutium est modestia: ergo, } Modestia.
morū. Aliquod laudabile non est concutium.

Fapellmo, & Fricellmorum dicuntur omnibus figuris ex æquo congruere, & communes effe, si medium ad debitam figurarum naturam rectè temperetur.

Secunda figura.

Co. Nemo liberalis cupit aliena,
 fa. Omnis avarus cupit aliena: erga, } cupiens aliena.
 re. Nullus avarus est liberalis,

Ca. Omnis prudens est temperans,
me- Nullus voluptuarius est temperans: ergo, } Temperans.
fres. Nullus voluptuarius est prudens. }

*Fe-Nullum scelus est excusabile,
fi- Aliqua culpa est excusabilis: ergo, Excusabilis.
no, Aliqua culpa non est scelus.*

Na Omnis fraus est prohibita,
ro- Quadam mercatura non est prohibita: ergo,
co. Quadam mercatura non est fraus. } Pro-
bibitum.

Tertia figura.

Da-Omnis periurium est flagitium,
rap-Omnis periurium est mendacium: ergo,
ti. Aliquod mendacium est flagitium. } Periurium.

Fe. Nulla dialectica est venalis,
 lap. Omnis dialectica est scientia: ergo,
 ion. Aliqua scientia non est venalis.

} Dialectica.

M-2

Dismiss

Massa afizmativna
podle posetitelstva

IOANNIS SEYONÆ

Disamis reducitur ad Darij per simplicem conversionem maioris & conclusionis, & præmissarum mutationem : ut,

Di- Castigatio est necessaria,
 fa- Omnis castigatio est pœna : ergo, } Castigatio.
 mi- Pœna est necessaria.

Da- Omnis studiosus est adiuuandus,
 si- Quidam studiosus est pauper : ergo, } Studiosus.
 fi- Quidam pauper est adiuuandus.

Bo- Aliqua podagra non est medicabilis,
 ea- Omnis podagra est morbus : ergo, } Podagra.
 do- Aliquit morbus non est medicabilis.

Fe- Nulla seueritas placet puero,
 ri- Aliqua seueritas est perutilis : ergo, } Seueritas.
 son- Aliquod perutile non placet puero.

Cartæ.

Quatuor sunt species bonæ
 argumentationis :

Syllogismus.
 Enthymema.
 Inductio.
 Exemplum.

Regula.

Syllogismus et inductio ad dialecticos præcipue pertinent.
 Syllogismus est oratio composita, in qua maiore & minore concessis, necessariò per concessas insertur conclusio.

Regula.

Conclusio diuersum quiddam est à præmissis, quatenus ad formam syllogismorum, non quatenus ad materiam.

De syllogismo.

Diuisio syllogismi.

Duplex est syllo- } Categoricalus. } Communis.
 gismus. } Hypotheticus. } Singularis.

Syllogismus categoricalus est, cuius præmissæ & conclusio categorice propositiones sunt.

Hypotheticus syllogismus est, cuius præmissæ vel conclusio hypothetica est.

Categoricalus

DIALECTICA Lib. 3.33000.00000

Categoricus Syllogismus.

Directa con- { *Est syllogismus concludens maiorem extre-*
cludens { *mitatem de minore.*

Indirecte, { Est syllogismus concludens minorem extre-
mitatem de maiore.

Subdiuisio categor. Syllog.

Catego. Syllogismus: { Perfectus, qui nullum alterius indiget: ut,
Conclusio demonstretur esse necessaria.
Imperfectus, qui indiget, vel ostensura re-
ductione, vel reductione per impossibile,
ut conclusio sit perfecta.

Quatuor modi prima figura tantum perfecti, reliqui omnes imperfecti.

Syllogismorum divisio,

Syllogis. { Demonstrativi.
Dialectici.
Sophistici.
Obtratiocinationes.

*Demonstrativus syllogismus constat ex necessarijs principi-
bus, & immediatis alicujus artis.*

Dialecticus ex probabilibus constat.

Sophisticus ex apparentibus veris.

Obratiocinatio dicitur, quando ipsa argumentatio peccat in proprijs principijs, male quidem intellectis, vel diminutis sumptis.

Divisio sophistici fyllog.

Sophisticus fyllog. triplex.

Materiá tantum, } Peccans,
Formá tantum, }
Formá, & materiá, }

Sophisticus syllogismus peccans materia tantum dicen-
dus est syllogismus: omnis enim argumentatio denominatur
ex conclusione.

IOANNIS SATONI

Tres sunt in omni syllogismo simplices dictiones : cetera supplementa dicuntur.

Materia syllogismorum sunt ipsa propositiones ex quibus fit syllogismus.

Forma syllogismorum est propositionum dispositio.

Modus, est certa declaratio quantitatis & qualitatis propositionum.

Figura, est quae docet quomodo medium disponitur in utroque syllogismo.

Dispositio medij.

Sub, pra, prima : bis pra, secunde : tertia, bis sub.

Expositio versiculi.

In prima figura medium est subiectum in maiore, & praedicatum in minore. In secunda figura est praedicatum tam in maiore quam in minore.

In tertia figura medium est subiectum, & in maiore & in minore.

Regulae Titelmanni de ratione inueniendi medium.

1 Concludere volentibus uniuersalem affirmatiuam, sumendum est consequens subiecti, & antecedens praedicati.

2 Ad concludendum particularem affirmatiuam, antecedens ad utrumque extremorum sumendum est.

3 Ad concludendum uniuersalem negatiuam, sumendum est consequens subiecti, & extraneum ad praedicatum: vel consequens praedicati, & extraneum subiecti.

4 Ad concludendum particularem negatiuam, sumendum est antecedens subiecti & extraneum praedicati.

Expositio earundem.

Medium in Barbara est superius subiecto conclusionis in toto : & inferius praedicato in toto.

Medium in Celarent, est superius subiecto in toto, & repugnans praedicato in toto.

Medium in Darii, est inferius praedicato in toto, & superius

DIALECTICA Lib. 3.

perius subiecto in toto, & aliquando ex parte.

Medium in Ferio, est superius subiecto ex parte: & repugnans predicato in toto.

De ratione inueniendi medium in 2. figura.

Medium in Cesare, est superius subiecto conclusionis in toto: & repugnans predicato in toto.

Medium in Camestres, est superius predicato conclusionis in toto, & eodem modo subiecto repugnans.

Medium in Festino est superius subiecto ex parte, & repugnans predicato in toto.

Medium in Baroco, est superius predicato in toto, & repugnans subiecto ex parte.

De ratione inueniendi medium in 3. figura.

Medium in Darapti, est inferius tam subiecto quam predicato in toto.

Medium in Felapton, est repugnans predicato conclusionis: in toto subiecto inferius.

Medium in Disamis est inferius subiecto conclusionis in toto: & inferius predicato ex parte.

Medium in Datisi, est inferius predicato conclusionis in toto, & subiecto ex parte.

Medium in Bocardo, est repugnans predicato conclusionis ex parte, & inferius subiecto in toto.

Medium in Ferison, est repugnans predicato conclusionis in toto, & inferius subiecto ex parte.

IN his vocabulis, quæ vocamus modos, fig- Seton.
nificatiuæ sunt literæ quædam.

A Vniuersalem affirmatiuam,	}	Designat.
E Vniuersalem negatiuam,		
I Particularem affirmatiuam,		
O Particularem negatiuam,		

Reductio syllogismorum est quum secundæ & tertiæ figuræ syllogismi ad primæ figuræ ordinem disponuntur, eadem remanente materia

IOANNIS SITOY

materia. Imperfecti autem ad eos perfectos reducuntur, qui ab eisdem literis incipiunt.

In reductione est advertendum quod B, C, D, F, in imperfectorum principiis, eos modos ad illos quatuor perfectos debere reduci denotant, qui ab iisdem characteribus initium sumunt: ut, Baroco ad Barbara, Cesare ad Celarent, & ita de alijs adhæ.

M. Mutationem præmissarum,

P. Attenuatam conversionem,

S. Simplicem conversionem,

C. si alibi quàm in primo loco ponitur, per impossibile le conversionem denotat.

} Repræsentat.

Reductio imperfectorum.

1 Tres primi imperfecti in prima figura per conversionem conclusionis reducuntur. Quartus præter conversionem, etiam mutatione præmissarum eget. Quintus convertas præmissas transponit.

2 In secunda figura primus & tertius modus, per conversionem maioris, secundus mutata & conversa minore: & quartus solum per impossibile reducitur.

3 In tertia figura, primus, secundus, quartus, & sextus modus, per conversionem minoris. Tertius transponit præmissas, maiore & conclusione converfis: denique quintus solum per obliquum syllogismi ductum perficitur. Potest quisque modus per obliquum ductum probari: at Baroco & Bocardo nullam aliam reductionem agnoscunt. Reductio per impossibile est, cum ex contradicentia conclusionis cum alterutra præmissarum colligitur alterius præmissæ contradicentia: ut, Omnis fraus est prohibita, quædam mercatura non est prohibita: ergo, quædam mercatura non est fraus: sed reducatur: Omnis fraus est prohibita, Omnis mercatura est fraus: ergo, omnis mercatura est prohibita. Sic etiam Bocardo. Quædam podagra non est sanabilis, omnis podagra

DIALECTICAE Lib. 3.

podagra est morbus: ergo quidam morbus non est sanabilis: Ita reducitur ad Barbara.

Omnis morbus est sanabilis, omnis podagra est morbus: ergo, omnis podagra est sanabilis. Seruat maiore Baroco. Bocardo minorem: ille à maiore, hic à conclusione incipit in reductione. De his satis.

Hunc tam concinnum syllogismorum ordinem, qui maxime in quatuor perfectis conspicitur, nos docuit ipsa natura: nobiscum enim simul nascuntur scientiarum principia.

Vtilissimum est, quando syllogismum colligis, figuras & modos semper in mentem reuocare. Si vniuersale sit quod probatum iri cupis, vniuersali modo ad hoc inferendum conuenienti est vtendum, sin particulare, vtendum aliquo modo particulari. Nihil enim firmiter statuitur, nisi quod in conclusione per præmissas infertur. Quicquid autem negatur inter rationcinandum, in noui syllogismi conclusione semper ponendum est, donec voti compotes fuerimus. Categorici & simplices syllogismi in dialectica sunt vfitatores.

Porro, vt inuentio ex locis propriè petitur: ita iudicium altera dialecticæ pars, præcipuè ex syllogismi cognitione pendet, eoque plura nobis hic de eo sunt dicenda.

Modi alij sunt vniuersales, alij particulares: & rursum alij affirmatiui, alij negatiui, quas nomenclaturas à conclusione habent. Tu enim vniuersales vel particulares dicuntur, cum conclusio sit vniuersalis vel particularis: & ita de affirmatiuis & negatiuis est dicendum

IOANNIS SETONI

dom. Si vniuersale sit quod statuere vis (thematis enim quantitas in primis est spectanda) Barbara aut alio vniuersali modo est utendum. Sin particulare, tum Darij, Ferio, aut alij particulares modi conueniunt. Nam ponendum est semper in conclusione, quod cupimus persuasum iri, ex cogitandæ quæ sunt (inuento semel medio) præmissæ, vnde illud commodissimè sequi potest : quæ si fortè negentur, & ipse statim in conclusione alterius syllogismi ponitur, & per alias nouas præmissas probentur. Insuper dirimitur syllogismus in categoricum & hypotheticum. Categoricalis est cum & præmissæ & conclusio sunt categoricæ enunciationes : Hypotheticus, quando harū aliqua sit hypothetica. Categoricalis, in cōmunem & singularē. Cōmunis in simplicem & compositum, quæ nomina ab extremis induuntur.

Communis dicitur, cuius extrema sunt communia, de singulari suo loco dicemus. Simplex est, cuius extrema sunt simplicia vocabula, quales sunt ferè syllogismi, quos hactenus collegimus. Compositus itidem est, cum extrema sunt composita. Minus apti sunt ad disputandum, quorum media & extrema sunt multum composita, & idcirco à philosopho reiiciuntur.

Literæ significatiuæ in modis.

Carter.

A. E, I, O, quantitatem. & qualitatem propositionum designant.

B, D, C, F, omnes modos imperfectos reduci ad modos perfectos ab eisdem literis incipientes.

M. Mutationem præmissarum significat.

P. Per accidens conuersionem.

S. Simplicem conuersionem denotat.

C. In primo loco non positum, reductionem per impossibile significat.

De syllogismorum reductione.

Reductio syllogismorum est, cum modi secunda & tertia figura,

DIALECTICAE Lib. 3.

figura, & etiam modi indirectè concludentes: reducuntur ad modos primæ figuræ.

Diuisio reductionis syllog.

Reductio syllogismor. duplex.

§ *Ostensua, siue demonstratiua.*

§ *Per impossibile.*

Ostensua siue demonstratiua reductio dicitur, quando modi imperfecti reducuntur ad modos perfectos per conuersionem terminorum, aut præmissarum mutationem, aut utriusque ab eisdem literis incipientes.

Per impossibile reductio, cum ex contradicentia conclusionis cum altera præmissarum, colligitur alterius præmissæ contradicentia, vel contrarium in Darapti & Felapton: in reliquis omnibus modis directè concludentibus contradicentia.

Regulæ reductionis per impossibile.

Obtineat, trahit ad primos obliqua secundos,

Ad duo verba trahunt ternas, Certare tonanti.

Expositio carminum.

In vocabulo Obtineat, quatuor sunt vocales, quæ designant modos secundæ figuræ debere reduci ad modos primæ figuræ, quorum conclusiones eandem habent quantitatem & qualitatem cum ipsis vocabulis, ut Cesare ad Ferio, quia O significat particularem negatiuam, cuiusmodi conclusio est in Ferio.

Certare tonanti. In his vocibus sex vocales continentur, quæ designant modos tertiæ figuræ debere reduci ad modos primæ figuræ, quorum conclusiones sunt eiusdem quantitatis & qualitatis cum ipsis vocalibus.

Seruat maiorem, variatque secunda minorem.

Tertia maiorem variat, seruâtque minorem.

Expositio carminum.

In reductione modorum secundæ figuræ, incipiendum est à maiore propositione seruata, & pro minore accipienda est contradictio

IOANNIS SITONI

contradictio conclusionis, & concludendum est contradicentiam minoris: ut,

Fe- Nemo liberalis cupit aliena.

ri- Aliquis avarus est liberalis: ergo, } Liberalis.

o. Aliquis avarus non cupit aliena,

In reductione modorum tertia figura exordium est à contradicentia conclusionis pro maiore propositione, servata minore propositione: concludendum contrarium maioris in Darapti & Felapton, in reliquis modis contradicentiam: ut,

Ce- Nullum mendacium est flagitium,

la- Omne peritium est mendacium: ergo, } Mendacient.

Nullum peritium est flagitium.

De reductione modorum indirecte concludentium.

Nesciebatis.

In omnibus indirecte concludentibus modis incipiendum est à contradicentia conclusionis, præterquam in Celantes, nam ibi à minore, servando maiorem, & concludendo contradicentiam, vel contrarium minoris.

De ostensiva reductione omnium modorum.

Baralipien reducitur ad Barbara per attenuatam conversionem conclusionis: ut,

Bar- Omnis temperantia est amplectenda,

ba- Omnis sobrietas est temperantia: ergo, } Temperantia.

ra. Omnis sobrietas est amplectenda.

Celantes reducitur ad Celarent per simplicem conversionem conclusionis: ut,

Ce- Nullum vitium est decens,

la- Omnis audacia est vitium: ergo, } Vitium.

rent. Nulla audacia est decens.

Dabitur reducitur ad Darii per simplicem conversionem conclusionis: ut,

Da- Quodvis crudele est odiosum,

ri- Aliquod bellum est crudele: ergo, } Crudele.

j. Aliquod bellum est odiosum.

Fapismo

DIALLECTICAE Lib. 3.

Peptemo reducitur ad *Ferio* per attenuatam conuersionem maioris & per simplicem conuersionem minoris, & per transpositionem premissarum: ut,

Fe- Nullus avarus est probus,
ri- Aliquis miser est avarus: ergo, } **Auarus.**
o. Aliquis miser non est probus

Fricismo reducitur ad *Ferio* per simplicem conuersionem utriusque premissae, & eandem mutationem.

Fe- Nulla modestia est conuiuium,
ri- Quoddam laudabile est modestia: ergo, } **Modestia.**
o. Quoddam laudabile non est conuiuium.

De ostensiva reductione secundae figurae.

Cesare reducitur ad *Celarent* per simplicem conuersionem maioris: ut,

Ce- Nemo cupiens aliena est liberalis,
la- Omnis avarus est cupiens aliena: ergo, } **Cupient.**
rent. Nullus avarus est liberalis.

Camistres reducitur ad *Celarent* per simplicem conuersionem minoris & conclusionis, & utriusque premissae transpositionem: ut,

Ce- Nullus temperans est voluptuarius,
la- Omnis prudens est temperans: ergo, } **Temperans.**
rent. Nullus voluptuosus est prudens.

Festimo reducitur ad *Ferio* per simplicem conuersionem maioris: ut,

Fe- Nullum excusabile est scelus,
ri- Aliqua culpa est excusabilis: ergo, } **Excusabile.**
o. Aliqua culpa non est scelus.

Baroco reducitur ad *barbara*, non ostensiuè, sed per impossibile, quod indicat. C. non collocatum in maiore propositione: ut,

Bar- Omnis fraus est prohibita,
ba- Omnis mercatura est fraus: ergo, } **Fraus.**
ra. Omnis mercatura est prohibita.

De

IOANNIS SETONI

De ostensiva reductione tertiæ fig.

Darapti reducitur ad *Darj* per attenuatam conversionem minoris: ut,

Da-Omne periurium est flagitium,
ri- Aliquod mendacium est periurium: ergo, } Per-
j. Aliquod mendacium est flagitium. } iuri-
sum.

Felapton reducitur ad *Ferio* per attenuatam conversionem minoris: ut,

Fe-Nulla dialectica est venalis,
ri- Omnis dialectica est scientia: ergo, } Dialectica.
o. Aliqua scientia non est venalis.

Disamis reducitur ad *Darj* per simplicem conversionem maioris & conclusionis, & præmissarum mutationem: ut,

Da-Omnis castigatio est poena,
ri- Aliquod necessarium est castigatio: ergo, } Ca-
j. Aliquod necessarium est poena. } stiga-
tio.

Datisi reducitur ad *Darj* per simplicem conversionem minoris: ut,

Da-Omnis studiosus est adiuuandus,
ri- Quidam studiosus est Pauper: ergo, } Studiosus.
j. Quidam pauper est adiuuandus.

Bocardo reducitur ad *Barbara* non ostensive: sed per impossibile: ut,

Bar-Omnis morbus est medicabilis,
ba- Omnis podagra est morbus: ergo, } Morbus.
ra. Omnis podagra est medicabilis.

Ferison reducitur ad *Ferio* per simplicem conversionem minoris: ut,

Fe-Nulla severitas placet puero,
ri- Aliquod perutile est severitas: ergo, } Severitas.
o. Aliquod perutile non placet puero.

De Syllogismo Regula.

Seton.

I **M**Aiori inest maxima vis syllogismi,
quæ penè semper conclusionem in-
tra

DIALECTICAR Lib.3.

tra se complectitur.

- 2 In maiori ergo causa conclusionis ponenda est, præsertim in prima figura.

Tum videndum ne subiectum minoris sit extra causam, atque ita necesse est conclusionem sequi.

- 3 In maiori collocanda sunt plerunque nome, lex, communis sententia, locus communis, apophthegma.

- 4 Thesis etiam maiori, } Conuenit.
Hypothesis verò conclusioni.

- 5 Maior non potest esse particularis in prima aut secunda figura, si sit directo.

- 6 Maior minus virium habet quàm minor in tertia figura.

- 7 Minoris subiectum in prima figura sub subiecto maioris continetur.

- 8 Minor non potest esse negatiua in quatuor perfectis.

- 9 Minor in tertia figura semper est affirmatiua.

- 10 Minor ad inferendam intentionem minus habet virium quàm maior.

- 11 Ex præmissis veris rectèque constitutis inferitur intentio ex necessitate vera.

- 12 Præmissæ probant, non probantur.

- 13 Conclusio probatur, nihil probat.

- 14 Conclusioni igitur minus quàm præmissis creditur.

- 15 Conclusio rarius ex cōuertibilibus constat.

16 Conclu-

IOANNIS SETONI

- 16 Conclusio deteriorem sequitur partem.
- 17 Conclusio enim negatur, quoties altera præmissarum est negatiua.
- 18 Conclusio etiam particularis est, vbi altera præmissarum est particularis.
- 19 Conclusio nec vniuersalis, nec particularis vnquam affirmatur, nisi vbi vtraque præmissa sit talis.
- 20 Conclusio affirmatiua ad confirmandum, negatiua ad infirmandum est apta.
- 21 Conclusionem falsa, necesse est alterutram propositionem esse falsam.
- 22 Conclusio minus continet, quàm altera præmissarum.
- 23 Concedenda est conclusio in omni bono syllogismo.
- 24 Nulla est conclusio affirmatiua in secunda figura.
- 25 Nulla est conclusio vniuersalis in tertia figura.
- 26 In prima figura, ex causis effectus: in secunda, ex effectibus causæ colliguntur.
- 27 Maius extremum nunc iungitur, nunc disiungitur à medio.
- 28 Maius minori nunc superius: nunc inferius, nunquam aut raro æquale.
- 29 Maius & minus extremum nunquam ante conclusionem iunguntur.
- 30 Medium est extremorum quasi mensura.
- 31 Medium

DIALECTICÆ Lib.3.

- 31 Medium in affirmatiuis, vtrique extremo congruit.
- 32 Innegatiuis alteri iungitur, & remouetur ab altero.
- 33 Medium igitur in affirmatiuis primæ figuræ debet esse vox inter maius & minus extremum media: in negatiuis minore superior.
- 34 Medium in secunda figura debet esse vox superior eo, cui affirmatiuè iungitur.
- 35 Medium vbique in tertia inferius est minore, & maiore etiam quoties ab ea non disiungitur.
- 36 Medium non fit ex voce dissentanea vtrique extremo.
- 37 Medium sæpissimè superius est subiecto conclusionis.
- 38 Medium pressius non impedit consequutionem.
- 39 Medium ex locis omnibus petitur.
- 40 Medium est causa, quod prædicatum conclusionis subiecto insit, vel non insit.
- 41 Ex medio pendet cuiusque argumentationis vis & energia.
- 42 Syllogismus affirmatiuus ad probandum, negatiuus ad infirmandum est aptior.
- 43 Bonus est syllogismus, ex cuius intentionis contradicentia, cum altera præmissarum intertetur alterius contradicentia.

N

44 Omnis

IOANNIS SEYONI

- 44 Omnis syllogismus rectè dispositus, firma est argumentatio.
- 45 Malus est syllogismus vbi fuerint quatuor aut plures termini.
- 46 Malus itidem, si plus sit sub subiecto minoris in prima figura: vt dictum est, quàm sub subiecto maioris continebatur.
- 47 Denique malus est, vbi vox vlla homonymè capitur.
- 48 Amphibologia vbique, sed in syllogismis maximè vitanda est.
- 49 Nullus est syllogismus ex solis negatiuis.
- 50 Nullus est omnino ex solis particularibus.
- 51 Si tantùm in materia peccetur, non impedit syllogismi consecutionem.
- 52 Vbi medij aut extremorum dispositio non seruetur, vocatur paralogismus, siue obratio, cuius sequelam inficiari licet.

Predictarum regularum expositio.

- M**Aior magis pollet, nam in se continet conclusi-
onem. vt, Omnis virtus est laudabilis: Omnis ius-
titia est virtus: ergo, omnis iustitia est laudabilis.
- 2 Conclusio sub maiore intelligitur. Itaq; maior causa est conclusionis, vt docet 2. regula.
  - 3 Aptè conuenit lex Maiori: vt, Potest quisque vim vi repellere, Milo occidit Clodium, vim vi pellendo, ergo iure fecit.
  - 4 Thesis generalis & infinita est sententia: Hypothesis, finita, atq; aptior conclusioni, quòd syllogismus à communi ad angustias descendit.
  - 5 Maior vniuersalis est in prima & secunda figura, vt ex modis liquet.

6 Maior

DIALECTICÆ Lib. 3.

- 6 Maior minus pollet in tertia figura, quantum ad quantitatem, quia particularis est, sed non ad inferendam conclusionem.
- 7 Subiectum minoris in prima figura, inferius est, ad subiectum maioris; vt, Iustitia ad virtutem, in superiori exemplo.
- 8 Minor affirmatur in quatuor perfectis, est enim aut A, aut I.
- 9 Minor nunquam negatur in tertia figura, quæ regula multos soluit paralogismos.
- 10 Quamuis aliquando minor iuxta quantitatem æquat vel superat maiorem, minus tamen propriè probat conclusionem.
- 11 Ad veras præmissas non potest sequi falsa cōclusio.
- 12 Præmissæ probant conclusionem, non probantur, quatenus sunt præmissæ.
- 13 Conclusio contrā nihil infert, sed infertur.
- 14 Conclusioni propter præmissas creditur, minus igitur, quam præmissæ ipsæ, meretur fidem.
- 15 Cōclusio ex extremis cōstat, quæ raro æquantur.
- 16.17 Sequitur conclusio deterio rem partem, hoc est, potius negationem quàm affirmationem, & particularitatem quàm vniuersalitatem.
- 18.19 Nunquam vniuersalis est, nec affirmatiua, nisi utraque præmissa sit talis.
- 20 Conclusio affirmatiua ad confirmandum, hoc est, ad asserendum aliquid: Negatiua ad infirmandum, hoc est, negatiuè concludendum, est aptior.
- 21 Conclusione falsa, falsa est altera præmissarum, quia syllogismus est quasi descensus, quod dictum est.
- 22 Minus continet conclusio quam præmissæ, quia syllogismus est quasi descensus, quod dictum est.
- 23 Concedenda est conclusio, quia syllogismus est argumentatio perfecta, necessariò inferens consequens. Pro, 24 25 consule modòs. Omne leue ascendit, omnis ignis est leuis, ergo omnis ignis ascendit.

IOANNIS SETONI

- 26 Ascendere effectus est leuitatis. Nullū graue ascendit, omnis ignis ascēdit, ergo nullus ignis est grauis.
- 27 Maius extremum nunc iungitur medio, hoc est, affirmatiuē nectitur, nunc disiungitur à medio, hoc est, negatiuē separatur.
- 28 Extrema raro sunt conuertibilia.
- 29 Nunquam inuicem occurrunt, nisi in consequente.
- 30 Per medium deprehenditur extremorum cognitio.
- 31 Nam in affirmatiuis vtrique extremo conuenit, & affirmatiuē iungitur.
In negatiuis semper disiungitur ab altero.
- 32 Medium igitur in affirmatiuis primæ figuræ debet esse nomen inter extrema medium.
- 33 In negatiuis minore superius, si syllogismus in eadem prædicamentali linea fiat: vt, Homo, animal, substantia. Non potest homo, nec substantia medium esse, si verus sit syllogismus.
- 34 Medium in secunda figura (vbi nullus est modus affirmatiuis) vnitantum extremo iungitur, & superior est ep: vt si ex his vocibus fieret syllogismus, Vitium, iustitia, virtus: nec iustitia, nec vitium, sed virtus fieret medium.
- 35 Contrà, si in tertia ex iisdem fieret syllogismus non virtus, sed iustitia medium esset.
- 36 Medium nunquam disiungitur vtrique extremo.
- 37 Medium sæpe est superius minore.
- 38 Medium sæpius impedit conclusionem, quum largè, quàm cum strictè sumitur.
- 43 Bonus est syllogismus, ex cuius contradicentia conclusionis cum maiore sumitur minoris contradicentia, vel quando maioris contradicentia colligitur ex contradicentia conclusionis cum minore.
- 46 Malus est syllogismus, quando minus extremum sit maiori superius.
- 47 Æquiuocatio & Amphibolia reijciuntur à dialectica.
- 48 Sequi-

DIALECTICÆ Lib.3.

48 Sequitur consequentia, etiam si materia falsa sit: vt,
51 Omnis lapis crescit, ferrū est lapis, ergo ferrū crescit
52 Contrā si forma syllogismi non seruetur, paralogis-
mus fit, etiam si in materia nihil peccetur: vt, Rex est
homo, Omnis rex induit diadema: ergo, Omnis ho-
mo induit diadema. Nihil est præterea in his regu-
lis, quod magnopere expositione egeat. Quædam
quæ per se satis manifesta sunt, prudens prætereo.

De regulis syllogismorum.

1 Maxima vis est in maiore, quia continet in seipsam Carter.
conclusionem.

2 Extra causam, id est, vt subiectum minoris in prima
figura contineatur, sub subiecto maioris.

3 In maiore collocanda sunt Gnome, &c. quia syllogis-
mus semper descendit ab vniuersalibus ad minus vniuersalia.
Gnome, est generalis sententia.

Lex est legis sententia: vt, licet vim vi pellere.

Locus communis loca topica sunt: vt, Quod efficit tale id
magis est tale.

Aphorisma est sententia brevis & acuta.

4 Thesis, est sententia generalis & infinita.

Hypothesis, particularis & finita.

Regula.

5 Thesis conuenit maiori, hypothesis conclusioni: quia ma-
ior propositio semper plura in se continet, quàm conclusio.

6 Maior habet minus virium in Disamis & Bocardo,
quatenus ad quantitatem propositionum, non quatenus ad
rationem inferendæ conclusionis.

12 Præmissæ probant & non probantur à conclusione,
quatenus sunt præmissæ.

14 Conclusioni minus creditur, quàm præmissis, quia
præmissis per se, conclusioni, gratia præmissarum creditur.

15 Conclusio rariū ex conuertibilibus cōflatur: quia ma-
ius extremum sæpius superius est minore extremo. Sed si
constet ex maiore & minore extremo, quæ sunt termini

N 3

conuer-

IOANNIS SETONII

conuertibiles, nihil ferè aliud est nisi petitio principij: nam quicquid probatur, probatur ex prioribus & notioribus.

16 Conclusio sequitur deteriorem partem: quia si altera præmissarum sit negatiua, conclusio erit negatiua: si altera præmissarum sit particularis, conclusio erit particularis.

27 Maius extremum iungitur cum medio affirmatiuè, disiungitur à medio negatiuè.

29 Maius & minus extremum, &c. quia conclusio constat ex maiore & minore, extremum cum extremo coniungitur, quando conclusio est affirmatiua: disiungitur, quando conclusio est negatiua.

30 Medium est extremorum quasi mensura, id est, cognitio extremorum dependet ex medio. Nam in affirmatiuis utriusque extremo congruit: in negatiuis disiungitur ab altero, & coniungitur cum altero.

33 Medium in Barbara & Darii, superius est subiecto conclusionis, & inferius prædicato. In Celarent & Ferio debet esse vox superior subiecto conclusionis & repugnans prædicato.

35 Medium in omnibus modis affirmatiuis tertiæ figuræ semper est inferius tam subiecto quam prædicato conclusionis.

36 Medium nõ sit ex voce dissentanea utriusque extremo, quia nullus syllogismus secundum modum sit ex solis negatiuis.

38 Medium pressius non impedit conclusionem, id est, medium sapius impedit, cur conclusio rectè sequatur, cum largius, quàm cum strictius sumatur.

39 Medium petitur ex omnibus locis, quia medium dicitur argumentum, omne autem argumentum petitur ex aliquo loco.

43 Bonus est syllogismus, &c. id est, reductio per impossibile est, cum contradicentia conclusionis cum altera præmissarum colligitur alterius præmissæ contradicentia, vel contrarium, de quo dictum est prius.

44 Omnis syllogismus, si rectè disponitur secundum modum & figuram firma est argumentatio.

45 Malus

DIALECTICÆ Lib. 3.

46 *Malus est syllogismus si fuerint quatuor termini, aut plures, quia tres solummodo figure sunt, & tres termini, ex quibus omnis syllogismus constat, tribus modis disponuntur.*

47 *Malus est syllogismus, ubi aliqua vox sit equiuoca.*

48 *Amphibologia est, ubi aliqua propositio diuersis modis sumi potest.*

Regula.

Equiuocatio cernitur in vocibus: amphibologia in propositionibus.

49 *Syllogismus nullus potest constare ex solis negatiuis secundum modum, sed secundum figuram.*

51 *Si propositiones falsæ sint, non sequitur ut conclusio sit falsa. Nam syllogismus denominatur ex forma, non ex materia, & ex falsis verum potest sequi.*

52 *Obtruncinatio est malus Syllogismus, peccans forma semper, non verò materia.*

Ratio consequutionis Syllogismorum est, Seton, quòd in præmissis duo extrema sic in medio iunguntur, vt in conclusione eadem eodẽ modo inter se coniungi sit necesse: vt,

Bar. Quodque pulchrum est difficile,

ba. Quæque scientia est pulchra: ergo,

ra. Quæque scientia est difficilis.

}

Pulchrum.

Quæcunque enim in eodem tertio conueniunt, eadem inter se quoque conueniunt.

Similiter quũ duo termini in medio disiunguntur, illi inter se in conclusione disiunguntur: vt,

Ca. Omnis prudens est temperans,

me. Nullus voluptuarius est temperans: ergo,

fi. Nullus voluptuarius est prudens.

}

Temperans.

Difficile & scientia iunguntur affirmatiuè, in quod est esse pulchrum: iunguntur in conclusione etiam inter se affirmatiuè. Quæcunque enim eodem tertio conueniunt, eadem inter se quoque conueniunt.

N 4

Nam

IOANNIS SETONI

Nam tertium, quod medium vocamus, illud est quod duobus combinationem, & velut cognationem quandam addit, si qui duo vnum aliquem habeant, qui vtrique sit conterraneus, illi ipsi inter se sunt conterranei: & quicumque eundem habent fratrem, illi fratres sunt inuicem, & ita in reliquis, vbi mutua & reciproca est nomenclatura, alioqui non sequetur. Nam ei qui mihi pater est, non sum ego illi pater, at frater sum illi qui est mihi frater, quia nomenclatura in talibus non est reciproca. Exemplum eorum quæ disiunguntur in conclusione quod in medio non conueniunt: Nullum natium est laudabile, Omnis virtus est laudabilis, ergo nulla virtus est natia. Virtus & laudabile conueniunt, hoc est, affirmatiuè iunguntur: sed virtus & natium non congruunt, hoc est, disiunguntur negatiuè, ergo in conclusione virtus & natium necessariò negatiuè disiunguntur: Præterea apud oratores & poetas nonnunquam inuertitur ordo, & dispositio syllogismi. Illi enim conclusionem nunc primo, nunc secundo loco inferunt, ac propositiones quandoquæ præpostero ordine pro arbitrio, & commoditate sua collocant, quam rem nemo citius dialectico prospiciet. Valla contendit hunc syllogismum rectè disponi.

<i>Socrates est homo,</i> <i>Omnis homo est animal: ergo,</i> <i>Socrates est animal.</i>	}	<i>Homo.</i>
---	---	--------------

Et hunc apud Senecam.

<i>Omne peccatum est actio,</i> <i>Omnis actio est voluntaria: ergo,</i> <i>Omne peccatum est voluntarium.</i>	}	<i>Actio.</i>
--	---	---------------

Hi syllogismi, transmutatis propositionibus, eam ipsam habent dispositionem, quam nobis commendat Aristoteles, quæ profectò ducem naturam magis sequitur.

De

DIALLECTICÆ Lib. 3.

De ratione consequutionis syllogismorum.

Si maius & minus extremum coniunguntur in medio, con-
iunguntur in conclusione: si disiunguntur in medio, **Carter.**
disiunguntur in conclusione: ut,

Da. Omnis virtus est laudabilis,

ri. Iustitia est virtus: ergo,

j. Iustitia est laudabilis.

Quia iustitia & laudabilis iunguntur cum virtute, con-
iunguntur inter se in conclusione.

Regula.

Tertium dicitur argumentum, siue medium, quia tota
vis argumentationis dependet ex medio: & quaecunque in
eodem tertio conveniunt, id est, in eodem medio: conveni-
unt quoque in conclusione.

De duplici syllogismorum ductu.

Syllogismus duplicem habet ductum: re-
ctum, ut cum recto gradu procedit: & ob- **Seton.**
liquum, cum reflexo ordine ad scopum perue-
nitur. De priore satis disseruimus. Obliquo v-
timur, quum aliquod manifestè verum nega-
tur, ut in hoc exemplo.

Bar. Omnis virtus ornat Philosophum,

ba. Omnis patientia est virtus: ergo,

ra. Omnis patientia ornat philosophum.

In hoc syllogismo, si quis omnia præter in-
tentionem asserat, sic per obliquum ductum
insurgemus:

Bo. Quedam patientia non ornat Philosophum,

car. Omnis patientia est virtus: ergo,

do. Quedam virtus non ornat Philosophum.

Conclusio

IOANNIS SETONI

Conclusio hæc est falsa, ergo altera præmissarum vnde est inducta : at non minor, quæ antè est concessa, ergo maior: nimirum: Quædam patientia non ornat Philosophum : quare eius contradictio ex necessitate est vera, scilicet Omnis patientia ornat Philosophū. Hic vides quomodo antagonista ad palinodiam, vel inuitus impellitur : Hoc enim Axiōma, Omnis patientia ornat Philosophū in priori syllogismo erat negatum, quod tamen ab eodem postea conceditur. Ex ijs quæ diximus colligere licet, ex veris falsum non posse induci.

Ex falsis falsum, verumq; aliquādo sequetur.

Ex veris possit nil nisi vera sequi.

SYllogismus, quemadmodum cæteræ species consequentiæ, duplicem habet ductum, vnum directum, ut cum propositione aliqua, velut recta via colligimus id quod probare cupimus, ut videre est in syllogismis à nobis superius adductis : alterum obliquum, cum non recto sed retrogrado quodam ordine ad id quod cupimus, peruenimus. Illum vulgo syllogismum ostensiuū, hunc syllogismum ducentem ad impossibile appellant. In quo accipere oportet illius negati contradictionem pro vna præmissarum syllogismi, deinde alteram aliquam propositionem prius concessam, aut manifestè veram. Ex his præmissis (ut necesse est) sequetur conclusio falsa, recurrendum ergo ad præmissas vnde inducta est conclusio, quarum altera necessariò erit falsa, nō illa prius concessa, aut manifestè vera: at altera igitur eius contradictio est vera, quæ in priori syllogismo fuit propositio negata, quam confirmare nitebamur. Sumus igitur iam voti compotes, habemusque quod conabamur.

DIALECTICÆ Lib.3.

conabamur. Paratum est (inquit Agricola) quamlibet argumentationem vtrius horum ductum explicare. Verum acrius & instantius urgere videtur obliquus; alter paulò mitius, & leuius. Directus itaque monenti, obliquus exprobranti est similior. Prior aduersum securum & intrepidum aduersarium est aptior. Posterior contra sollicitum & tergiuersantem, cui nihil non suspectum proponitur. Ille ad docendum dicendumq; magis accommodus, hic ad refellendum. Denique animaduertendum ex his quæ diximus, non posse fieri ut ex veris falsum vllò modo vnquam sequatur, ut patet ex carmine.

DE duplici syllogismorum ductu prius dictum est.

Carter.

De Rhetorico Syllogismo.

Rhetoricus Syllogismus nihil à prædicto Seton. syllogismo distat, nisi quia plures habet propositiones. Sumamus exemplum à Cicero- *Propositio.* ne. Melius accurantur, quæ consilio geruntur, quàm quæ sine consilio administrantur.

Domus ea quæ ratione regitur omnibus in- *Ratio.* structior est rebus, quàm ea quæ temerè & nullo consilio administratur. Rursum, Navis optimè cursum conficit ea, quæ scientissimo gubernatore vitur: eadem est exercitus, & cæterorum ratio.

Nihil autem omnium rerum melius consilio, quo omnis mundus administratur. *Assumptio.*

Nam & signorum ortus obitusq; definitum quendam ordinem seruant, ac dierum noctiumque vicissitudines immutat & perstant, &c.

Consilio

IOANNIS SETONI

Consilio igitur mundus administratur.

Comple-
xio.

Rhetoricum syllogismum Cicero ratiocinium, Fabius epicherema vocat; Epicherematos (vt ait Quintilianus) & quatuor, & quinque, & sex factæ sunt partes à quibusdam. Cicero maximè quinque defendit, vt sit propositio, deinde ratio eius, tum assumptio & eius approbatio, quinta, complexio: quia verò interim & propositio non eget ratione, & assumptio probatione, nonnunquam etià complexione non sit opus, quadripartitam, & bipartitam quoque fieri posse ratiocinationem. Mihi, & pluribus nihilominus authoribus tres ad summum videntur, hæc ille. Superius exemplum è Cicerone ad Herennium decerpitur, in quo loco Aristotelis, & Theophrasti auctoritatem allegat, à quibus hunc syllogismum maximè frequentatum asserit. Vnde magis miror, Rodolphum sequutū Boethiū & Quintilianū, tantū tres partes numerare, rationē & approbationem, nouas argumentationes appellare, sed quoniā de re conueniunt, de verbis minus refert. Fatentur omnes quinque illa prædicta prouinciata plerunque poni solere in hoc syllogismo, quæ omnia pro partibus computant hi, qui quinque partium esse volunt. Qui verò epicherema in tres tantū partes distribuunt, pro prima, propositionem & suam rationem: assumptionem & eius approbationem pro secunda: denique complexionem pro tertia supputant.

De Syllogismo Rhetorico.

Carter.

Rhetoricus Syllogif. ex quinque partibus constat.

{ Propositione,
 { Ratione,
 { Assumptione,
 { Assumptionis probatione,
 { Complexione.

Propo-

DIALECTICÆ Lib.3.

Propositio est, per quam breuiter locus ille exponitur, ex quo tota vis argumentationis dependet.

Ratio est, per quam id quod breuiter expositum est, rationibus affirmatum probabilius & apertius fit.

Assumptio est, per quam id assumitur, quod ex propositione ad ostendendum pertinet.

Assumptionis probatio est, per quam id quod assumptum est, rationibus confirmatur.

Complexio est, per quam id quod conficitur ex omni argumentatione, breuiter exponitur.

Sorites.

Sorites est consequentia, quæ ab vno con- Seron.
cesso ad alia coniuncta assurgit. Philosophus eius formam expressit in prædicamentis, hoc modo.

{

*Homo est animal,
Animal est viuens,
Viuens est substantia: ergo,
Homo est substantia.*

Huius quoque consequutionis ratio à communi sensu est petita. Quando enim alterum de altero prædicatur, vt de subiecto, quæcunque de prædicato dicuntur, ea omnia de subiecto primo dicuntur, vt apud eundem habetur. Redigitur in syllogismum, si prædicatum prædicato, & subiectum subiecto subiicias, in hunc modum.

*Bar. Omne animal est viuens,
ba. Omnis homo est animal: ergo,
ra. Omnis homo est viuens.*

Soritem gradationi similem, in syllogismum referunt eruditiores. Captiosum est argumentationis genus,

IOANNIS SETONI

nus, à Chrysippo Stoicò inuentum, quod ab vno concessio ad alia coniuncta assurgit: vulgò dialectici, à primo ad vltimum appellant. Alij, vt vox sonat coacervationem siue acervalem argumentationem dicunt. Tantum animaduertendum est, vt illa omnia, quæ in coacervationem inducuntur, his necessariò cohzreant, quibus tribuuntur, ne transitus nos aliquando fallat: vt, qui dormit, non videt, qui non videt cæcus est, ergo, qui dormit, cæcus est. Hactenus de syllogismo cõmuni.

DE SORITE.

Carter.

Sorites est argumentatio, qua gradibus quibusdam ad conclusionem peruenitur: vt,

Iustitia est virtus,
Virtus est habitus :
Habitus est qualitas : ergo,
Iustitia est qualitas.

Regula.

Redigitur in syllogismum, si predicatum predicato, & subiectum subiecto subijcias, mutata tamen propositione minore in locum maioris: vt,

Da Omnis virtus est habitus,
ri- Iustitia est habitus: ergo,
j. Iustitia est virtus.

Cautiones duæ.

Sorites non sequitur, si procedat ab vno predicamento in aliud predicatum: vel à rebus ad voces artium: vel effectus ex causis remotis & non proprijs collectus arguitur: vt,

Quicumque labori est deditus, is diuitijs abundat:

Qui diuitijs abundat, splendide viuit:

Qui splendide viuit, fit libidinosus: ergo,

Qui labori est deditus fit libidinosus.

Cautio. 2.

Argumentum in Sorite non sequitur negativè sed affirmativè: vt,

Dialectica

DIALECTICÆ Lib.3.

{ Dialectica non est musica,
Musica non est differendi facultas : ergo,
Dialectica non est differendi facultas.

Syllogismus expositivus.

Syllogismum expositivum aiunt esse, cuius *Seton.*
medium est singulare : talis autem tertiæ figuræ peculiaris dicitur, quod medium bis subijcitur, & eius formam præcipuè refert.

Exemplum affirmativi.

Diogenes fuit pauper,
Diogenes fuit Philosophus : ergo, } Diogenes.
Quidam Philosophus fuit pauper. }

Ratio huius sequelæ hæc est, Quæcunque
vni conveniunt, illa inter se quoque coniuncta, conveniunt.

Exemplum negativi.

Virgilius non est lascivus,
Virgilius est poeta : ergo, } Virgilius.
Aliquis poeta non est lascivus. }

Huius ratio est, Quando aliquid remouetur
ab aliquo, remouetur & ab his quæ illi sunt
coniuncta.

Refert hic syllogismus aliqua ex parte tertiæ figuræ
formam, non quod proprie in vilo modo cõstat, sed
quia huic, quàm alijs, est similior. In hoc ex singularibus
communis sententia aptè colligitur. Huiusmodi syllogismum
ideo vocat Philosophus expositionem, quod communes
propositiones frequenter explicat, & exponit : quandoquidem
si quis dubitet, num liceat concionatoribus allegare ethnicos
necne, sic probari potest.

Paulus

IOANNIS SETONI

*Paulus licet allegabat ethnicos,
Paulus fuit concionator: ergo,
Concionatori licet allegare ethnicos.* } *Paulus.*

Si conclusio hxc rectè ad præmissas sequitur, necesse est eandem ad communes sequi. Nam quum ad præmissas communes sequuntur singulares, quicquid ex singularibus rectè inferri potest, id à fortiori ex communibus rectè colligetur. Quicquid enim sequitur ad conclusionem bonæ consequentiæ, id ad antecedens eiusdem non potest non sequi. Frequenter probantur communes syllogismi per expositiones & ad eos reducuntur, non tanquam ad perfectiores, sed magis perspicuos, idque potissimum in tertia figura, in hunc modum.

Di. Castigatio est utilis.

*sa. Omnis castigatio est supplicium: ergo,
mis. Quoddam supplicium est utile.*

Maiores si cui videatur esse incerta, probabitur per hanc singularem. Castigatio Catilinæ est utilis. Minor etiam licet non satis exactè probetur, quum sit universalis, tamen per hanc subiectam singularem sit multo clarior, & apertior, videlicet, Castigatio Catilinæ est supplicium: & prorsus eadem conclusio ex utriusque syllogismi præmissis colligitur: nimirum, Quoddam supplicium est utile, ut est videre.

Castigatio Catilinæ est utilis.

*Castigatio Catilinæ est supplicium: ergo,
Quoddam supplicium est utile.* } *Castigatio.*

Expositoria igitur ratiocinatio quasi prima argumentandi via habetur, rhetoribus multò frequentissima. Nam cum omnis humana cognitio ex sensibus oriatur, sensus autem singulares, & non communia comprehendant, ex his mens communes sententias, & rerum causas colliget: quæ licet sint percipientibus certiores, sunt tamen primò intuenti minus perspicuæ, quam singulares.

DIALECTICÆ Lib.3.

gulares. Postremò cauendum est in his syllogismis, ne minor propositio sit vnquam negatiua, id quod suprà de reliquis tertiæ figuræ admonuimus.

De expositorio syllogismo.

Dicitur expositorius syllogismus, quia declarat vniuersales propositiones veras esse vel falsas, per singulares.

Carter.

Regula.

Argumenta sumuntur tam affirmatiuè quàm negatiuè ex syllogismo expositorio: ut,

{ Cicero fuit sapiens,
Cicero fuit diues: ergo,
Aliquis sapiens fuit diues.

Ratio huius consecutionis est hæc, Si maior & minor extremitas affirmatiuè conueniunt in medio, conueniunt quoque in conclusione, si verò negatiuè disiunguntur, disiunguntur in conclusione.

Vsus expositorijs syllogismi frequens est, quia cognitio rerum vniuersalium oritur à singularibus.

De inductione.

Inductio est argumentatio à pluribus singularibus ad vniuersale: vel à partibus ad totum progressio.

Exemplum de speciebus.

Ebrietas puerum ducit in perniciem: Men- Serton.
dadium ducit puerum in perniciem: Furtum
idem agit: periurium idem: similiter faciunt
libido & otium, nec in cæteris est contrarium
videre: ergo, Omne vitium ducit puerum in
perniciem.

A partibus.

Plebs Romana optimè de Milone sentit, e-
O quæster

IOANNIS SEYONI

quester ordo optimè sentit, senatus optimè sentit : ergo, Totus populus Romanus optimè de Milone sentit.

Dicitur inductio inuersus syllogismus, quia sicut in syllogismo ab vniuersali descendit, ita è contrario in inductione à singulari inchoatur, & ascendit argumentatio. Hanc viam docuit nos natura paulatim inductione ex multis singularibus vniuersale colligendi. In hac summo-
pere notanda est singularium similitudo, sine qua nemo rectè valet inducere. Demùm in epagogis cauendum est, ne diuersum aliquid inter singularia quæ non exprimuntur, appareat: quando non rectè colliges.

Frugifera est cerasus, nux, prunus, vitis, & ilex:
Ergo, facit fructus, arboris omne genus.

Antecedens in epagoge est, quod singularium coaceruatione constat : consequens verò, vniuersale ex singularibus, vel totum ex partibus collectum. Per inductionem vtcunq; probari possunt scientiarum principia, quæ nullo modo demonstrari queant.

INDUCTIO dicitur ab Agricola Enumeratio, quæ modus quidam est, quo vniuersale constituitur cognosciturque. Vniuersale, notio quædam est in singularibus reperta : indeque in intellectu coaceruata, & retenta. Principia & causæ cognoscendi singularia, sunt ipsi sensus, vniuersale autem mentis opus est : ab ea enim effingitur, sicut causæ quæque : Mentis enim proprium est

DIALECTICÆ Lib. 3.

est vnire, & cogere, quæ paulatim ex sensibus collegia. Animæ quoque acrimonia est: vt, etiam si genera, quæ accidunt sensibus, continenter labuntur & fluunt, tamen similitudines eorum accipere & memoria continere possit. Quare ad quendam modû, vniuersale sensu percipitur, non quidem seorsum à singulari, at obiter subindeque, vt apud Themistium habetur. Ex his duobus cognoscendis, syllogismo, & inductione, non aliter, quàm ex locis inuentio constat, altera pars dialecticæ, quam Græci *Critices*, id est, iudicium dicunt.

Rectè Aristoteles syllogismum firmiorem esse dixit, sed inductionem magis obuiam: & in conspectu omnibus positam, quod sensus sequatur, hæc suadet apertissime, ille vel nolentes trahit. hæc indoctis, ille eruditis est aptior. Denique sine ijs nihil propriè discitur, si authoribus credamus. Inductio appellatur Socratica, propterea quod ea Socrates creberrimè vltus est, idque sætè nunquam sine magna interrogationum congeie: vt, An non pomum generosissimû, quod est optimum? An non & qui optimus equus, generosissimus erit? quid pisces? ager? pratum? an non similiter per omnia sese habent? quæ si fatearis, tandem ex proluxa inductione propositum suum tibi inexpectatissimum inferet, hoc modo: quid nunc igitur optimus homo erit, & generosissimus? In his igitur labi, & decipi aliquando minor est culpa, quàm in cæteris ratiocinijs: quòd difficilius sit latentem scopum in nuda interrogationeprehendere, quàm si integra proponeretur argumentatio. Nam subito in inductione, & quasi ex insperato irretitur propugnator, nisi innumera simul animo verset ac prospiciat. Addunt Sophistæ in antecedente. Ita de reliquis, ne inter partes diuersum aliquid, & dissimile appareat, authores non tam exprimunt, quàm intelligunt. Rhetores rogant aduersarium, vt ille dicat si possit, vbi diuersum reperiatur, vt ex eius imperitiâ

IOANNIS SEYONI

conuincant. Possunt qui volunt, inductiones elegantiores ex Platone & Cicerone colligere.

De Inductione.

Carter.

Inductio, { Rhetorica, non ex necessitate,
Dialectica, ex necessitate. } Concludit.

Exemplum Rhetoricæ inductionis.

Rhetorica inductio est, ut, si in manu, brachio, pede, alijsq; corporis partibus, acceptum insanabile vulnus rescinditur, ne pars synccra trabatur, ergo & in capite vulnus insanabile acceptum eodem modo curari debet.

Dialectica inductio quid.

Dialectica inductio est progressio à minus communibus ad magis commune, tam affirmatiuè quàm negatiuè: ut, Iste ignis est calidus, & ille ignis est calidus, nec in cæteris est contrarium videre, ergo omnis ignis est calidus.

Officium vtentis inductione quid.

Si aliquibus singularibus enumeratis, respondens non concedat consecutionem, cum adiecerimus, Nec in cæteris est contrarium videre: Petendum est à respondente, ut instantiam inferat, in quo singulare non est verum. Si non potest, concedenda est conclusio.

Inductionis due partes: { Antecedens.
Consequens.

Antecedens in inductione est conseruatio rerum singularium. Consequens est generalis propositio ex rebus singulis collecta.

Quando vtendum est inductione.

Vtendum est inductione, cum argumentum siue medium non occurrit, quod aptè consici potest in aliquo syllogismo: & vtendum est inter indoctos potius, quàm doctos.

Quando

DIALECTICÆ Lib.3.

Quando inductio sequitur.

Similitudo singularium causa est cur sequatur, dissimilitudo verò cur non sequatur.

Principia scientiarum possunt aliquo modo probari, non autem demonstrari per inductionem: possunt probari, non autem per ea quæ sunt notiora naturâ, magis vniuersalia (nam nihil est notius primis principiis) sed per ea quæ sunt notiora nobis: ut, si probarem quòd omne genus prædicatur de pluribus speciebus, sic probatur: Animal prædicatur de pluribus speciebus: Nec in cæteris generibus est contra: non videre: ergo, omne genus prædicatur de pluribus speciebus.

Prima principia non possunt demonstrari, quia primis principiis nihil est prius. Omnis autem demonstratio propriæ, est per priora & notiora naturâ.

Principia quot modis cognoscuntur.

Principia quatuor modis
cognoscuntur.

Usu.
Experientia.
Inductione.
Intellectu.

Enthymema.

ENthymema est imperfectus Syllogismus *Secundum*. Alteram tantum præmissam conclusioni connectens. Vel est oratio, in qua, non omnibus propositis, festinata inferitur conclusio, quandoque maiorem cum themate, quandoque minorem complectitur: ut, Temeritas est vitium, ergo Temeritas est fugienda. Deest maior, scilicet: Omne vitium est fugiendum.

Nulla scientia sine usu paratur, igitur nec dialectica sine usu paratur. Deest minor, Dialectica est scientia.

IOANNIS SEYONI

Si in antecedente & consequente idem sit subiectum, deest maior : si prædicatum sit in utrôque idem, minor desideratur.

Prior enthymematis pars antecedens, posterior verò consequens appellatur.

Aristoteles ait esse ex probabilibus & signis, imperfectum syllogismum : signum interpretantur quidam, necessarium.

Necessarium est, quod aliter se habere nequid, ut si cui quid addas, totum maius efficitur.

Probabile dicitur, quod omnibus, plurimis vel sapientibus : vel iisdem omnibus, aut pluribus aut præcipuis videtur : ut, Omnis mater filium diligit.

Probabile est enthymema, quando utraque eius pars est probabilis.

Enthymema autem, si quando validum & efficax sit, ex ipsa re magis, quam ex sua forma fidem facit : ut, Nullam colis virtutem, ergo nec Iustitiam colis. Hæc Arbor fructum fert, ergo floruit.

IN Enthymemate vel maior vel minor taceretur : nec magni negotij res est, utra desit perspicere, ut præmonstratum est. Duplici autem nomine potissimum dissimulatur altera præmissarum, alias brevitatis studio, cum aperta & omnibus obvia sit illa omittenda sententia, ut apud Ciceronem pro Milone. Omnis infidiator est iure occidendus, ergo Clodius est licite interfecus : alia, cum infirma videretur præterita illa propositio, ut melius sit eam tacite de industria præterire, quam

DIALECTICÆ Lib.3.

quàm exprimere : vt, Quintus Fabius fuit cunctabundus, ergo bonus imperator. Catalina fuit temerarius, ergo parùm fortis. Omnes maiores parùm sunt firmæ, nimirum, Omnes cunctabundi sunt boni imperatores, & Temerarij quique sunt parùm strenui. Ita enthymematis virium: faciliè se offert, si statim in integrum syllogismum mutabitur, in quo facilius deprehenditur, si quod fuerit falsum axioma. Latius patet enthymematis non è apud dialecticos & omnib' imperfectis syllogismis attribuitur, vt cum à diuisis ad cõiuncta proceditur, vt, Aristoteles est eruditus, & Aristoteles est philosophus, ergo Aristoteles est eruditus philosophus. A tertio adiecto (vt loquuntur) ad secundum adiectum : vt, Carbunculus est viridis, ergo Carbunculus est. Taurus est robustus, ergo taurus est. Ducuntur ex omnibus locis, verùm maximè perspicua sunt enthymemata, quæ ex pugnantibus ducuntur : vt, Quem alienum fidum inuenies, si tu tuis hostis fueris. Amici sunt diligendi, ergo non sunt odio habendi, Omnes nouis delectamur, ergo vetera minoris facimus. Virgilius.

Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes, &c. Hinc mori sunt forsitan veteres, vt solis talibus Enthymematis appellationem tribuerent. Tullius enim testatur, rhetores enthymemata proprie appellasse rationes illas, quæ ex contrario ducuntur. Optime admonet Melancthon, inuersum esse nonnunquam enthymematis ordinem apud oratores, & poetas, vt quū prior periodus consequens, posterior antecedens infert : vt, Improbus est, si crudelis. Sæpe etiam pluribus verbis amplificatur eius partes, vt ab imperitis agnoscì nequeant nisi detracto ornatu, & contra aliquando tam implicitè, succinctè, & citra formam connectuntur, vt ea benè gnarus lector nisi animaduertat, non aspiciat : vt, Quid facerem cum ebrio? Hoc cine est officium patris? qualia innumera ubiq; in omni oratione

IOANNIS SETONI

sparguntur. Enthymema ex ipsis aliquando vocibus, nunquam ex forma sua est efficax, quare quoties negatur illius consequentia : in perfectam argumentationem est vertendum.

De Enthymemate.

Carter.

Enthymema duplex : $\left\{ \begin{array}{l} \text{Rhetoricum.} \\ \text{Dialecticum.} \end{array} \right.$

Enthymema Rhetoricum semper est ex contrarijs : ut, Nulla salus bello, igitur pacem te poscimus omnes, *Tacite.*

Enthymema quid.

Enthymema est imperfectus syllogismus, ex probabilibus & necessarijs propositionibus.

Regula.

Supprimitur alterum pronuntiatorum in Enthymemate duplici de causa, scilicet breuitatis causa, & vitio argumentationis : nam si ambo exprimerentur, facile argumentationis vitium deprehendatur.

Enthymema dicitur festinata oratio, quia Enthymema nihil aliud est, quam cogitatio : cogitatione autem nihil est velocius.

Necessarium duplex : $\left\{ \begin{array}{l} \text{Simpliciter.} \\ \text{Cum conditione.} \end{array} \right.$

Necessarium simpliciter est, quod semper ita sese habet : ut, Si equalia ab equalibus demantur, necesse est equalia remanere.

Necessarium cum conditione est, quod fit secundum aliquod tempus, vel aliquam aliam circumstantiam : ut, Dum homo currit, necesse est eum currere.

Probabile dicitur, quod omnibus, plurimis, vel sapientibus videtur, &c.

Videri duplex : $\left\{ \begin{array}{l} \text{Videri & esse.} \\ \text{Videri & non esse.} \end{array} \right.$

Prior

DIALECTICAE Lib. 3.

Prior significatio huius distinctionis intelligitur in definitione probabili,

Sapientes in definitione probabili sumuntur pro his qui in aliqua arte vel facultate excellunt.

Enthymema dicitur efficax, non ex dispositione antecedentis cum consequente, sed ex materia illarum propositionum.

Exemplum.

Exemplum est argumentatio, qua vnum Seton. particulare ex alio probatur, propter vtriusque similitudinem: vt, Gypsum, aut argilla dum est vda, in quamvis imaginem facile sequitur fingentis manum: ita rudes animi ad omnem disciplinam sunt idonei.

Hic inter argillam & animos, & inter vtrum & rude similitudo est.

Exemplum non est absimile enthymemati, nisi quòd exemplum aliquanto imbecillior est argumentatio, & magis infirmas habet propositiones: vt, Cæsar non occidit Ciceronem inimicum suum: ergo, nec occidisset Catonem inimicum.

Nam in exemplis similitudo causa cōsequutionis existit: itaq; quoties in his bona est consequentia, ex materia & pronunciatorum similitudine, potiùs quàm à sua propria forma robur habebit: vt, Apes per omnia circumuolitant, id quod est vtile domũ adducit: Ita ergo studiosus ex vnoquoq; quod ad mores cōfert excerptit. Satis erit si ea parte congruunt, cui adhibentur

IOANNIS SETONI

adhibentur, similitudines. Dissoluimus exemplum, ostensa partium dissimilitudine. Nam hoc ratiocinium : Laterensis fuit accusatus, quia consulatum affectauit, ergo Cicero fuit accusandus, quia consulatum affectauit, Non valet ob dissimilitudinem : alter enim per ambitum, alter citra ambitum affectauit. In suadendo mirè conducunt, in vrgendo parùm habent momenti. Petitur non solùm à comparatione, vt pari, maiori, minori, sed etiam è locis similium & dissimilium.

Syllogismum & inductionem præmonuimus esse perfectas formas argumētandi, in quibus tantùm rectè possit Antecedens negari: at verò in Enthymemate & exemplo, tum antecedens tum consequentem licet inficiari. Aristoteles vocat enthymema, rhetoricum syllogismum : Exemplum, rhetoricam inductionem: nam ad perfectiores referuntur (vt diximus priùs) imperfectiores verùm omnia imperfecta Inductio nō est exemplum, nec cōtrà, licet sepe numerò ita contingat, Exemplum est enthymemate minus efficax, & infirmiorē habet sæpe probationem : vt, Milo, missus est in exilium, quod Clodium occidit: ergo Cicero mittendus in exilium, quòd Lentulum occidit. Talia & tam frigida ratiocinia appellat Cicero plumbeos piones. Itaque ob hoc inefficacissima forma est exemplum, quod rard sunt similitudines aded consonæ, & per omnia conuenientes, vt nō in aliquo appareat dissimilitudo. His tamen imperfectis argumentandi speciebus vti licet, quoties perfectioribus nō est opus. Si quando negabitur illarum consequutio, nec valemus ex sua materia enthymema, nec ex similitudine exemplum

DIALECTICAE Lib. 3.

plum satis confirmare, tum statim ad perfectiores, syllogismum & inductionem (quorum firma semper & efficax est consequentia) confugiemus. Aliunt quidam exemplum esse comparationis speciem, quod, quàm sit verum, aliorum esto iudicium. Ducitur exemplum à pari: vt, si fratrem domialis, cur me eijs: A maiori, Non potuit Romam capere Hannibal: ergo, nec Gothi. A minori, Patres vestri libertatem ciuium Romanorum immunitam non tulerunt: vos vitam creptam negligeris? à simili, Gagates aqua infusa incenditur, oleo restinguitur: ita quidam quò magis rogat, eo magis frigescent, si negliges, vltro capiunt. A dissimili, vt Histrix non iaculatur spinas nisi prouocatus, at scurra vltro in quemuis sua dicta torquet. A minori cōfirmationi, à minori infirmationi apta sunt argumenta. Huc etiam spectant prouerbia, sententiae, apologiq; & alia similia, vt facillè inuenitur baculum, quo canem cedat: ergo potens facillè capiet causam nocendi pauperi. Distat tamen locus ab authoritate, & exemplum: nam in illo hominis iudicio, in hoc similitudine vtimur. Qui inductione, vel exemplo saepe inter disputandum vti velit, crebras apud authores similitudines colligere debet, quarum ingens est copia in parabolis Erasmi: Vt tandem finiam, vitandæ sunt propugnatori falsæ, obscuræ, & incertæ similitudines, quæ (nisi diligenter prospiciat) facillè eum deiciant. Sequuntur ex diuisione dilemma, pseudomenos, crocodelites & violentum, quæ ad prædictas argumentationum species, adiecta conclusione, reduci possunt.

De exemplo.

Exemplum est quoties vnum particulare probatur per Carter. Alterum, propter simile quod in utroque conspicitur: vt, si bonum est Græcos cum Troianis belligerare, bonum quoq; est Romanos cum Carthaginiensibus armis concertare.

Regula.

IOANNIS SETONI

Regula.

*Exemplum species est comparationis. Est enim vel ali-
quod maius, vel par, vel minus, quod ad imitandum vitan-
dumque sumitur.*

Quaestio.

*Exemplum est aliquando duorum in duobus, (ut in ex-
emplo Setoni): quomodo ergo est species comparationis? nam
comparatio est duorum in uno.*

Respons.

*Exemplum & comparatio aliquando sunt duorum in du-
obus, scilicet in duobus proximis, ut in exemplo Setoni. Ta-
men semper est duorum in uno tertio, aliquantulo remoto.*

Regula.

*Exemplum valet, si similitudo in qua comparantur, eadē
sit ambobus. Si sit aliqua dissimilitudo, non sequitur argu-
mentatio.*

Exemplum ducitur à maiore, minore & pari.

*A maiore ad minus, negativè: ut, Græci non potuerunt
funditus evertere Troiam: ergo, Nec Romani Carthaginem.*

*A minore ad maius affirmativè ducitur argumentum: ut,
Hector potuit interficere perfidum Achillem: ergo, Tota
Troia potuit.*

*A pari argumentum ducitur affirmativè & negativè: ut,
Si iustitia sit virtus, & fortitudo erit virtus: Et si fortitudo
non erit virtus. Nec iustitia erit virtus.*

Dilemma.

Seton.

Dilemma est oratio bicornis, vtrunque ad-
versarium illaqueans: vt, Si duxeris vxo-
rem formosam, habebis communem: sin de-
formem, habebis molestam: proinde nulla du-
cenda est.

Medium

DIALECTICAR Lib. 3.

Medium facile dabit effugium, si poteris ex-
cogitare. Sed aptissima vitiosi dilemmatis dis-
solutio est Antistrophon, id est, conuersio, quæ
vtrunq; cornu in aduersarium retorquet. Val-
de suadent, quæ nec habent medium, nec facile
reflectuntur.

Pseudomenos, & Crocodelites sunt, in qui-
bus quodcunq; elegeris, capieris. Prioris ex-
emplum: vt, An sit mentitus nec ne, qui tan-
tum dixit se mentiri? Si fatearis eum menti-
tum, non quadrat, quia dicta fides sequitur. Sin
neges, itidem contrarium eueniet. Posterioris
exemplum. Crocodilus matri raptum filium
reposcenti ita respondit, reddam si verum mi-
hi respondeas, quid ais ergo, reddam, an non?
tum illa, non reddes (inquit) & ideo reddes,
quia verum dixi. Cui ille: atqui si reddidero,
non dixisti verum, & ideo non reddam. Po-
stremò, violentum (quod Græci vocant *Bia-
on*) est quoties aduersarius sua ratione, quasi
proprio gladio iugulatur: vt nolo philosophiæ
operam dare, quia sum filius regis. Responderi
potest, imò hoc magis philosophiæ est tibi in-
sudandum, quòd sis regia proles.

ORiuntur ex diuisione, dilemma, pseudomenos,
Crocodelites & violentum. Dilemma cornuta ra-
tio est, vtrinque respondentem pungens: vt, Si vir bo-
nus, cur viruperas: Sin malus, cur hastenus in amicis
habuisti? Quædam retorqueri possunt: vt, Si duxero
formosam,

IOANNIS SETONI

formosam, erit iucunda: si deformem, non erit communis. Potest & idem exemplum per medium dissolui: ut, Non omnis femina formosa, vel deformis est, talem ergo mihi deligam, cuius nec deformitas tardium, nec forma zelotipiam parere queat. Efficacissima sunt, quæ nec inuerruntur, nec medium habent. Ut, mentietur in eculeo, qui cruciatus ferre poterit: mentietur itidem qui ferre non poterit, ergo tormēta non exquirunt verum. Pseudomenos, mentiens Latinè interpretatur, in quo siue hoc seu illud fatearis, absurdum sequetur. Hæc vulgo intolubilia & sese falsificantia appellantur, nec quicquam aliud dici potest, nisi talem in his esse hypothēsin, ut quodcumq; respondeas, contrarium eueniet. Huic admodum similis, est crocodelites, à Crocodilo quodam tyranno nomen retinens, qui matrem ereptū filium reposcentem, hoc interrogationis genere illudit. Poterat hic dixisse mulier, tyranno in manu fuisse efficere, ut verè aut falsè responderet: quemadmodum in Apolois de Phœbo legimus. Addijt quidam Apollinem, periculum factorum num omnia præsciret, passerem ferens in manu à tergo posita, dic (inquit) Phœbe, animatum an inanimatum in traui proferam? si inanimatum dixisset, viuum produxisset passerem: si animatum, passerem mortuum digitorum compressu necatum ostendisset. Phœbus præteritus, vitauit utrunq; hoc modo. Penes te est (inquit) ô inepte: viuum ne an mortuum velis producere. Violenti frequentissimus est usus apud oratores & concionatores. Facile autem in hoc genere elabitur, qui quod prius dixit vel noua ratione corroborare, vel quod contra eum affertur, retorquere valet: ut, improbus es ô Cato quod quadragies in ius sis vocatus. Imò hoc maior est, inquit, mea integritas, qui toties iudicem sententijs tum liberatus imò tantò ex flagitiosior, qui non semel iudicem pecunia corrupisti: & ita uterque insurgat & inleat: quoad eius fieri

DIALECTICAE Lib. 3.

feri potest. Talia argumenta ad perturbandum magis, quàm ad veritatem inuestigandâ sunt excogitata. Postremo in casu, ut vocant, ubi non tam quid sit, quàm quid esse possit, spectatur, hic servabitur ordo. Postulat oppugnator, concedi sibi, quod verum non sit, quod positum vocari solet: quo semel concessio, seu secus, usque cauendum est, ne vel huic repugnans fateamur, vel annexum, & consequens negemus. Ad aliena, quæ nec repugnant, nec sequuntur, iuxta illorum qualitates est respondendum, hoc est, vera concedenda, falsa neganda, & dubia distinguenda.

De dilemmate.

Dilemma est oratio bicornis, ex utraque parte aduersarium illaqueans: ut, Carter.

Quod non perdidisti, illud habes,

At cornua non perdidisti: ergo,

Cornua habes.   vel,

*Qui totus deditus est contemplationi: inutilis est reipub.
Et qui literas non cognoscit, is quoque inutilis est: ergo, Omnis homo est inutilis reipublicæ.*

Dilemmatis duplex ratio.

Quedam habent.

Quedam non habent.   } Medium.

Regula.

Si Dilemma habet medium, est vitiosa argumentatio, & dissolvitur per conuersionem, retorquendo utramque partem argumentationis in eum qui proponit.

Pseudomenos quid.

Pseudomenos dicitur Mentiens, quia contrarium inferitur à proponente, ei quod à respondente statuitur: ut, Gorgias sophista dixit, Omnes sophistas mendaces esse: Est-ne igitur

IOANNIS SETONI

igitur ei credendum? Si neget, ad hunc modum confirmatur. Omnis Sophista mendax est: ergo, Ei credendum est, quia verum dixit. Sin affirmes, sic refellitur. Mendaci non est credendum: ergo, Nec Gorgia Sophista.

Exemplum Crocodelitis.

An prolatus sum carmen legitimum? Si aliquis affirmet, proferam carmen falsum: Sin neget, contrario modo faciam.

Bision, siue violentum, est argumentandi forma, ad refellendum aptior, quam ad probandum, in qua ex oratione aduersarii, non quod ipse vult, sed quod nostras partes confirmat, sequi demonstratur: ut, Nolo aequo iure vivere cum scicis meis, quia me fortuna honoribus auget. Imò tantò magis aequo iure tibi viuendum est, quia eadem ipsa fortuna, inconstans, fragilis, perfida, lubrica est. Nec quos clarificat, perpetuò fouet: nec quos deseruit, perpetuò premit: ut inquit Maro,

---

LIBER

DIALECTICÆ Lib.4.

LIBER QVARTVS.

De Inuentione, altera parte Dialectices.

POſtquàm de Iudicio, quæ videbantur inſtituto noſtro con-
gruentia, diximus: ſequitur, vt de inuentione, altera Di-
alectices parte, paucis diſſeramus.

IOANNIS SETONI

Seton.

DIctum est quid sit definitio, genus, species & proprium: reliqua solito compendio perstringam.

Totum est, quod in varias sui partes discerpitur: vt, Domus in fundamentum, parietes, & tectum.

Pars, totius quasi membrum, ipsi toto annexum: vt, Corpori caput.

Coniugata sunt, quæ sub eodem cadunt iugo: vt, Sapiens, sapientia, sapienter.

Adiacens est modus rei inexistens, quo aliquid aliud quàm secundum substantiæ suæ denominationē appellatur: vt, Homini prudentia.

Actus est id, quodcunque aliquo modo exercere afficique dicimur: vt, dolere.

De subiecto antè diximus.

Causa est, ad quam aliquid sequitur.

Efficiens, ex qua $\begin{cases} \text{Aliquid} \\ \text{Fit.} \end{cases}$

Finis, cuius gratiâ $\begin{cases} \text{Fit.} \end{cases}$

Euentum est, quod ex causa sequitur.

Effectum, quod ex efficienti, $\begin{cases} \text{Produ-} \\ \text{Citur.} \end{cases}$

Destinatum, quod ex fine, $\begin{cases} \text{Produ-} \\ \text{Citur.} \end{cases}$

Tempus & locus, hîc pro prædicamentis Quando & vbi, accipiuntur.

Connexa licet sunt extra rem: eam tamen denominant: vt, Vxor marito.

Contingentia, sunt accidentia quæ contingenter circa rem eueniūt, vt pallor egrotationi.

Pronunciata sunt, quæcunque quisquam scripto

DIALECTICÆ Lib.4.

scripto vel dicto significauit.

Nomen rei, est vox ad rem significandam consensu hominum destinata.

Comparatio est, quando duo in vno conferuntur: vt, Furtum est capitale: ergo & mendacium.

Similitudo est, vbi duo in duobus referuntur: vt, In nassam facilis est introitus, egressus difficilis: ita in vitia procliue est iter, exitus verò non perinde peruius.

Repugnantia continent opposita & differentia, de quibus satis altero libro est dictum.

Prima locorū diuisio est in internos & externos. Interni iterum partim sunt in substantia, partim circa substantiam. In substantia sunt septem, definitio, genus, species, proprium, de quibus altero libro egimus, sub proprio comprehenduntur passio & differentia. Idem interdum & pars & totum potest esse ad diuersa relatum, vt manus pars corporis, totum ad pollicem & digitos. Totum & pars & coniugata non egent explanatione. Circa substantiā sunt adiacens, actus & subiectum. Adiacens est modus qui inest subiecto, & id denominat, vt iustitia homini. Actus & actionem & passionem (quas supra finiuimus) continet. De subiecto etiam antè dictum est. Locus externus diuiditur in cognata, applicata, accidentia, & repugnantia. Cognata, causas & euenta continent. Causa est, ad quam aliquid sequitur.

<i>Materia ex qua</i>	} <i>Aliquid fit.</i>
<i>Forma per quam</i>	
<i>Efficiens à qua</i>	
<i>Finis cuius gratia</i>	

Materiam & formam inter partes supputat Agricola.
P 2 Euentum

IOANNIS SETONI

Euentum vocat, quod ad causam sequitur: alij effectum dicunt: is tamen id solū. Effectū dici contendit, quod ex efficiente producit, & destinatum quod ex fine. Applicita dicuntur, locus, tempus, & connexa. Tempus & locus nihil sunt hic aliud, quā prädicamenta. Quando & Vbi, de quibus in suis locis prius egimus. Solent oratores tum in accusatione, tum in defensione, tempus & locum in primis diligenter obseruare, & inde ducere argumenta. Connexa dicuntur, quæ cū extra rem sunt, eam tamen denominant: vt, regnum regi. Accidens quinq; habet species, contingentia, pronuntiata, nomen rei, comparata & similia. Contingentia sunt accidentia, quæ circa rem contingunt, ea conditione, vt sine eis res, & illa sine re existere possint: vt Pallor ante ægrotationē & iurgium ante cædem: potest enim quis pallere, vt non ægrotet: & ægrotare, vt non palluerit. Pronuntiata sunt dicta, & scripta authorum, & quorumcunq; de rebus significationes, quidam a testibus philosophi in artificialem hunc locum dicunt. Nomen rei, vox est ad rem significandam consensu hominum instituta. Inter comparisonem & similitudinem hoc interest, quod in comparatione, iuxta Rodolphū, duo in vno, in similitudine verò duo in duobus conferuntur: exemplum prioris: Catoni licuit sequi bellum ciuile, ergo & Ciceroni licet sequi bellum ciuile. Similitudinis exemplum est: vt, equum non reddunt meliorem phaleræ; ita nec hominem fortunæ ornamenta. Repugnantia deniq; complectuntur opposita & dissidentia, quæ in primo libro exposita sunt. Si cui videbuntur hæc nimium succinctè præcipi. Agricola consulat, qui eadem fusius explicat. Plurimum certè iuuaret inuentionem, si quis præter locos illos generales in superiore tabula depictos, singulas etiam illorum species (vt in Ecclesiaste admonet Erasmus) ordine, numero, eas animo complecteretur, Multò enim facilius, loca ip-
ia

DIALECTICÆ Lib. 4.

ſa ſeparatim per omnia ſua membra ducta, quàm generaliter explicata, argumenta ſcribenti ſubminiſtrabūt. Huius rei gratiâ quondam de inuentione tabulam cōſcripſimus, quæ ſi pateretur diuiſionum multitudo, infereretur hoc loco.

Tabula de inuentione, in calcem huius operis reieſta eſt.

ANNOTATIONES P. CARTERI in quartum librum Dialecticæ *Ioannis Setoni.*

De locis.

Locus eſt communis rei nota, cuius admonitu quid in Carter. quaquere probabile ſit, facilitè inueniri poteſt: vel locus eſt ſedes argumenti.

Diuiſio loci.

Locorum alij ſunt: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Interni.} \\ \text{Externi.} \\ \text{Medij.} \end{array} \right.$

Locus internus eſt, quando argumentum ſumitur ex locis, qui ſunt de ſubſtantia rei, de qua queritur.

Medij loci qui ſunt.

Medij loci, ſunt loci circa ſubſtantiam, qui neque omnino extra ſubſtantiam rei ſunt, neq; ita infixi, ut loci interni.

Loci externi qui ſunt.

Externi loci ſunt, qui rem quidem attingunt, ſed infixi tamen non ſunt, neque adherentes, ut loci medij.

Diuiſio locorum externorum.

Locus externus diuiditur in $\left\{ \begin{array}{l} \text{Cognata.} \\ \text{Applicita.} \\ \text{Accidentia.} \\ \text{Repugnantia.} \end{array} \right.$

IOANNIS SEYONI

Cognata quæ sunt.

Cognata sunt, quæ licet extra rem sunt, necessario tamen quodam vinculo coniuncta sunt rei, ut efficiens gignit effectum, finis destinatum.

Diuisio cognatorum.

Cognatorum alia sunt : $\left\{ \begin{array}{l} \text{Causæ.} \\ \text{Euentu.} \end{array} \right.$

Causa est, cuius vi aliquid fit.

Euentum est, quod ex causis oritur.

Quæ sunt applicita.

Applicita sunt, quæ dant rebus habitudinem & nomen: Eorum aliud rem ipsam complectitur, ut, Locus: aliud actus ipsius metitur, ut tempus: aliud quodam modo cum re coheret, ut connexa,

Accidentia quæ sunt.

Accidentia sunt, quæ cum extra substantiam rei sint, nulla necessitate cum re coherent, ut siue ipsa eueniant, siue non eueniant, res nihilominus esse vel non esse possit.

Repugnantia quæ sunt.

Repugnantia est dissidens per se rerum habitudo, qua fit ut alterum, ipsum quod alterum est, nullo modo dici possit.

Repugnantia. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Opposita.} \\ \text{Diuersa.} \end{array} \right.$

Opposita sunt quæ repugnant, ut unum uni, una ratione.

Diuersa sunt quæ repugnant ut unum pluribus, vel plura uni.

De definitione.

Definitio est oratio, qua quid sit res explicatur.

Regula.

Nulla vera est differentia in definitione, propter intellectus nostri imbecillitatem: sed pro veris sumuntur, quæcumque veris sunt proxima.

Locus communis definitionis.

Cui tribuitur vel adimitur definitio, eidem attribuitur vel adimitur.

DIALECTICÆ Lib.4.

adimitur definitum: Itemq; cui definitum adimitur vel attribuitur, eidem etiam & definitio: ut liberalitas est virtus, ergo est mediocritas duorum vitiorum.

De genere secundum inuentionem.

Genus est predicabile de pluribus, siue specie differentiibus, siue numero, in quaestione qua quid sit, dicitur.

Regula.

Individuum à specie, nec species à genere secernuntur secundum inuentionem, si cum individuo conferatur.

Loci communes.

1 Sublato genere, tollitur species: posito genere, non continuo ponitur species.

2 Quod attribuitur vel adimitur uniuerso generi, id tribuitur vel detrahitur cuilibet eius speciei: ut, Sensibile predicatur de animali: ergo de homine & bruto predicabitur.

De specie.

Loci communes.

1 A specie ad genus argumenta ducuntur affirmatiue: ut, Scipio consul est: ergo, Magistratus.

2 A genere ad singulas species argumenta ducuntur negatiue: ad omnes verò species ducuntur affirmatiue.

3 Cui species conuenit, ei conuenit & genus.

Cautio.

Nulla est argumentatio à termino diminvente: ut, est mortuus homo: ergo, est homo: Imò non est, sed cadauer.

De proprio.

Proprium est predicabile, quod conuenit omni, soli, & semper: ut, posse loqui, hominis proprium.

Regulæ.

1 Proprium sub se complectitur differentiam.

2 Inter proprium & differentiã re ipsa nihil interest, sed sola comparatione differunt: nam proprium dicitur quatenus ad suam speciem refertur, quatenus verò ad alienã speciem vel genus refertur, differentiæ nomen obtinet: ut, rationale

IOANNIS SEYONI

homini comparatum, est proprium, animali vero vel bruto,
est differentia.

Locus communis.

Posito proprio vel differentia, ponitur & species: & sub-
lato proprio vel differentia, tollitur species: ut dialecticus est;
ergo probabiliter disputare potest, & è contrario modo: ut,
Non potest probabiliter differere: ergo, dialecticus non est.

De toto.

Totum est, quod ex partibus est constitutum.

Totum duplex: { *Vniuersale.*
                                  { *Integrale.*

Loci communes.

1 Posito toto partes inferuntur: ut dialecticus est: ergo,
tenet artem inueniendi & iudicandi.

2 Sublato toto, non continuo partes auferuntur: ut, Do-
mus non est: ergo, Parietes absunt, non sequitur.

3 Argumenta sequuntur affirmatiue à toto ad partem
principalem: ut corpus est, ergo est caput. Negatiue non se-
quitur à parte minùs principali.

4 A parte principali ad totum, argumentum sequitur
negatiue: ut Radix non est: ergo nec arbor est.

5 A toto ad partes, & ab omnibus partibus ad totum,
argumenta ducuntur & affirmatiue & negatiue.

De partibus.

Partes totius sunt membra.

Diuisio partium.

Partium alie sunt: { *Substantie.*
                                  { *Quantitatis.*
                                  { *Qualitatis, sue virtutis.*

Diuisio partium substantie.

Partium substantie alie sunt, { *Constituenda.*
                                          { *Constituta.*

Partes rei constituenda sunt, quarum si qua desit, & rem
& nomen rei deesse necesse est: ut Materia & formae rei
naturalis,

DIALECTICÆ Lib. 4.

naturalis, veluti corpus, & anima, hominis partes: lignum & vita arboris.

Partes rei constitutæ sunt partes integrales, quæ collatæ rem integram absoluunt: ut, Pedus, venter, &c. constituunt corpus.

Pars substantialis quid.

Pars substantialis est, cuius totum substantia est & partes eius substantiæ sunt: ut Manus & corpus.

Partes quantitatis quæ sunt.

Partes quantitatis sunt, cuius totum quantitas est, & partes eius quantitatis sunt: ut, Pedale, bipedale, binarius, ternarius.

Partes virtutis sunt, quando species ipsæ inter se comparantur secundum qualitates: ut plus roboris Achilli, quàm Aiaci: Plus luminis Solis, quàm Lune.

Diuisio partium integralium.

Partium integralium, alie sunt,

Similares.

Dissimilares.

Partes similes sunt, quarum idem est nomen totius & partium: ut Pars aquæ, est aqua.

Dissimilares partes, quarum idem nomen non est totius, & partis: ut, Lignum nec vita arbor est.

Partium dissimilariarum.

Præcipue, quæ sine rei perniciæ abesse non possunt, ut, caput.

Minus præcipue, sine quibus totum constare potest, tamen mancum, ut manus, &c.

Locus communis.

Sublatis partibus præcipuis, totum tollitur, & ipsis positis infertur & totum: ut dialecticus non est, quia non cognoscit modum inveniendi & iudicandi.

De coniugatis.

Coniugata sunt, quæ ab uno orta variè commutantur. Hæc definitio non conuenit omnibus coniugatis.

Con-

IOANNIS SETONI

Coniugata.

1	Nomine tantum,	} vt {	Vinum, vinolentus.
2	Re tantum,		Somnus, dormiens.
3	Nomine & re,		Iustitia, iustus. iustus.

Abstracta propriè dicuntur ipsa coniugata : concreta verò & aduerbia, casus.

Communis locus.

Tributo vel remoto uno coniugatorum, tribuitur vel remouetur & alterum, modò sint coniugata re tantum, vel nomine & re : vt, temperans est, ergo temperanter se gerit.

De adiacentibus.

Adiacens est, ex quo subiectum aliud quiddam, quod ex substantia sua nomen ducit : vt, Cicero à substantia dicitur homo : Ab adiacente verò dicitur iustus pater, &c.

Regula.

Pertinent adiacentia, quantitates, qualitates, atque relata, modò ad subiecta referantur.

Loci communes.

1 *Posito subiecto, ponuntur adiacentia & subiecto sublato, tolluntur adiacentia : vt, Aurum grauissimum est, quia ei plurimum inest terræ : grauitas auro hic adiacens est.*

2 *Si adiacentium unum fuerit in subiecto, videtur & alterum inesse : vt, Cato vir laude dignus, quia prudens est.*

De actibus.

Actus est, ex quo res proposita exercere officiū, dicitur : vt, Dolere, Moneri.

Regula.

1 *Actus cōtinet sub se predicamētū actionis & passionis.*

2 *Oriuntur actus ab adiacentibus pro varietate eorum : vt, A timore oritur timere, &c.*

3 *Quedam, actus nomine sunt, re vera tamen adiacentia, & e contrario modo : vt scire, & albere, nomine actus, re vera adiacentia sunt, quia significant album & scientem esse. Sic pugna, nomine adiacens : significatione tamen actus, quia non intelligitur sine agitatione & motu corporis.*

Diuisio

DIALECTICÆ Lib.4.

Diuisio actus.

Actus partim: $\left\{ \begin{array}{l} \text{A natiuis adiacentibus oriuntur.} \\ \text{Ex illis adiacentibus quæ vſu \& con-} \\ \text{ſuetudine firmantur.} \\ \text{Ex ſubitis \& momentaneis animi \&} \\ \text{corporis affectionibus.} \end{array} \right.$

Locus communis.

*Si actuum vnus extiterit in ſubieſto, videtur \& alter
exiſtere in ſubieſto, vt, ſpiritus ducit, ergo viuut.*

De ſubieſto.

Subieſtum eſt, cui accidentia inherant.

Regula.

*Subieſtum non eſt locus circa ſubſtantiam per ſe, ſed gra-
tia actuum \& adiacentium: quia hæc ſine ſubieſto non poſ-
ſunt intelligi.*

Loci communes.

1 *Sublato ſubieſto, tolluntur tum adiacentia, tum actus:
vt, animus non eſt ergo nec recordatio eſt.*

2 *Poſito ſubieſto, ponuntur adiacentia \& actus tam na-
turalia, quàm quæ neceſſitate conueniunt: vt, ignis eſt, ergo,
calidus eſt.*

3 *Laudato vel vituperato ſubieſto, laudantur \& vitu-
perantur adiacentia \& actus, vt, Heſlor immortalis eſt: er-
go, præclara eius facinora immortalia ſunt.*

De cauſa efficiente.

*Efficiens eſt, quæ rei faciendæ præbet operam: vt, Veſtia-
rius efficiens cauſa veſtis.*

Efficiencia quædam agunt neceſſitate, vt, ignis urit.

*Conſilio: { Homines, \& bruta quædam improprie
agunt.*

Loci communes.

1 *Poſita efficiente cauſa naturali non impedita, ſequi-
tur ex neceſſitate effectus: vt, ſi aqua ſit, non poteſt non fri-
gificare.*

2 *Poſita*

IOANNIS SETONI

2 Posita causa voluntaria, potest sequi effectus, ut si faber est, potest domus edificari.

De fine.

Finis est, cuius gratiâ aliquid fit.

Finis, { Medius, siue destinatus.
Summus.

Finis destinatus est, qui ad supremum consequendum est comparatus.

Finis ultimus est status cuiusque in suo genere perfectissimus: ut ignis maximè calidus est.

Regula.

Quod primum est in actione, postremum est in contemplatione, & è contra.

Locus communis.

Cuius rei finis bonus est vel malus, ipsa quoque res bona vel mala: ut, Pax bona est: ergo bellum gerere bonum est.

De effecto & destinato.

Effecta & destinata uno nomine euenta vocantur, quia ex causis eueniunt: sed effecta efficienti, destinata fini respondent.

Loci communes.

1 Posito effecto necesse est causam efficientem præcessisse vel adesse: Ut clavis est: ergo, Faber ferrarius fuit.

2 Sublato effecto, necessariò tollitur efficiens: ut, Felicitas non est: ergo nec virtus.

De destinato.

Destinata sunt, quæ certo alicui fini & vsui sunt addicta: ut, Domus habitationi.

Locus communis.

Quicquid destinato tribuitur vel adimitur, idem & fini tribuendum vel adimendum est: ut, gladium portare licet, ergo vim vi propulsare licebit.

De loco.

Locus est, quo res quæque continetur: vel locus est, qui rem

DIALECTICÆ Lib. 4.

rem ipsam metitur ex ratione loci : ut, est locus, Hesperiam
Graij cognomine dicunt.

Locus communis.

A loco res laudantur, vel vituperantur : ut, Cantabrigia
studuit, ergo nullius liberalis artis est expertus.

A loco dependet facti coniectura : ut in collegio est eo-
rum, qui probi sunt : ergo, ipse quoque probus est.

Qualitas loci, causa est mutationis nominis facti : ut,
rem è loco sacro criperè sacrilegium est : ergo qui eandem rem
à loco prophano surripuit, furtum commisit.

De tempore.

Tempus est, quod metitur ipsam rem ex temporis ratione.

Diuisio temporis.

Tempus aliud.

Ex substantia ipsius, { Ut, nunc, nuper, &c.
Ex his quæ natura ei accidunt, { Ut, estas, hyems.
Ab hominibus, { Ut, adolescentia, pueritia.

Locus communis.

A tempore, res facta, vel persone laudantur, vel vitupe-
rantur : ut, Cuius externæ indolis est, qui calamitatem reip.
non luet.

De connexis.

Connexa sunt, quæ non circumstant quidem rem, ut locus
& tempus, mutram tamen capiunt inde denominationem :
ut, Priamus à substantia dicitur homo, à connexus diues.

Discrimen inter connexa & adiacentia.

Differunt connexa ab adiacentibus, quia adiacentia inha-
rent in subiecto, & sine eo esse non possunt : ut, Sapiente
extincto tollitur sapientia. At connexorum alterum potest
esse sine altero, ut mortua uxore, quanquam nomen tollatur,
ipse tamen remanere potest.

Locus communis.

Connexa sese mutuo inferunt & tollunt, ut Præceptor non
est, ergo discipulum non habet.

De

IOANNIS SETONI

De contingentibus.

Contingentia, nomen rei, pronunciata, comparata, & similia, uno nomine predicamentalia accidentia vocantur. Contingentia sunt, quæ contingenter circa rem eueniunt.

Contingentia alia.

Antecedunt rem. }
Adiuncta sunt rebus, } vt { Iurgium ante eadem.
Consequuntur, } Clamor in eade.
Fuga post eadem.

Loci communes.

Ab antecedentibus: vt, Milites imperatoris iussui parent: ergo, Fortiter pro repub. sunt dimicaturi.

Ab adiunctis: vt, Vir pallidus est: ergo, Morbo afficitur.

A consequentibus: vt, In pedes se cōiecit: ergo, facti est reus.

De nomine rei.

Nomen rei, est vox ad rem significandam consensu hominum destinata.

Regula.

Nomen rei, siue interpretatio nominis, est locus internus, & ad definitionem refertur, si respiciamus nomen, cuius est interpretatio: si autem respiciamus rem, vel subiectum, est locus externus, & accidit rei.

Loci communes.

1 *Argumenta à nomine rei tribus modis sumuntur. Primo modo, à nomine vel interpretatione nominis. A nomine: vt, Cato philosophus est: ergo, Sapientiam studiosè colit. Ab interpretatione nominis: vt, Sapientie studiosus est: ergo, est philosophus.*

2 *Secundo modo, ab homonymia, siue ex agnitione: vt venerabile est nomen regis: ergo, subditi eum colere debent.*

3 *Tertio modo ex translatione, cum nomen aliquod per metaphoram, à genuina sua significatione ad non propriam transfertur: vt, Dido vulnus alit veais, & caeco capitur igni: ergo, Amore est incensa. Ignis hic sumitur pro amore.*

De

DIALECTICÆ Lib.4.

De pronunciatis.

Pronunciata sunt testimonia ab authoritate profecta, ut sententia clarorum virorum, leges, &c.

Pronunciatorum alia, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Diuina, ut Oracula, Vatum prædictiones.} \\ \text{Humana, ut, leges, dicta sapientum, opinio vulgi.} \\ \text{Subdiuisio.} \end{array} \right.$

Pronunciatorum alia.

Antecedunt rem, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Vatum prædictiones.} \\ \text{Coniuncta sunt rebus.} \end{array} \right. \text{ut } \left\{ \begin{array}{l} \text{Præsentium Ius.} \\ \text{Consequuntur.} \end{array} \right. \text{Sermo de præteritis.}$

Locus communis.

1 *Fides in quauis arte peritissimis est adhibenda: ut, vates promittunt victoriam: Bellum igitur est suscipiendum.*

2 *A pronunciatis argumentum præcipue sumitur affirmatiue, aliquando tamen negatiue, ut in diuinis, & in alijs multis, ut, Oraculum vetat pacem componere: Paci igitur non est consentiendum.*

De comparatis.

*Comparata sunt, que cōseruātur in vno tertio, quod est ambo-
bus commune: ut, licuit Achilli ducē esse, ergo licuit Hectori.*

Regula.

*Comparatiua ea dicuntur, que maiora ex minoribus, vel
minora ex maioribus, vel paria ex paribus probant.*

Loci communes.

1 *A maiori ad minus argumentum sumitur negatiue tantum: ut, Hector non potuit Græcos vincere: ergo, Nec Memnon potuit.*

2 *A minore ad maius argumentū sumitur affirmatiue: ut
Paris potuit interficere perfidū Vlyssē: ergo, Troilus potuit.*

3 *A pari argumentum sumitur tam affirmatiue, quā
negatiue: ut, licuit Paridi tergum dare hostilibus: ergo, Po-
lydama licuit.*

Corro.

IOANNIS SEYONI

Corrolarium.

- 1 Quod in re maiore non valet, nec valebit in minore.
- 2 Quod in re minori valet, valebit in altero.
- 3 Quod valet in uno parium, valebit netiam in maiore.

De similitudine.

Similitudo est rerum diuersarum inter se collatarum similis quedam affectio.

Discrimē inter cōparationem, & similitudinem.

Similitudo differt a comparatione, quod similitudo posita est in qualitate: Comparatio verò in quantitate. Et similitudo est duorum in duobus: Comparatio, duorum in uno tertio: ut arbor excisa repullulat, euulsa non refruticat; ita malum si penitus tollatur, non renascitur.

Locus communis.

Quod in uno similiū valet, valebit in altero: & dissimiliū dissimilis est ratio.

De repugnantibus.

Repugnantia est rerum per se dissidens habitudo, qua fit ut alterum id ipsum quod alterum est, nullo modo dici potest.

Repugnantium diuifio.

Repugnantium duæ sunt species. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Opposita.} \\ \text{Diuerfa.} \end{array} \right.$

Opposita sunt, quæ repugnant, ut unum vni.

Diuerfa, quæ repugnant, ut plura vni. De his dictum est in primo libro.

Locus communis.

Uno repugnantium concessio rei inesse, alterum tollitur inesse: ut, Est dominus, ergo non est seruus.

Locus communis Relatiuorum.

A relatiuis argumentum sumitur affirmatiuè & negatiuè: ut, Rex est: ergo, Regnum habet, & e contrà.

A priuatiuis argumentamur negatiuè & affirmatiuè: ut Cæcus est: ergo, Visum non habet.

Contra.

DIALECTICÆ Lib. 4.

Contrariorum contraria est consequentia : ut, virtus est expetenda, ergo, Vitium est fugiendum.

Cautio.

Contrariorum eadem ratio est, quando unum predicatum duobus contrariis subiectis est commune : ut, Iustitia est habitus, ergo & iniustitia est habitus.

Contrariorum contraria est ratio, quando duo contraria predicata duobus subiectis contrariis conveniunt.

Locus cõmunis à contradicentibus est: ut altera pars verè dicatur de omni re: ut, virtus est non homo, ergo nō est homo.

FINIS.

AD LECTOREM.

Qui reliquum quærit, logicam quod perficit artem, *Seton.*
Sedulus in hunc voluat Aristoclem.

Omnia non possum docuisse, nec expedit, imò

Prudens atque sciens plurima prætereo.

Conabar pueris glaciem præscindere tantum,

Hoc ubi nactus ero, nil moror ulterius.

Hoc erat in votis perstringere, summus aperto
Flumine quod fundens pandit Aristoteles.

Si potui præstare, iuvat, nec præmia facti

Ulla peto, tantum liuida lingua tace.

Si quid Aristoteles, quod non perstrinximus, addit :

Hoc lenius nostra lector habebit ope.

INDIALECTICAM

Setoni.

GVILIELMVS CARTHERVS.

Obscura de re succinctè & scribere aperte,

Fœlicis rara est ingenij bonitas.

Hoc tamen hic præstat noster Setonus utrunque,

Qui tenebrosa aperit codice multa breui.

Q

THO-

THOMAS WATSONVS.

Magnum est exactè nouisse elementa loquendi,
Et planè sensus discutere ambiguos.
Inprimisque stili concinnum fertur acumen,
Et rebus prudens ponere iudicium.
A veris pulchrum est certò distinguere falsæ,
Artibus ingenio excolere ingenium.
Pro summa rerum naturas scire putatur,
Sermonem in multis perpetuare modis.
Quid non quantumuis clarum sapientia vincit?
Vrbes quæ vastas, quæ fera bruta regit
His aptum concinnat iter dialectica cunctis;
Os, animum, linguam format & ingenium.
Huius præsidio fines ars quæque tuetur,
Præ reliquis claro nomine digna ducis.
Sordibus, aut tenebris, antehac oppleta iacebat,
Nunc quantum, admota luce, nitore habet?
Hanc operam rudibus præbet Setonius alumnis,
Ornanda hac ætas arte tenella venit.
Est brevis, est clarus, palmam meritò feret, vt qui
Miscuerit lumen cum breuitate pari.
Si fructum ex studijs vllum speraueris, istum
Quin emptum paruo conteris ære librum.

ALBANVS LANGDALVS.

MArmora structa domus, postes auro radiantes,
Gloria, luxus, opes, tempore victa cadunt.
Hoc florebit opus cornicum secula, dignum
Perpetuò docili posteritate coli.

THOMAS VAVISORVS.

Tempore vis paruo logicam, paruo ære parare?
En paruum magnæ sedulitatis opus.
Hic breuiter discas verò discernere falsum, &
Themate de quouis cum ratione loqui.

FINIS.

ARITHMETICA MEMORATIVA, SIVE COM- PENDIARIA ARITHMETICÆ

tractatio, non solum tyronibus, Sed
etiam veteranis & bene exercitatis in
ea arte viris, memoriz iuvandæ
gratia admodum ne-
cessaria.

AVTHORE GVLIELMO BV-
leo Cantabrigiensi.

LIBELLVS AD LECTOREM.

Quisquis Arithmeticam memori vis mente tenere,
Me lege, sum parvus, commoda magna fero.
Innumeras numeret Buclæus munere grates,
Ex numeris numeros qui meminisse dedit.

Q 2

LECTORI BENEVOLO.

Alteram esse, & difficilem Arithmeticæ, ut ceterarum artium perceptione perceptæ, nisi usus & diligentia adhibeantur, difficillimam retentionem, verus querela est. Quam cum veram esse Gu. Buclæus (homo Matheseos cognitione instructissimus) expertus fuisset: primum, ut pristinam industria sua aboleret, quæ iam inoleuerat, querelam, deinde, ut familiariorē sibi faceret Arithmeticæ usum, quem ignorare nullo modo voluit: postremò ut rem literariam promoueret, cuius amplificandæ dignitati plurimum semper interuiebat, Arithmeticam totam versibus mandauit. In quibus licet expolitionem & ornatum, quem materia ipsa repudiauit, non sit affectate sequutus, id tamen est valdè sanè verisimiliter consequutus, ut magna legentium voluptate, fructu verò maximo, typis propagari possit. Nam quæ aliorum libri, prolixitate sua studiosos sæpiusculè deterrentes, polliceri solent, ea & breuiter & satis dilucidè complexus est, ac memoriæ tam præclare consuluit: ut circumscripta hæc, & numerosa oratione, eam non solum adiutasse, sed confirmasse etiam visus sit. Tu, lector, istis frui, & humanitate tua effice, ut, Buclæo aliquot abhinc annis defuncto, scetus iste ingenij sui immortalis esse possit. Erat autē Buclæus (ne nescias) patriâ Lichtfeldensis, studio Cantabrigiensis, in Collegio Regio: vnde decursis scientiarum, & honorum Academicorum curriculis, amicorum nō iniquis sanè pollicitationibus in aulam euocatus est. Hic verò cum aliquantisper constitisset, tam tarus Eduardo sexto, sceleris memoriæ regi, proceribusque miraculum illum naturæ propter admirabilem Mathematicarum disciplinarum peritiam appellancibus, esse cœpit, ut satis appropereantibus, magnum sui desiderium mortuus reliquerit.

T. H.

ARITHMETICÆ MEMORATI- uæ Gul. Buclæi Cantabrigiensis.

Prima pars.

SCIENTIA NYMERANDI.

TRadit Arithmetica numerorum cognitionem,
Cuius sunt partes septem, rectè numerare,
Addere, subtrahere, & bene multiplicare, secare,
Progredi, & appposita radices extrahere arte.

Canones.

In numeris sedes prior est, quæ proxima dextra,
Posterior verò manus quæ proxima laeva est.
Est numerus primus qui sede priore notatur,
Circulus extrema nunquam regione locatur.

De numeratione.

Quantum quisque valet numerus numeratio monstrat,
Describitq; suis numerum quemcunque figuris:

Quod rectè ut facias, numerorum signa lociq;
Sunt discenda tibi. Numerorum signa decem sunt,
Quorum significant aliquid per se omnia, præter
Postremum, nihili quæ dicitur esse figura:

Circulus hæc aliàs, aliàs quoque cyphra vocatur, &

Quæ supplere locum nata est, non significare,

Hi characteres prima si sede locentur,

Significant se simpliciter; postiq; secundâ

Significant decies se; quod si tertius illis

Obtigerit locus, ad centum se porrigit usque

Summa; locus quartus solus tibi initia fundit;

Et quartum quintus decies completitur huncq;

Tantundem sextus superat: quid multa? sequens cum

Quisque locus soleat decies augere priorem.

Ratio numeros tum scribendi, tum
exprimendi.

Scripturâ numerum à dextris fac incipias, hinc
in laeuam tendens, donec conscripseris omnes.

ARTH. MEMORAT.

Post, signa minimis loca quaternaria punctis.
Punctis que quot fuerint, totidem tibi millia monstrant.
Alieu vero numerorum expressio fiat.

Numerorum diuissio.

Triplex est numerus Digitus, vel articulus, vel
Compositus: Digitusque decem semper minor est, ut
Quinque, duo, quatuor, tria, sex, septem, octo, nouemque.
Articulusque decem partes qui suscipit æquas,
Vt, quinquaginta, sexcenta, triginta, decemque,
Et numerus cuiusque cyphra præfixa figura est.
Compositus numerus qui ex his constat utrisque est,
Quales sunt omnes, quorum non ultima cyphra est.

Canones.

Additio, Subtractio, Multiplicatio, dextrâ
Fiunt: Diuissio, & Radicum extractio leuâ.

De Additione.

Additio plures numeros coniungit in unum.
Addendos primùm numeros hoc ordine scribe,
Primum sub primo numerum ponendo, secundum
Subque secundo, tertium item sub tertio, & isto
Pone modo reliquas, fuerint quotcunque, figuras,
Sub quibus inferius ducatur linea recta:
Quo facto, numeros, qui sunt primi ordinis, omnes
Collige. Si Digitus prouenerit, inferius mox
Scribatur recte. Articulus sin proueniat, tunc
Circulus inferius ponatur: cùmque sequenti
Articulus serie iungatur. Compositus si
Exierit, digitum subscribas, articulumque,
Vt prius, ad seriem numerorum iunge sequentem.
Hocque modo primis serieque, locoque peractis,
Que sequitur series, tibi protinus aggredienda,
Vtque priore loco fecisti, prorsus agendum est,
Donec, si plures, series collegeris omnes.
Subscriptus numerus quesitam dat tibi summam.

Examen.

Tolle nouem addendis numeris quoties potes, atque

Quod

GVLIEL. BVCLAI.

Quod superest, aduerte, nouem quoque tollito summa,
Si videas reliquum reliquo par esse priori:
Inditio est, errore tuum caruisse laborem.

De subtractione.

Aequali ex numero aequalem Subtractio demit,
Aut ex maiori tollit, minuitque minorem.
Scribe supra numerum, de quo subtractio fiet,
Inferius subducendum subscribito rectè,
Primum sub primo, veluti fit in Additione,
Et positis numeris mox linea recta trahatur.
Tunc numerum primum primi ordinis inferioris.
A supra posito numero subducito, quicquid
Residerit subscribendo, simili ratione
Ordinibus reliquis facies, summamque relictam
Subscriptus numerus, si rectè opereris, habebit.
Si subducendi numeri fuerit numerus quis
Maior eo, qui supra ponitur: articulis tunc
A serie, quæ consequitur, dematur, & ille
Iungendus numero est, quo tandem sit satis, unde
Inferior numerus tolli queat: atque sequenti
Semper restituas unum numero inferiori.

Examen.

Tollendum numerum cum summa iunge relictæ,
Si prior exierit numerus, Subtractio iusta est.
Sin minus, errorem te commisisse putabis.

De Multiplicatione.

Est numerum in numerum diducere, multiplicare,
Ex cuius ductu numerus producitur, in se
Contineat toties numerum qui multiplicatum,
Multiplicans quoties in se complectitur unum,
Scribatur primò numerus, qui multiplicari
Debeat, & rectè sub eodem multiplicantem
Ponito, ducatur solito mox linea mox.
Et numerum primum seriei multiplicantis,
Multiplica in cunctas seriei multiplicanda,
Inferius scribens quicquid producitur, atque

ARITH. MEMORAT.

Si plures fuerint numeri tibi multiplicantes,
Omnes in numerum deducito multiplicandum,
Semper subscribens quicquid producit, idq;
Rectè sub numero scribatur multiplicante.
Et quia quos fuerint numeri tibi multiplicantes,
Productos totidem numeros quoque adesse necesse est:
Idcirco hos omnes coniunge per Additionem.
Subscriptus numerus, productus iure vocetur,
Nam, quam quærebas, solet hic producere summam.

Examen.

Diuide productum numerum per multiplicantem.
Si nihil errasti, productus multiplicandus.

De diuisione.

Ostendit numeri quosuis diuisio partes:
Ponatur numerus suprema parte secundus,
Lineolæque duas illi supponito rectas,
Diuisor sub eis ponatur parte sinistra.
Deinde vide quoties diuisor contineatur
In supra posito numero, quotiensque locetur
In spacio, mox & diuisorem per eundem
Multiplica, totumq; quod hinc prouenerit, aufer
Supremo ex numero, supra ponendo relictum,
Transfigens numerum, de quo subtractio facta est.
Si plures numeros contingas adesse secundos,
Diuisor dextram versus tibi promoueatur
Unum per seriem. Rursus quoque querere oportet
Diuisor quoties in ea, qui diuiditur, sit:
Et Quotientem intra spatium deponere ut antè.
Sic reliqua absoluas prorsus quæcumque supersunt.
Nec labor hic quicquam distat, variatue priori:
Sin, qui diuiditur, fuerit minor inferiori,
Supremo intacto, diuisor progrediatur,
Et medio in spatio ponatur cyphra, modoq;
Hoc facies, donec summam diuiseris omnem.

Modus scribendi residuum.

Si quid resisterit postquam diuisio facta est,

GVLIEL. BVCLEY.

Id supra scribi diuisorem solet omne.

Inter & hos numeros est linea parua trahenda,

Qua fractum numerum, non integrum notes esse.

Rei totius breuis comprehensio.

Diuidi, multiplica, subduc, transferq, secantem.

Examen.

Per diuisorem, Quotientem multiplicabis,

Producto reliquum, si quod fuit, adde : priorq,

Exibit numerus, nisi te deceperit error.

De progressionē arithmetica.

Si plures numeri se aequaliter exuperarint,

Hos facile in certam rediget progressio summam.

Postremo primum numerum super addito, totum,

In numerum, series monstrantem, multiplicabis,

Productum medies, exhibis summa petita.

De progressionē Geometrica.

Cum per inaequales excessus progrediantur

Propositi numeri, proportio sit tamen una,

Illa Geometrie progressio dicitur esse.

Postremum numerum ducas in multiplicantem,

Qui docet unde suum ducat proportio nomen,

Producto de mas primum, parire relictum,

Per numerum, numero qui tantum sit minor uno,

Quam fuerant quotum reliqui sunt multiplicati.

Qua sitamq, voles Quotiens ostendere summam.

Examen utriusque progressionis.

Propositas series à tota subtrahere summam.

Si nihil errasti, nihil hic restare videbis.

De extractione radices quadratæ.

Quadrata, est numerum semel in se multiplicare,

Quære radicem, numerum est exquirere, qui in se

Ductus, propositam poterit producere summam.

Cuius radicem numeri vis quære, scribe.

Descripti alternas punctis signato figuras,

Lineolâsque duas illi supposito rellas.

Et quia presenti similis diuisio parti est,

ARITH. MEMORAT.

*A puncto versus leuam incipies operari,
 Querendo sub eo digitum, qui multiplicatus
 In se, vel totum, vel magnam tollere partem
 Signati puncto numeri possit. Digitusque
 Sub puncto in medio spatio scribatur, & inde
 In se ducatur, productum tolle supremo
 Ex numero, reliquum scribens, ut quando secares
 Dupletur quotiens, producti prima figura,
 Si binæ fuerint, versus dextram statuatur
 Sub numero, punctum cui non supereminet ullum,
 Et reliqui numeri ponantur parte sinistra.
 Sic nouus emergit Diuisor, qui quotiet sit,
 In supra posito numero, quæ as: Quotientem
 Inuentum in spatio sub puncto pone sequenti,
 Hunc primum in se, mox diuisorem per eundem
 Multiplica, producta duo summam simul unam
 Efficiant, numero quæ subducenda, supremo est,
 Et reliquum solito debes ascribere more.
 Dupletur rursus quicquid tibi linea duplex
 Sugerit, & duplum diuisor erit nouus, huncque
 Diuide per numerum suprema parte relictum,
 Ceteraque expedias quadrando, multiplicando,
 Hinc subducendo, supra ponendo relictum.
 Quod facies donec numeros percurreris omnes.
 Si semel in reliquo duplum non possit haberi,
 Pone cyphram in spatio, diuisor inque nouato.*

Examen.

*Quadra radicem, quadrato iunge relictum,
 Si modò quid fuerit, numerus si prodeat idem
 Cum primo, rectè est, si non, opus est iterandum.*

Modus colligendi minutias ex residuo.

*Duplo radicis numerus superadditur unus.
 Producto numerum max supra scribe relictum,
 Lineola adiecta numeros quæ separet ambos.*

*Primæ partis Arithmeticæ memo-
 ratiuæ finis,*

ARITH.

ARITHMETICÆ MEMORATI-
uæ Gul. Buclæi Cantabrigienſis Regij,
Pars ſecunda.

De Fractionibus:

Hactenus integros numeros abſoluimus, bonum
Tradere nunc partes, ordôque, locuſque requirit.

Modus ſcribendi, atque exprimendi fract.

1 Qualibet eſt numeris pars deſcribenda duobus,
Denominatorem, numerator emque notamus.
Hic ſemper ſuprà, reliquus deſcribitur infrà,
Queis interponi conſuevit linea parua.
Fiat & ut recto, mos eſt, expreſſio caſu.
Integri partes oſtendit denominator,
Ex his, ſumendæ quot ſint, monſtrat numerator.
Hi cum ſint ſimiles, integrum ſignificatur.
Si ſummus minor eſt, minor integro quoque pars eſt,
Si ſummus maior, plus integro aſſeſſe neceſſe eſt.

De minutiarum minutijs.

2 Si pars particulas habeat, prius has ad eandem
Duc ſpeciem, quicquam quàm progrediariſ, & hoc ſit
Denominatores in ſeſe multiplicando,
Et numeratores itidem, produci à que eorum
Illud habent, numeri quod, continere priores.

Modos reducendi integra in fractiones.

3 Integra multiplices numerum per denominantem,
Producto numerum debes ſubſcribere eundem,
Si que ſint partes, producto has adde, priuſquam
Coneris numerum ſubſcribere denominantem.

Modus colligendi integra ex fractis.

4 Diuide ſupremum numerum per denominantem,
Integra monſtrabit Quotiens, ſubſcribe relictio
Denominatorem, ſi quid ſuperabit, eundem.

Reductio ad minimos terminos.

5 Si fieri poterit, numerum mediabis utrumque.

Aut

ARITH. MEMORAT.

*Aut minimum inuenias numerum, qui diuidat ambos,
Quem sic exquires: maiori tolle minorem,
Donec sint similes, qui sit diuisor utrisque,
Et producta duo minimos numeros tibi monstrant,
In subducendo si perueniatur ad unum,
Exquiri primis ne credas posse minores,
Contrà se primos quos appellare solemus.*

Valorem fractionis elicere:

*6 Summum per partes integri ducito notas,
Productum numerum partire per inferiorem,
Et Quotiens, quantum valeant fragmenta, docebit.*

Reductio ad eandem Denominationem.

*7 Multiplices in se numeros primum inferiores,
Et tibi prodibit communis Denominator.
Hinc numeratorem primum per posterioris
Denominatorum ducas, & denominantem
In numeratorem diducito posteriorem,
Et numeratores fient, quos ponere oportet,
Supra Denominatorem, qui seruit utrique.*

Canon obseruandus in Additione,

& Subtractione.

*8 Diuersi generis cum sint fragmenta, priusquam
Addas, aut minuas, transformes in genus unum.*

Can. Multipli. & Diuisionis.

*9 Integra si fractis fuerint admixta, reducas
Hec in particulas, tum demum multiplicare,
Partiriq; potes, veluti si fracta fuissent.*

*10 Integra per partes si debent multiplicari,
Aut scindi, integris unum supponito, tanquam
Pars sit, per canones reliquumq; absolue sequentes.*

Additio in fractis.

*Efficiant summam Numeratores simul unam:
Et subscribetur communis Denominator.
Si plures fuerint series, absoluto primas,
Producta, series iungatur tertia, summa.*

Sub.

GVILIEL. BVCLAR.

Subtractio.

*Hic Numeratori, maiori tolle minorem,
Et reliquo debet subscribi Denominator.
Si sit ab integris pars subducenda, resolvas
Vnum integrorum in partes quas Denominator
Continet: & positas mox hinc subducito partes.*

Multiplicatio.

In summum summus ducatur, & imus in imum.

Diuisio.

*Fac transponatur primum Diuisor uterque,
Ceteraque expedias veluti cum multiplicares.*

*Propositis aliquot fractionibus, quæ earum
maior sit cognoscere.*

*Posteaquàm partes nomen redigantur in vnum,
Cuius erit summi proportio maior ad imum,
Illius & merito dicenda est fractio maior.*

Radix quadratæ extractio in fractis.

*Sicut in integris, radices erue fractis,
Si modò quadrati numeri sint fracta, alioquin
Frustrà radices veras, querendo labores.*

Radices veris proximas in fractis elicere.

*Multiplica Numeratorem per denominantem,
Producti radix Numerator erit nouus, illi
Denominatorem recta subscribe priorem.*

*Idem exactius tam in fractis, quàm in
integris præstare.*

*Quadrando numero, senas præfigito cyphas,
Productum quadra, radix per mille secetur:
Integra dat Quotiens, & pars ita recta manebit,
Radici ut veræ, ne pars milleffima desit.*

Modus formandi numeros ad auream regulam.

*Est primo res empti loco, pretiumque secundo,
Postremo numerus de quo sit questio habetur,
Qui solet eiusdem cum primo nominis esse.*

Praxis

ARITH. MEMORAT.

Praxis regulæ.

*Tertius in medium numerus tibi multiplicetur,
Productum numerum, per primum, diuide, quicquid
Exeat, ignotam credas ostendere summam.*

Examen.

*Ex primi in quartum ductu, producitur idem,
Quem medij facient numeri, in se multiplicati.*

Regula trium euerfa.

*Ut supra, sic hic numeros disponito. Deinde
Duc primum in medium, Diuisor tertius esto.*

Examen.

*Tertius in quartum ductus producit eundem.
Quem simul efficiunt ducti prior, atque secundus.*

Regula combinationis.

*Quot fuerint numeri, quos combinare velimus,
Tot sunt & series, quibus est proportio dupla,
Quarum principio ducatur semper ab uno.
Omnes has series coniunge per Additionem
Productio, numeros, quot combinatio constat,
Aufer, quod superest, numerum citat: unde patebit
Quot faciant numeros distinctos, undique si quis
Propositos numeros velit in se multiplicare.
Si nihil à summa prædicta surripiatur,
Restabunt partes aliquotæ, quæ numerabunt
Illum, qui numeros est inter maximus omnes,
Ex ductu in se numerorum prouenientem.*

Regula societatis.

*Omnium sortes simul in priori
Sint loco, lucrum sequitur secundo,
Singulas sortes habet explicatas*

Tertius ordo.

*Hoc modo cum sint numeri locati,
Aurei leges Canonis sequaris,
Qui tibi summas facili petitas*

Proferet arte.

Regula

GVLIBL. BVCLÆI.

Regula falsi.

Pone aliquem numerum, quo cum procede, quousque
Veneris ad notum numerum. Si irrepseris error,
Ad latus hunc scribas, cum signo plusve, minusve.
Ponito mox alium, simili quoque pergito forma,
Errorem, si quis fuerit, signumque notando.
Duc positum primum errorem, per posteriorem,
Atque secundum itidem primus multiplicet error,
Signaque si fuerint eadem, tollatur oportet
Productum minus à maiori, errore minori
Maiorem tollas etiam, scindasque relictum
Productorum, per numerum ex errore relictum:
Protinus inuenies numerum in quotiente petiitum.
Signum, si signo variet, producta duo addas,
Erroresque ambos in eandem collige formam.
Que productorum summam dispecere debet,
Quasitus numerus mox in quotiente patebit.

Regula Alligationis.

Ordine composito numeros dispone ligandos,
Illis præscribens ad quem collatio fiet:
Omnes tum minimum semel huic conferto, minorum
Excessum ascribens maioribus, & vice versa
Maiorum excessus ascribe minoribus, inde
Omnes excessus in certam collige summam,
Quæ tibi sit primus numerus, positusque secundus
Quilibet excessus numerus tibi tertius esto.
Commiscendarum rerum numerus statuatur,
In medio, aut alius quem res quaesita ministrat:
Dispositis numeris hoc ordine, quod superabis,
Aurea ad optatum perducet Regula finem.

FINIS.

EPITAPHIVM

Guli. Buclae.

A Bclta Buclae cupiens mysteria coeli
 Pandere, quae potuit pandere nemo satis:
 Exoptat sursum ferri, caeloque locari,
 Et sanctum immensi limen adire Dei.
 Audijt Omnipotens, nec durus vota repellit,
 Buclaeum terra tollit in astra vehit.
 Ille loci miro captus splendore, Deique,
 In terram revertit iam reuocare pedem.
 Nec veram coeli faciem, nec gaudia curat
 Pingere, nec solita conficit arte globos.
 Scilicet Ambrosiam pascit, fruiurque beata
 Pace, nec, hic mundus quæ putat ampla, probat.
 Est felix, Buclæe, tuæ mutatio sortis,
 Conueniens animi dotibus illa tui.

G

G. B. T. H. P.

GBTHP

PP

GBTHP

74 232

